

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı

**MODERN MÜZE İÇ MEKANLARINDA KAVRAMSAL TASARIM KRİTERLERİ
KAPSAMINDA İNTERAKTİF UYGULAMALARIN İNCELENMESİ**

Özlem TEZCAN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

İç Mimarlık ve Çevre
Tasarımı Anabilim Dalı

MODERN MÜZE İÇ MEKANLARINDA KAVRAMSAL TASARIM KRİTERLERİ
KAPSAMINDA İNTERAKTİF UYGULAMALARIN İNCELENMESİ

Özlem TEZCAN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

Kabul ve Onay

Özlem TEZCAN tarafından hazırlanan “Modern Müze İç Mekanlarında Kavramsal Tasarım Kriterleri Kapsamında İnteraktif Uygulamaların İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Raporu olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof. Dr.Bilge SAYIL ONARAN

Jüri Üyesi (Danışman) Prof. Dr. Pelin Yıldız

Jüri Üyesi

Dr. Öğr. Üyesi Kıvanç Kitapçı

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Pelin YILDIZ

Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

MODERN MÜZE İÇ MEKANLARINDA KAVRAMSAL TASARIM KRİTERLERİ KAPSAMINDA İNTERAKTİF UYGULAMALARIN İNCELENMESİ

Danışman: Prof. Dr. Pelin YILDIZ

Yazar: Özlem TEZCAN

ÖZ

Günümüzde teknolojinin ilerlemesi her alanda yenilenmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu tez çalışmasında müzelerde teknoloji kullanımının iç mekan tasarımlarına ve ziyaretçilerle iletişim bağlamında nasıl etkilendiği incelenmiştir. İnteraktif müzelerin gün geçtikçe Dünya’da ve Türkiye’de yayılmasıyla müze ve ziyaretçi ilişkisinin değiştiği, ziyaretçi yaş aralığının genişlediği ve müzelere karşı önyargılarının olumlu yönde değiştiği görülmektedir. Bu gelişmeler ışığında, Ankara’da Ulus’ta bulunan PTT Pul Müzesi’nin İnteraktif müzeler kapsamında doğru bir örnek olduğu saptanmıştır. İç mekan analiz çalışması yapılmış, tasarımını yapan ekibin eskiz çalışmaları incelenmiş ve uygulama ekibinin çizimlerine ulaşıp analizler yapılmıştır. Analiz edilen mekandan gerekli ipuçları alınmıştır, modern çizgide tasarlanan müze, tasarım elverdiğince interaktif ve sosyal bir mekan haline getirilmiştir. Bina Atatürk’ün talimatıyla Alman mimar Clemens Holsmeister tarafından 1926’da kurulmuştur. 93 yaşında olan bina Neo-Klasik tarzda inşaa edilmiştir. İhtişamlı görüntüsü restore edilmiş ve 2013 ‘de müze olarak tekrar hayata geçirilmiştir. Binanın yaşı da göz önünde bulundurulduğunda tasarım ve teknik konularda bazı sınırlamalar oluşmuştur. Tarihi yapılarda mevcut yapıya zarar vermemek ve olabildiğince orijinal yapısını korumak önemlidir.

Tez çalışmasının yöntemi literatür taraması ve saha araştırmasıdır.

Anahtar sözcükler: Müze kavramı, yeni müzecilik, tasarım, iletişim, teknoloji, modern müze, interaktif müzeler, PTT Pul müzesi

STUDY OF INTERACTIVE APPLICATION IN MODERN MUSEUM WITHIN THE SCOPE OF CONCEPTUAL DESIGN CRITERIA

Supervisor: Prof. Dr. Pelin Yıldız

Author: Özlem TEZCAN

Abstract

Today, the advancement of technology has made it necessary to renew in every field. In this thesis, how the use of technology in museums affects interior design and communication with visitors is examined. The interactive museum day goes by that relationship changed with the spread of the museum and visitors in the world and Turkey, it is observed that the expanded age range of visitors and positive changes in their prejudice against the museum. In the light of these developments, it was found that the PTT Stamp Museum in Ulus in Ankara is an accurate example within the scope of Interactive Museums. Interior analysis was conducted, sketch studies of the designing team were examined and drawings of the application team were reached and analyzed. The clues were taken from the analyzed space, and the museum, which was designed in a modern line, has become as interactive and social as possible. The building was founded by German architect Clemens Holsmeister in 1926 under the orders of Atatürk. The 93-year-old building was built in Neo-Classical style. Its magnificent appearance was restored and it was restored in 2013 as a museum. Considering the age of the building, there are some limitations on design and technical issues. In historical buildings, it is important not to damage the existing structure and to preserve the original structure as much as possible.

The method of the thesis study is literature review and field research.

Keywords: Museum concept, new museology design, communication, technology, modern museum, interactive museums, PTT stamp museum.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam boyunca bana hep yardım eden, yol gösteren, öneri ve görüşleriyle yönlendiren ve kısa sürede bana çok şey katmış olan değerli hocam ve danışmanım Prof. Pelin Yıldız'a,

Tez çalışmamda bana paylaşımda bulunan Tasarımhane ofisine ve müzenin uygulamasını yapan Okyanus Mühendislik sahibi Mimar Nuran Demirtaş'a benimle paylaştıkları çizim dosyaları ve bilgiler için ,

Beni her zaman teşvik eden, kaynak ve bilgi paylaşımında bulunan, beraber çalışmaktan çok keyif aldığım, en zorlu zamanlarımda beni destekleyen en yakın arkadaşlarım sevgili Çiğdem Ölmez, Zeynep Telyakar ve Emre Dedekargınoğlu'na

Bugüne kadar sevgi sabır ve inançla beni destekleyen ve her zaman yanımda olan annem Sabahat Tezcan'a ve babam Erol Tezcan'a ,

Teşekkürlerimle...

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	iv
TABLolar DİZİNİ	v
GÖRSEL DİZİNİ	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM: MÜZENİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

VE MÜZE KAVRAMI	6
1.1. Müzenin Tarihsel Gelişim Süreci.....	6
1.1.1. Dünya’da Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi.....	6
1.1.2. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi.....	10
1.1.2.1.Osmanlı Döneminde Müzecilik.....	11
1.1.2.2. Cumhuriyet Döneminde Müzecilik.....	13
1.1.2.3. Günümüz Türkiye’sinde Müzecilik (Yeni Müzecilik Anlayışı).....	14
1.2. Müze Kavramı.....	17
1.2.1. Müzenin Tanımı.....	18
1.2.2. Müze Çeşitleri.....	18
1.2.3. Müzenin Amaç ve Görevleri.....	19
1.3. Müzenin Temel İşlev ve Görevleri.....	19
1.4. Bölüm Değerlendirmesi	23

2. BÖLÜM: MODERN MÜZELERİN İÇ MEKAN KURGUSU VE TASARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

26

2.1. Form.....	26
2.2.İç Mekan Kurgusu ve Organizasyonu.....	32
2.2.1. Müzenin Ana Mekanları.....	35
2.2.2. Müzenin Yan Mekanları	38
2.3.İşlev, Biçim ve Estetik Kavramlar.....	39
2.3.1. Malzeme, Doku ve Renk Seçiminin İç Mekan Tasarımına Etkileri.....	39
2.3.2. Grafik Tasarım Öğelerinin İç Mekan Tasarımına Etkileri ve Görsel Algıya Etkileri.....	41
2.3.3. Aydınlatma Teknikleri Kullanımı.....	42
2.3.3.1. Yapay Aydınlatma Teknikleri.....	43
2.3.3.2. Doğal Aydınlatma Teknikleri.....	43
2.4.Sergileme Teknikleri	44
2.5.Teknik Donanımlar.....	47
2.5.1. Havalandırma ve İklimlendirme(HVAC).....	47
2.5.2 Güvenlik.....	48
2.6. Çevreyle Etkileşimi ve Katkısı.....	49
2.6.1. Dünya'dan Örnekler.....	50
2.7.Bölüm Değerlendirmesi.....	54

BÖLÜM 3: YENİ MÜZECİLİK ANLAYIŞI VE TEKNOLOJİ DESTEĞİ BAĞLAMINDA 'İTERAKTİF MÜZECİLİK'.....56

3.1. İteraktif Müze Kavramı.....	56
3.2. İteraktif Müzeler ve Teknoloji Desteği.....	56
3.2.1. İteraktif Müzelerde Kullanılan Sergileme Teknikleri.....	57
3.2.1.1. Görselliğin Ön Planda Olduğu Teknolojiler.....	57

3.2.1.2. Duyuların Ön Planda Olduğu Teknolojiler.....	59
3.2.1.3. Sanal Teknolojinin Ön Planda Olduğu Teknolojiler.....	60
3.3. Dünya’da Bulunan İnteraktif Müze Örnekleri.....	61
3.4. Türkiye’de Bulunan İnteraktif Müze Örnekleri.....	63
3.5. Bölüm Değerlendirmesi.....	65
 BÖLÜM 4: İNTERAKTİF MÜZELER KAPSAMINDA PTT PUL MÜZESİ’NİN ANALİZİ.....	67
4.1. Form.....	67
4.2. Müzenin İç Mekan Kurgusu ve İnteraktif Uygulamaların Kullanımı.....	68
4.2.1. Müze’nin Ana, Ara ve Yan Mekanları.....	69
4.2.2. Plan Analizleri ve Kullanılan İnteraktif Uygulamalar.....	74
4.3. Müzenin İşlev, Biçim ve Estetik Kavramları.....	77
4.3.1. Malzeme, Doku ve Renk Seçimi Kullanımının Müze İç Mekan Tasarımına Etkileri.....	77
4.3.2. Grafik Tasarım Öğelerinin İç Mekan Tasarımına Etkileri ve Görsel Algıya Etkileri.....	79
4.3.3. Aydınlatma Teknikleri Kullanımı.....	80
4.4. Sergileme Teknikleri ve İnteraktivite.....	82
4.4.1. Müzede Kullanılan Örnekler.....	83
4.5. Teknik Donanım ve Güvenlik.....	85
4.5.1. Havalandırma ve İklimlendirme(HVAC).....	85
4.5.2. Güvenlik.....	85
4.6. Konumu ve Çevreyle Etkileşimi.....	87
4.7. Bölüm Değerlendirmesi.....	88

BÖLÜM 5: GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	90
KAYNAKLAR.....	93
ETİK BEYANI.....	97
YÜKSEK LİSANS TEZİ ORJİNALLİK RAPORU.....	98
MASTER'S THESIS ORIJINALITY REPORT.....	99
YAYIMLAMA VE FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	100

KISALTMALAR DİZİNİ

ASHRAE: ‘American Society of Heating and Air-Conditioning Engineers’-Amerikan Isıtma, Soğutma ve İklimlendirme Mühendisleri Derneği

HVAC: ‘Heating Ventilating and Air Conditioning’- Isıtma, Havalandırma ve İklimlendirme

ICMS: ‘The International Committee for Museum Security’-Uluslararası Müzeler Güvenliği Komitesi

ICOFOM: ‘International Committee for Museology’-Uluslararası Müzeler Konseyi Müzeciliği Uluslararası Komitesi

ICOM: ‘International Council Of Museums’- Milletlerarası Müzeler Konseyi

LED: ‘Light Emitting Diode’- Işık Yayan Diyot

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. 1921 ve 1936 yılları arasında Atatürk'ün emriyle halka açılan müzeler.....	14
Tablo 2. 2017 Yılında Dünya'da en çok ziyaret edilen Müzeleri ve ziyaretçi sayıları.....	16
Tablo 3. 2017 Yılında Türkiye'de en çok ziyaret edilen Müzeleri ve ziyaretçi sayıları.....	27

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1. Londra British Müzesi Web Sitesi görüntüsü.....	8
Görsel 2. Londra British Müzesi-Sanal Müze Sayfası-Obje Anlatımı	9
Görsel 3. New York Metropolitan Müzesi- Online Sanat Tarihi Sayfası	9
Görsel 4. Aya İrini Kilisesi'nin dıştan görünümü.....	11
Görsel 5. Çinili Köşk'ün ön cephe görünüşü.....	12
Görsel 6. Osman Hamdi Bey.....	13
Görsel 7. Osman Hamdi Bey'in 'Kaplumbağa Terbiyecisi'olarak tanınan eseri.....	13
Görsel 8. 'Çingene Kızı' Mozaïği.....	15
Görsel 9. Sanal müzelere erişim, örnek web ara yüzü.....	16
Görsel 10. PTT Pul müzesi belgeleme ve arşiv bölümü.....	22
Görsel 11. Türkiye İş Bankası İktisadi Bağımsızlık Müzesi.....	27
Görsel 12. İstanbul Modern, İSTANBUL.....	28
Görsel 13/14. Solomon R. Guggenheim Müzesi ve iç mekan fotoğrafı.....	28
Görsel 15. Georges Pompidou Center,Paris.....	29
Görsel 16. MAXXI Müzesi'nin dışardan görünümü.....	30
Görsel 17. MAXXI Müzesi'nin fuaye alanından bir görüntü.....	30
Görsel 18. Le Corbusier ,Heidi Weber Müzesi,Zürich.....	32
Görsel 19. Müzeciliğin evrimi – mekân, içerik ve kullanıcı profili bağlamında dönemsel analizi.....	33
Görsel 20/21. Orsay Müzesi 'nin önce ve sonrası görüntüsü.....	36
Görsel 22/23. Orsay Müzesi'nin iç mekan şeması, ana ve ara mekanlar.....	36
Görsel 24. Guggenheim Müzesi Zemin Kat Ana mekanlar.....	37
Görsel 25. Guggenheim Müzesi Atrium iç mekan görseli.....	37
Görsel 26. Müze iç mekan organizasyonunu bir anlatan şema.....	38

Görsel 27/28. Pompidou Merkezindeki restoran ve mağaza bölümleri.....	39
Görsel 29. Museum of Ice Cream, NYC.....	40
Görsel 30. Pop-up Museum, NYC.....	40
Görsel 31/32. Müze mekanlarında grafik unsurunun kullanımı, MOMA.....	41
Görsel 33. New York MOMA.....	42
Görsel 34. New York MOMA.....	42
Görsel 35/36. Japon mimar Tadao Ando'nun müze binalarında gün ışığının kullanımı.....	43
Görsel 37/38. Halle Devlet Prehistorya Müzesi/kronolojik sergileme örneği.....	45
Görsel 39/40. Leonardo da Vinci Bilim ve Teknoloji Müzesi sergi alanları.....	46
Görsel 41. Dokunma duyularına yönelik örnek.....	46
Görsel 42. Leonardo Da Vinci Bilim ve Teknoloji Müzesindeki işitsel duylara yönelik örnekler.....	46
Görsel 43. ASHRAE tarafından belirtilen eserler için bağıl nem ve kuru termometre sıcaklığı özellikleri.....	48
Görsel 44. İskoçya Glasgow'da Bulunan Burrell Koleksiyonu Müzesi.....	51
Görsel 45. Burrell Koleksiyonu Müzesi -İç Mekan.....	51
Görsel 46. Medici Koleksiyonu Müzesi.....	52
Görsel 47. Bilbao Konum Haritası.....	52
Görsel 48. Bilbao şehri ve Guggenheim Müzesinin Konumu	53
Görsel 49. Guggenheim Müzesi.....	53
Görsel 50. Antalya Arkeoloji Müzesi dokunmatik bilgi ekranı.....	58
Görsel 51. QR kod uygulamasına örnek görsel.....	58
Görsel 52. Koku ve Şehir sergisi, Erimtan Arkeoloji Müzesi.....	59
Görsel 53. County müzik Müzesi, Bristol U.S.....	59
Görsel 54. Eskişehir Arkeoloji Müzesi, Savaş Arabası Simülatörü.....	60
Görsel 55. Sanal Gerçekliklik teknolojisi VR örnek görsel.....	60

Görsel 56. Zurih’de bulunan arkeoloji müzesinden görünüm.....	61
Görsel 57. Zurih’de bulunan arkeoloji müzesinden görünüm.....	62
Görsel 58. Müze’de bulunan interaktif uygulamalardan genel bir görüntü.....	62
Görsel 59/60. Müzedeki dokunmatik ekran görseli.....	63
Görsel 61. Gaziantep Zeugma Müzesinde bulunan ekranlar.....	63
Görsel 62. Zeugma Mozaik Müzesi- Rehberli Dijital Anlatım Birimi.....	64
Görsel 63. Batman müzesi İnteraktif sunum örneği.....	64
Görsel 64. Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Taş Eserleri Salonundan Görünüm.....	65
Görsel 65. Müze’nin renovasyonu için yapılan eskiz.....	67
Görsel 66. Ptt Pul Müzesinin bulunduğu cadde görünüm.....	67
Görsel 67. PTT Nazırı odası canlandırması ve bilgi kiosku görseli.....	68
Görsel 68. Müzede bulunan dijital kiosklar.....	68
Görsel 69. Giriş Kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.....	69
Görsel 70. 1.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik Anlatım.....	70
Görsel 71. 2.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.....	71
Görsel 72. 2.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.....	72
Görsel 73. 1.Bodrum kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.....	73
Görsel 74/75. 1.kat ve 2.kat koridorundan görüntüler.....	73
Görsel 76. Giriş kat iç mekan dağılımı ve dolaşım alanı şematik anlatımı.....	74
Görsel 77. Giriş kat genel görünüm,posta ve haberleşme tarihi obje sergi alanı.....	74
Görsel 78/79. Filateli sözlüğü / 3 boyutlu sinema gösterimi alanı.....	75
Görsel 80. 1. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı.....	75
Görsel 81. 2. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı.....	76
Görsel 82. 3. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı.....	76

Görsel 83/84. Bodrum kat çok amaçlı konferans salonu / PTT Çocuk Kulübü.....	77
Görsel 85. PTT logosu.....	78
Görsel 86. PTT Pul Müzesi için hazırlanan tanıtım broşürü.....	78
Görsel 87. PTT Pul Müzesinde bulunan sergi elemanı görseli.....	78
Görsel 88. 1.kattan sergileme alanı görseli ve kullanılan renk ve malzemeler.....	79
Görsel 89/90/91. Ptt Müzesinde bulunan yönlendirme işaretleri ve kat bilgileri....	80
Görsel 92/93. Dolaşım alanları ayınlatma genel görünüm.....	81
Görsel 94. Müzede sergi alanından görünüm.....	82
Görsel 95. PTT Pul Müzesi giriş kat sergileme elemanları.....	83
Görsel 96/97. PTT Pul Müzesi 1. Kat sergileme elemanları.....	83
Görsel 98/99. Bilgisayar destekli dokunmatik kiosklar.....	84
Görsel 100. Hologram.....	84
Görsel 101. 3 Boyutlu sinema alanı.....	84
Görsel 102. Kulaklık kullanarak bilgi edinme noktaları.....	84
Görsel 103. PTT Pul Müzesinde katlar arasında kullanılan acil durum kapıları....	87
Görsel 104. Ptt Pul Müzesi'nin bulunduğu konum.....	88

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu ve Problemlerin Belirlenmesi;

Uluslararası Müzeler Konseyi'nin tanımına göre; Müzeler, insanlığı çevreleyen somut ve soyut değerleri bir araya getiren, bu değerleri inceleyip araştıran, koruyan ve sergileyerek tekrar topluma aktaran kalıcı kuruluşlardır. Toplumun eğitimi, gelişimi ve hazzı amacıyla kamuya açık olarak kar amacı olmadan toplum hizmetini üstlenmektedirler (ICOM).

Ulusal ve yerel kaynaklar ışığında yapılan tüm bu “müze” tanımlarına göre; müzeler, topluma kazandırdıkları imkanların yanında, kendi sürekliliklerini de sağlamalıdır. Eski veya yeni olmaksızın tüm müzeler çağın teknolojik, bilimsel ve mimari gelişmelerini yakından takip edip, uygulayarak sürekliliklerini korurlar. Bu şekilde halkın sosyal, kültürel ve ekonomik tüm kesimlerinden katılım sağlanarak, insanları bir araya getiren mekanlar haline gelirler (Artun,2006).

18 ve 19. Yüzyıllarda gelişen ‘Sanayi Devrimi’ ile kamusal hizmet veren ve kamusal mekanlar olan müzelere ek olarak, özel teşekküllü müzeler de kurulmaya başlanmıştır. Bu durum müze mimarisi ve mekan organizasyonlarına etki etmiştir. Yeni müzecilik anlayışı öncesi müzeler, topluma geçmişe ait bilgileri, ilgili gerçek nesneleri koruyup, sergileyerek ileten mekanlardı. (Tufts ve Milne, 1999).

20. yüzyıla geldiğimizde ise, günümüz müzelerinin görevi, sadece bilgiyi aktarmak değil, ziyaretçilerine bilgi alırken aynı zamanda farklı bir deneyim yaşatacak mekanlar oluşturmaktır (Mc Pherson, 2006). Bu nedenle günümüz müzeleri, koruma görevlerinin yanında, eğitim ve kültürü destekleyen faaliyetlerini arttırarak, ziyaretçilerin farklı isteklerine de ortam sağlayan, ilgi çekici mekanlar haline gelmiştir (Minghetti, 2002).

Çağımızın teknolojik gelişmeleri ile yeni müze mimarileri ve müze formları oluşmaya başlamıştır. Ziyaretçileri de mekana dahil eden ve teknolojiden yararlanarak ziyaretçileri pasif konumdan aktif konuma getiren ‘İnteraktif Müzeler’, çevrecilik ve doğal yaşam konularının önem kazanmasıyla gelişen ‘Eko Müzeler’, koruma altına alınan ‘Müze Kentler’ ve farklı özel alanlarda (su altı yaşamı ve

arkeolojisi, gök bilimi, tabiat, oyuncak, vb.) faaliyet gösteren yeni müze konseptleri oluşmuştur.

Ülkemizde, Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı olan 188 devlet müzesi, Bakanlığın denetim ve izniyle faaliyetlerini sürdüren 182 özel teşekküllü müze bulunmaktadır.

Araştırmanın ana konusu olan ‘interaktif müzecilik’ kavramını da ele alırsak,

Kelime karşılığı etkileşimli iletişim olan ‘İnteraktivite’, yeni müzecilik kavramı ile karşımıza çıkan modern yaklaşımlardan biridir. Müzelerde teknolojik destekle kurulan interaktif uygulamalar sayesinde ziyaretçiler mekanla etkileşim halinde, aktif konumdadırlar. İnteraktif uygulamalı müzelerde, bilgiye ulaşmak için kullanıcının-ziyaretçinin müdahalesi ve katkısı gerekmektedir. Bu uygulamalar müze mekanını ve sergilenen eserleri daha ilgi çekici hale getirmekte, etkileşimli iletişimle birlikte ziyaretçilerin eğitim, öğretim ve güzel vakit geçirme deneyimleri arttırılmaktadır. (Keş,Akyürek, 2018).

Türkiye’de kurulan İnteraktif Müzeler her yaştan ve her kesimden insanın ilgisini kazanmaktadır. Gaziantep’ te bulunan Zeugma Mozaik Müzesi, Batman Müzesi, Ankara’daki PTT Pul Müzesi önemli örneklerden sayılabilir.

Bu tez çalışmasında, modern müzecilik kriterleri kapsamında kurulan PTT Pul Müzesi’nin (Ankara, 2013) iç mekan tasarımı ve interaktif uygulamaları incelenmiştir. Araştırmanın ana konusunu oluşturan, modern müzecilik çerçevesinde interaktif uygulamaların müze iç mekan kullanımına ve ziyaretçilere olan katkısı anlatılmıştır.

Araştırmanın Amacı;

Modern müzecilik anlayışı ve iç mekan tasarımlarının etkileşimlerini ele alan bu araştırmanın amacı, interaktif müzecilik konsepti altında bulunan müzelerin iç mekanda teknolojinin birleşimiyle oluşturduğu mekânsal işleyişi ve bunun için kullandığı tasarım öğelerini anlatmaktır.

İnteraktif müzelerin ziyaretçilerle iletişime geçilebilen ve buna olanak sağlayan içerikleri barındırır. Sebepyle yaygınlaşması o toplumun daha entelektüel seviyeye ulaşmasını destekleyecektir. Bu çalışmanın amacı, kentte saklı kalmasına izin

verilmeyen eski bir yapının, 2013 yılında kapılarını tekrar açarak nasıl interaktif bir müzeye dönüştürüldüğünün güzel bir örneğini güncel verilerle değerlendirmektedir.

İç mimarlık disiplini mekan tasarımıyla diğer disiplinlerden faydalanarak mekanda insanlarla iletişimde çok daha etkili olduğu görülmüştür. Tasarım sürecinde diğer sanat dallarından da faydalanılmasının günümüz iç mimarisinde aslında çok da doğru olduğunun kanıtı PTT Pul Müzesi örneğiyle açıklanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'deki ve Dünyadaki benzeyen interaktif müze örneklerinin iç mekan tasarımlarının incelenmesi ve mevcut mekânsal yanlışların düzeltilmesi ve/veya koşulların iyileştirilip geliştirilmesini sağlayabilecek öneriler getirmek, akademik alanda gelecekte yapılacak araştırmalara kaynak oluşturarak yön verebilmek amaçlanmaktadır.

Bunun yanında ülkemizde yaygınlaşmasını temenni ettiğimiz İnteraktif müzecilik halen istenilen ölçüde yaygınlaşmamıştır dünyadaki örnekleriyle karşılaştırıldığında istenilen seviyeye gelememiştir. Bunun geliştirilebilmesi için, interaktif uygulamalar ve bunlara ayrılacak mekanları iyi analiz edip, mekânsal organizasyonu düzgün işleyen müze mekanları kurgulamak gerekir.

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi;

Tez çalışması kapsamında; araştırmanın ilk bölümde müze tanımı, müzenin gelişim süreci anlatılmıştır. Dünyada ve Türkiye'deki müzecilik kavramının oluşumu ve tarihsel gelişimine değinilmiştir. Türkiye'deki müzecilik anlayışının Osmanlı'dan günümüze değin nelerden etkilendiği hangi amaçlara hizmet ettiği ve günümüzdeki işlevi ve hedefleri anlatılmıştır.

Çalışmanın 3.bölümünde,

İlk olarak, modern müze yapılarının yalnızca ziyaretçilere değil bulunduğu çevre ve kente de katkısına değinilmiştir. Dünya'dan ve Türkiye'den verilen örneklerle konu aktarılmıştır. İkinci olarak modern müze yapılarında kavramsal öğelerin temelini oluşturan form konusu mevcut müze yapıları ele alınarak örneklenmiştir. Form kavramının oluşturduğu mekan kurgusu ve organizasyonu müze iç mekanlarının ana ve yan mekanları analiz edilerek aktarılmıştır.

Modern müze iç mekanlarında biçim ve estetik kavramlarının etkisi mevcut örnekler üzerinden aktarılmıştır. İç mekan tasarımında renk, malzeme ve doku seçimlerinin ve kullanımının tasarıma ve kullanıcıya katkısı incelenmiştir.

Müzenin bulunduğu yapının teknik ve işlevsel gereklilikleri de iç mekan tasarımının oluşumunda etkilidir. Müzelerin koruma işlevi sebebiyle güvenlik donanımları ve iç mekan tasarımına etkileri ele alınmıştır. Sosyal iç mekanlarda konforun sağlanması için gerekli olan havalandırma ve iklimlendirme donanımlarına da bu bölümde değinilmiştir.

Müzecilik kavramının temelini oluşturan sergileme yöntemleri ve modern müzecilikle birlikte gelişen teknoloji destekli sergileme yöntemleri sınıflarına göre mevcut örnekler üzerinden aktarılmıştır. Son olarak sürekli yenilenme ve gelişme ihtiyacında olan müze iç mekanlarına farklı tasarım disiplinlerinin katkısı ele alınmıştır.

Tez çalışmasının 4. Bölümünde ise, ana konu olan interaktif müze kavramı tüm gereklilik ve özellikleriyle tanımlanarak interaktif sergileme yöntemleri iç mekan tasarımı ile uyumu, mekan kurgusuna katkısı ve ziyaretçi deneyimleriyle iletişime katkısı mevcut örnekler üzerinden analizlerle aktarılmıştır. Konu dünyada ve Türkiye’de bulunan interaktif müze uygulamalarının değerlendirilmesiyle açıklık kazanmıştır.

Tüm bu incelemeler ışığında interaktif uygulamaların kullanıldığı PTT Pul müzesi iç mekan tasarımı ve teknoloji desteği ile analiz edilerek araştırmannın gelecekte yapılacak çalışmalara kaynak oluşturması mevcut örneklerin incelenerek koşulların iyileştirilmesi, yanlışların düzeltilmesi ve başarılı yönleriyle örnek alınması hedeflenmiştir.

Tez çalışması yöntemi olarak PTT Pul müzesinin analiz edildiği tez çalışmasında, yöntem olarak öncelikle literatüre araştırması yapılmış, dergi ve makale gibi akademik yayınlardan ve diğer basılı yayınlardan yararlanılmıştır.

İlerleyen bölümlerde, Müze mimarisi ve mekan organizasyonları örneklerle anlatılmıştır. Müze iç mekan analizleri ve sergileme yöntemleri örnek görsellerle açıklanmıştır. Müze iç mekanlarını destekleyen yan mekanlar, renk, aydınlatma yöntemleri, yönlendirme ve tasarım amaçlı kullanılan grafik öğelerinin mekana olan

katkıları anlatılmıştır. Araştırma yönteminde, ICOM, T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün, yayınladığı güncel verilerden faydalanılarak tablolar hazırlanmış ve istatistiki bilgiler paylaşılmıştır. Çeşitli kaynaklar üzerinden sayılara dair veri tabloları hazırlanmıştır. Müzecilik, müze tarihi, Müze tasarımı, Yeni müzecilik anlayışı ve İnteraktif müzecilik ile ilgili yazılmış makaleler, tezler, dergi yayınları ve kitaplardan yararlanılmıştır.

Tez  alışması kapsamında, asıl problem olan interaktif müze mekanlarının işlevsel analizi, Ankara'daki 'PTT Pul Müzesi'  rneği bağlamında sunulmuştur. Müze ziyaret edilip mekânsal analizi yapılmış, resimler çekilerek yerleşim ve interaktif müzeye uygunluğu kapsamında incelenmiştir.

BÖLÜM 1

MÜZENİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ VE MÜZE KAVRAMI

1.1. Müzenin Tarihsel Gelişim Süreci

1.1.1. Dünya’da Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi

Müzecilik kavramının oluşumundan önce Eski Mısır ve Mezopotamya gibi güçlü uygarlıklar güç sembolü olarak savaşta elde ettikleri ganimetleri halka sergilemişlerdir. Değerli eşyalarını tapınaklarda saklamışlardır. Eski Yunan uygarlığı ise sanatsal değer taşıyan nesneleri toplayarak sergilenmesi için binalar inşaa etmişlerdir.(Keleş,2003; Akt. Altuntaş ve Özdemir,2012:6)

Geçmişe ait değer taşıyan eser ve nesneleri toplama biriktirme ve koleksiyon oluşturma düşüncesi ilk kez Romalılarda görülmüştür. Değerli nesne ve eserleri muhafaza edip sergilemek sınıfsal bir üstünlük göstergesi haline gelmiştir. Bu anlamda koleksiyonerlerin müzeciliğe katkısı büyüktür.

Günümüzde bilinen anlamı ile müzecilik 15. Yüzyılda ortaya çıkmıştır.(Keser,2005:229) Rönesans döneminde, düşünürlerin araştırmaları ile orta çağ dönemine tanıklık eden eserlerin değerlendirilmesi, sistemli bir biçimde toplanması ve muhafaza edilmesini gerektirmiştir. Aydınlanma dönemi ise, 18. Yüzyılda, toplanan koleksiyonların arşivlenerek sunulması ile başlamıştır. Yalnızca esere ulaşip muhafaza etmek değil, eserlerin taşıdığı tarihsel mirası ve değerden faydalanmanın, gelecek nesillere tüm özellikleri ile aktarmanın önemi kavranmıştır.

Ortaya çıktığı dönemden itibaren, sınıfsal üstünlük ve zenginlik kavramlarını içinde barındıran koleksiyonerlik, 18. Yüzyılda endüstri alanında yaşanan gelişmeler ve sanayi devrimi sonrasında halkın her kesiminin hizmetine açık hale getirilmeye başlanmıştır. Bu durum kültür, sanat ve eğitim etkinlikleri ile işçi sınıfının ve kentin yaşam kalitesini arttırmıştır. İngiltere ve Britanya’da birçok müze kapılarını ücretsiz olarak işçi sınıfına açmıştır.

1759’da ilk halk müzelerinden biri olan İngiliz müzesi faaliyete geçmiştir. Ancak o dönemlerde ziyaret için başvuruda bulunarak izin almak gerekmekteydi. Sonrasında Fransız devrimi ile toplumda yaratılan değişim müzecilikte de ulusal

müze kavramını ortaya çıkarmıştır. Bu alandaki ilk müze de Paris'teki Louvre müzesidir.

19. Yüzyılda müzeler, sanat, tarih, doğa ve teknik başlıkları altında dört ana kategoriye ayrılmıştır (Yücel, 2012,s:5).

Tarih müzesi kavramı, 19. yüzyılda ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde, müzeler kurumsallaşarak koleksiyonlarının türlerine göre farklılaşan yeni müze türleri ortaya çıkmıştır.

20. yy 'da değişen politik ve sosyal dengeler, müzeleri de etkileyerek toplumla bütünleşmesini sağlamıştır. Demokratikleşme çabaları ile üstün sınıfa odaklanan müzecilik yapısı değişim göstermiştir. Belirli ekonomik sınıfların yaşam biçimini sunan müzelerin yanında, toplumdaki diğer sınıfları da temsil eden gelenekler, el sanatları, kültür ve folklor faaliyetlerini aktaran tarih müzeleri kurulmuştur. (Karabıyık, 2007).

Tarihi binaların restorasyonu ve sit alanlarının koruma altına alınması da 20.yy'da başlamıştır.

Müzecilik alanındaki gelişmeler aynı zamanda yeni tartışmaları ve sorunları da beraberinde getirmiştir. 1946 yılında kurulan ICOM, mesleki ve kavramsal olarak sorunların çözümüne, gelişim çalışmalarına aracılık etmektedir.

'Yeni Müzecilik' kavramının gelişmesi ile dünyada bulunan örneklerinde olduğu gibi ülkemizde de müzeler, yalnızca eser ve değerlerin korunup sergilendiği mekanlar olmaktan çıkmış, eğitici ve ülke tanıtımına katkı sağlayan kurumlar haline gelmişlerdir. Ulusal ve uluslararası alanlarda düzenlenen konferans, seminer, sempozyum, sergi ve atölye çalışmaları gibi eğitim, bilim, kültür ve sanat faaliyetleri ile müze işlevinin yanında farklı etkinliklere de ev sahipliği yapan sosyal mekanlar haline gelmişlerdir.

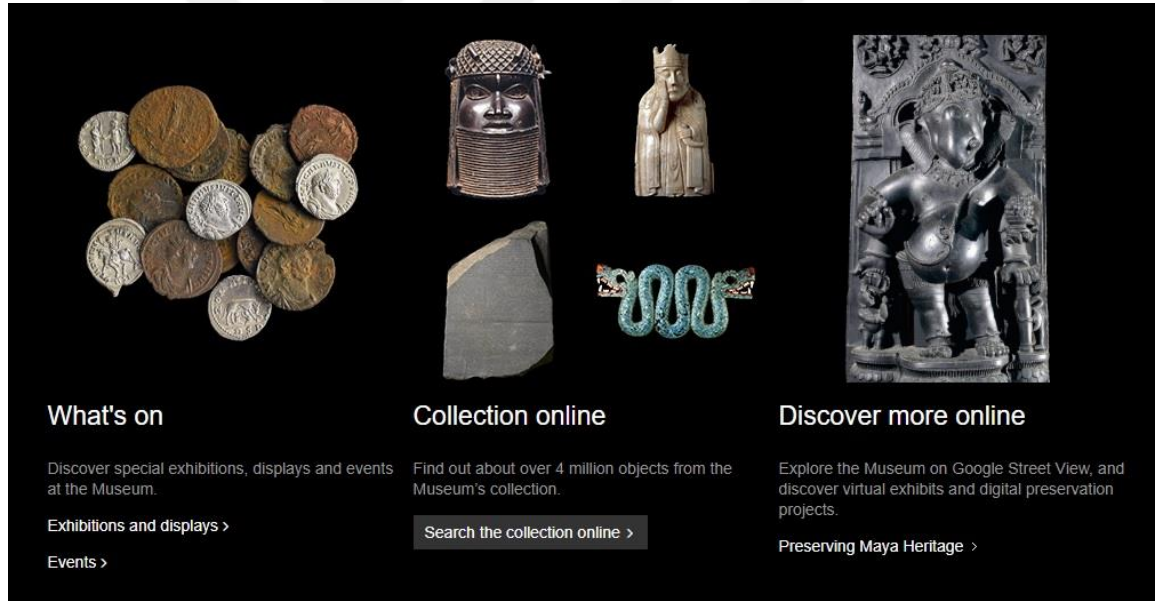
Modern müzecilik anlayışına göre müzelerin başarısı, zaman ve mekana bağlı olarak, yeni toplumsal gereklilikleri analiz edip, koşulları dahilinde mevcut yapılarını ve imkanlarını biçimlendirmelerine bağlıdır.

Günümüz sanal dünya teknolojileri sınırları ortadan kaldırarak, müzelere de sanal ortamda erişme imkanı sağlamaktadır. New York Metropolitan Müzesi, Londra

British Müzesi, The Louvre Müzesi, Vatikan Müzesi, Guggenheim Müzesi ve Ülkemizde bulunan Ayasofya Müzesi sanal erişim ile bilgi edinebildiğimiz müzelerden bazılarıdır.

Örneğin, Londra British Müzesi oluşturduğu web sitesi aracılığıyla sahip olduğu eserleri dünyanın her yerinde erişime açmıştır. Eserler kronolojik olarak sunulmakta ve tüm eserlerin görselleri, yazılı ve sesli anlatımı, bulunduğu bölge ve ilişkili olduğu diğer eserler aynı sayfada görüntülenebilmektedir.

Sanal müze uygulamaları ile müzeler çağın iletişim araçlarından faydalanarak, geniş kitlelere hızlı ve pratik bir şekilde ulaşmaktadır. Bu uygulamalarla yalnızca sahip oldukları koleksiyonları değil, düzenledikleri sergi ve yayınlardan da bahsetmekte, online mağazaları ile gelir sağlamaktadırlar.

Görsel 1. Londra British Müzesi Web Sitesi-Ana Sayfa Online Hizmetler(britishmuseum.with google.org.18.01.2019)

This elegant dish was highly tabu. With the dish laid on the floor of a spirit house and filled with *yaqona*, a peppery narcotic drink (called *kava* in other parts of the Pacific), a priest would sip from it through a straw while possessed by his ancestor spirit. Priests were tabu during the rituals and needed to avoid touching food or drink, which was destined for the spirit who possessed them. Dishes for these rites were mostly carved of sacred *vesi* wood, more usually circular or bird-form dishes on elegant pedestals.

The form of a man is rare and a British sea captain noted in 1849 on seeing such a dish, that the locals looked at it 'with evident respect as very sacred and uncommon'. He stated it was carved in a period 'long before the introduction of iron'. This one was collected in 1840 during HMS *Sulphur*'s visit to the islands. Fijians stopped these rites after adopting Christianity and *yaqona* is now served at ceremonial and social events out of a deep circular, four-legged bowl, a public style of drinking introduced from Tonga in the late nineteenth century.

Play audio

From

Related objects

Görsel 2. Londra British Müzesi-Sanal Müze Sayfası-Obje Anlatımı
(britishmuseum.withgoogle.com.18.01.2019)

Görsel 3. New York Metropolitan Müzesi- Online Sanat Tarihi Sayfası
(metmuseum.org/toah/works.18.01.2019)

Sanal müzecilik kavramının yanında, 'mobil müzecilik' kavramı da müzelerin ulaşılabilirliğini arttırmaktadır. Mobil müzeler, genellikle öğrencilere ulaşmak ve eğitimlerine katkıda bulunmak için kurgulanırlar.

Türkiye'de de örneğini gördüğümüz mobil müzeler, ulaşma imkanı olmayan ziyaretçilerin bulunduğu yerlere giderek hizmet vermektedir. Bu şekilde kısa sürede birçok insana ulaşılmakta, özellikle küçük yaştaki ziyaretçilerin tarih bilincini geliştirmekte ve eğitimlerine katkı sağlamaktadır. Çanakkale 1915 Gezici TIR

Müzesi ve Rahmi M. Koç Müzesi Müze Otobüsü mobil müzelere örnek olarak gösterilebilir.

1.1.2. Türkiye’de Müzeciliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de müze ve müzecilik kavramlarının kurumsallaşması yakın bir geçmişe dayanmaktadır. Ülkemizde 19.yüzyılda batılılaşma çabalarının göstergesi olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye’de müzeciliğin öncelikli hedefi zengin tarihi ve kültürel mirasımızı korumaktır. Buna göre Türkiye’de müzecilik uygulamalarının biçimlenmesini de doğrudan etkileyen iki önemli kavram, tarihî ve kültürel mirasın “korunması” ve “Batılılaşmanın göstergesi çağdaş bir kurum” olma kavramlarıdır.

“Gelişmekte olan ve Avrupa’nın doğusunda yer alan ülkelerin Batı uygarlığına yakınlaşma çabaları içinde müze, Batıdan kopyalanmak suretiyle hayata geçirilmeye çalışılmış, diplomasi ve turizm açısından bir değer olan müze bu toplumlarda halkla bütünleşememiştir. Kurulduğu dönemde çağdaşı olan 19. yüzyıl Batı müzelerinin kopyalanmasıyla başlamış olan müzeciliğimiz bir daha ele alınmamış ve bu eski düzen günümüze dek sürmüştür” (Oruçoglu, 2002).

Batıda çağdaş müzecilik girişimi Türkiye ile paralel ilerlemiştir. 1930 – 1940 ‘lı yıllarda başlayan ve 1960’lı yıllarda giderek gelişen çağdaş müzecilik anlayışı Türkiye’de Türk müzeciliğinde gerek koleksiyonların çeşitliliği, gerekse anlatım ve sergileme yöntemlerinin uygulanışı açısından batıdan geride kalmıştır.

Türkiye’de müzecilik koleksiyonculukla başlamıştır. Türk müzeciliği ilk olarak 13.y.y’da Selçuklu döneminde ilk olgularına rastlanmıştır. Günümüzde izi bile kalmayan Konya’nın bulunduğu höyüğü çevreleyen sur duvarlarının etrafına nizami bir şekilde dizilen çeşitli dönemlere ait eserlerle başlamıştır. Daha sonra Dulkadiroğlularının döneminde de geç Hitit ederlerinin korunduğu bilinmektedir. Osmanlı döneminde ise hazine dairelerinde korunan kıymetli hediyeler ve ganimetler olduğu bilinmektedir. Bunun yansısı kıymetli kıyafetler ve eşyalar bohçalar içinde muhafaza edilip saklanmaktaydı. Bu atalara saygı ve korumacılık anlayışı yıllar içinde zenginleşmiş ve dünya çapında bir koleksiyon haline gelmiştir.(Eyice, 1990, Gerçek, 1999; Pasinli, 2002).

Halifeliğin Osmanlılara geçmesi ile en başta kutsal emanetler olmak üzere, değerli kültür varlıklarının Osmanlı sarayına taşınması ile zenginleşen bir koleksiyonun

oluşmasını sağlamıştır. Ancak Batı'daki anlayışın aksine 19.y.y'ın ikinci yarısında eserlerin imparatorluk içinde korunması ve saklanması anlayışı esas alınmıştır. Türk müzeciliğinin başlangıcı olan 19.y.y'ın ikinci yarısında Türk kazıları başlatılmış ve elde edilen eserler İstanbul'daki müzelerde muhafaza edilmiştir. Bütün eserlerin düzenlenen kanunla yurtdışına çıkış yasağı getirilmiştir. Eserlerin bir müze içinde toplanması 20 yüzyıla kadar sürmüştür.

1.1.2.1.Osmanlı Döneminde Müzecilik

Osmanlı Döneminde ilk olarak bugünkü kavramıyla aynı olmasa da, isim olarak müze denmese de 1845-46 yıllarında İstanbul'a gelmiştir. Padişah Abdülmecit 1845'de Yalova'da gerçekleştirdiği gezi esnasında Doğu Roma yazıtlarını İstanbul'a naklettirme kararı almıştır. Bunun ardından 1846'da Osmanlı devlet adamı Ahmet Fethi Paşa tarafından eserler Aya İrini'de saklanmaya başlanmıştır. 29 Ocak 1869'da resmi olarak ilk kez sadrazamlık makamından gönderilen talimat yazısında 'müzehane' kelimesi yer almıştır.

Görsel 4. Aya İrini Kilisesi'nin dıştan görünümü
(<http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr>,2019)

Müzeler Osmanlı döneminde 2 bölümde düzenlenmiştir. Bunlar Mecma-i Eslihai Antika , bu bölüm bugünkü Harbiye Askeri müzesinin temelini oluşturur. Diğer bölüm ise Mecma-i Asarı Antika'dır. Bu bölüm ise Sadrazam Ali Paşa tarafından düzenlenerek 1869 yılında Saffet Paşa tarafından Müze-i Hümayun yani İmparatorluk müzesi olarak Osmanlı Devleti'nin ilk müzesi olmuştur. Osmanlı devletinde ilk müze müdürü olarak Edward Goold görevlendirilmiştir. Müzenin kurulmasının hemen ardından Osmanlı devleti tarafından düzenlenen genelge ile bütün eserler tahrip edilmeden müzeye aktarılmıştır. Aynı yıllar içerisinde 1884'de Osmanlı hükümeti çıkardığı kanunla, İmparatorluk'tan tarihi eserlerin çıkarılmasını yasaklamıştır (Asarı Antika Nizannamesi). Toplanan eserlerin sayısının artmasından dolayı eserlerin Çinili Köşk'e taşınmasına karar verilmiştir.

Görsel 5. Çinili Köşk'ün ön cephe görünüşü
(<https://islamansiklopedisi.org.tr/cinili-kosk,2016>)

1880 yıllarında müze faaliyete geçmiştir. 11 Eylül 1881 yılında müze müdürü Anton Dethier'in ölmesinin ardından yerine Türk müzeciliğinde önemli yere sahip olan Osman Hamdi Bey döneminde müze binası yapılması girişimleri başlamıştır. Bu bina günümüzde bilinen adıyla Müze-i Hümayun 'dur. Ülkemizde tasarlanan ilk müze binasıdır ve 1891 tarihinde kapılarını açmıştır. Devamındaki yıllarda müzeye

ek binalar eklenmiştir, kazılar sonucunda elde edilen eserler sergilenmeye başlamıştır.

Görsel 6. Osman Hamdi Bey(<https://www.peramuzesi.org.tr,2015>)

Görsel 7. Osman Hamdi Bey'in
'Kaplumbağa Terbiyecisi' olarak tanınmış eseri.
(<https://www.peramuzesi.org.tr,2015>)

1902 ve 1904 yıllarında İstanbul dışındaki illerde de müze kurulma çalışmaları başlamıştır. Konya ve Bursa'da müzeler açılmıştır. Arkeolojik çalışmalar hız kazanmıştır, bununla birlikte yabancı uzman arkeologlardan kayıt tutma, katalog oluşturma ve sergileme yöntemleri için yardım alınmıştır. 1910 yılında Osman Hamdi Beyin ölümünün ardından yerine kardeşi Halil Edhem müze müdürlüğüne getirilmiştir. Edhem bey görevi boyunca bilimsel yayınlara önem vermiştir. 1912-14 yılları arasında Gustav Mendel'in 3 ciltlik taş eserler kataloğunda Müzey-i Hümayun ilk defa dünyaya tanıtılmıştır.

1.1.2.2. Cumhuriyet Döneminde Müzecilik

Cumhuriyet dönemindeki ilk müze 'Ankara Etnografya Müzesi'dir. 1925'de inşasına başlanmış, 1930'da halka açılmıştır. Atatürk müzeciliğin gelişimi için

önemli kanun düzenlemeleri yapmıştır. 5 Kasım 1922 tarihinde Müze-i Hümayun İstanbul Arkeoloji Müzesi olur. Topkapı Sarayı 1924'te müzeye dönüştürülmüştür. 1925'te çıkarılan kanun üzerine tekke, türbe ve zaviyelerdeki eserler Ankara Etnografya müzesine aktarılmıştır. Konya Mevlana müzesi Atatürk'ün isteği üzerine müzeye dönüştürülmüştür. 14 Ağustos 1923'te belirlenen hükümet programında Atatürk yeni müzelerin açılmasını istemiştir.

Mustafa Kemal Atatürk, tarihin bilinmesine ve aktarılmasına verdiği önemi “Bir vatanın sahibi olmanın yolu, o topraklarda yaşamış tarihi olayları bilmek, doğmuş uygarlıkları tanımak, sahip olmaktan geçer.” sözleriyle bildirmiştir.

ATATÜRK'ÜN EMRİYLE KURULAN VE HALKA AÇILAN MÜZELER		
Tarih	Müze ismi	ŞEHİR
1921	ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ	ANKARA
1922	ANTALYA MÜZESİ	ANTALYA
1923	SİVAS MÜZESİ	SİVAS
1924	TOPKAPI SARAYI MÜZESİ	İSTANBUL
1924	ADANA MÜZESİ	ADANA
1924	BERGAMA MÜZESİ	İZMİR
1925	İZMİR MÜZESİ	İZMİR
1941	ATATÜRK VE ETNOĞRAFYA MÜZESİ	İZMİR
1925	EDİRNE MÜZESİ	EDİRNE
1926	KONYA MÜZESİ	KONYA
1926	AMASYA MÜZESİ	AMASYA
1926	TOKAT MÜZESİ	TOKAT
1927	ETNOĞRAFYA MÜZESİ	ANKARA
1930	EFES MÜZESİ	İZMİR
1930	KAYSERİ MÜZESİ	KAYSERİ
1931	AFYON MÜZESİ	AFYON
1932	VAN MÜZESİ	VAN
1933	SİNOP MÜZESİ	SİNOP
1933	TIP TARİHİ MÜZESİ	İSTANBUL
1934	AYASOFYA MÜZESİ	İSTANBUL
1934	DİYARBAKIR MÜZESİ	DİYARBAKIR
1935	TİRE MÜZESİ	İZMİR
1935	MANİSA MÜZESİ	MANİSA
1936	ÇANAKKALE MÜZESİ	ÇANAKKALE
1936	NİĞDE MÜZESİ	NİĞDE

Tablo 1. 1921 ve 1936 yılları arasında Atatürk'ün emriyle halka açılan müzeler.
(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>)

1.1.2.3. Günümüz Türkiye'sinde Müzecilik (Yeni Müzecilik Anlayışı)

Her alanda yaşanan gelişim ve değişim müzecilikte de yaşanmaktadır. Özel müzeler çağı başlamıştır. Özel müzeler de dahil olmak üzere toplamda 370 müze bulunmaktadır. Sayıları her geçen gün artmaktadır. Artık müzeler sadece eserlerin

toplandığı ve sergilendiği mekanlar olmaktan çıkmıştır. Birçok sosyal faaliyetin gerçekleştiği mekanlar haline gelmiştir. Son yıllarda gün yüzüne çıkan Zeugma Mozaik müzesi Gaziantep'te bulunan Dünya'nın en büyük mozaik müzesidir. Çağımızın en önemli arkeolojik keşiflerindendir. Dünya'nın her yerinden ziyaretçi kabul eden müze Gaziantep için simgesel bir öneme sahiptir. Zeugma Mozaik müzesi şehrin simgesi haline gelmiştir.

Görsel 8. 'Çingene Kızı' Mozaigi (<http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr>,2019)

Avrupa'daki modernizmin etkisi bütün müzelere etki etmiştir. Günümüzde müzeler sadece kendi ile değil pek çok başka kurumlarla da rekabet içindedir. Ziyaretçi kitlesini arttırmak için günümüz müzeleri artık tüketim kültürüyle de yarışan bir alandır. Günümüz müzeleri artık bilet gelirleri haricinde, kitap, broşür, hediyelik eşya ve kendi bünyesinde bulunan yeme içme alanlarıyla da insanların ilgisini çekmektedir. İnsanların müzelerden satın aldıkları hediyelik eşyalar müzelerle olan iletişimini ölümsüzleştirmiştir.

Günümüz modern müzeciliği ziyaretçilerle çağın modern iletişim araçlarını kullanarak sahip oldukları koleksiyonları sunmayı amaçlamaktadır. Bu yolla hızlı, pratik ve modern bir iletişim sağlanmaktadır. Günümüz modern müzeciliğinde birçok yeni müze çeşitleri ortaya çıkmıştır, bunlardan bazıları sanal müze,

dokunulabilir müze, mobil müze ve interaktif müze gibi müzecilik anlayışlarıdır.(Okan,2015)

Sanal müzeler, dünya çapında erişilebilir müzelerdir ve iletişim kesintisizdir. Türkiye’den sanal müzelere örnek olarak; Anadolu Medeniyetleri müzesi, Ayasofya müzesi, Efes müzesi ve Zeugma müzesi en bilindikleridir. (ICOM)

Görsel 9. Sanal müzelere erişim, örnek web ara yüzü.
(<http://www.3dmekanlar.com>)

2017 yılında Dünyada en çok ziyaret ilk 10 Müze			
Sıralama	Müze ismi	Şehir	Ziyaretçi Sayısı
1	Saray Müzesi	Pekin	16.699.538
2	Louvre Müzesi	Paris	8.100.000
3	Çin Ulusal Müzesi	Çin	8.062.625
4	Ulusal Hava ve Uzay Müzesi	ABD	7.000.000
5	Metropolitan Sanat Müzesi	ABD	6.692.909
6	Vatikan Müzesi	Vatikan	6.427.277
7	Şangay Bilim ve Teknoloji Müzesi	Çin	6.316.000
8	Britanya Müzesi	İngiltere	5.906.716
9	Tate Modern	İngiltere	5.656.004
10	Ulusal Galeri	İngiltere	5.229.192

Tablo 2. 2017 Yılında Dünya’da en çok ziyaret edilen Müzeleri ve ziyaretçi sayıları(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>)

Müzelerde teknoloji kullanımı sergiledikleri koleksiyona ve sergilendikleri tarihsel yapıya göre değişiklik gösterebilir. Kullanılan teknolojiler özenle seçilmelidir. Bu

koleksiyonu ve yapının kendisini korumak için önemlidir. Örneğin Türkiye’de ‘PTT Pul Müzesi’ günümüzün interaktif müzeciliğinin en güncel örneklerinden biridir. Müzede sergileme yöntemi olarak sıklıkla teknolojiye dayanılarak yapılmıştır. Projeksiyonlar, kiosklar, hologram, yüksek çözünürlüklü LED ekranlar bunlardan bazılarıdır. Ayrıca zamanın tarihsel nesneleri de korunmuş ve sergilenirken zamanda yolculuk yapma imkanı sağlanır. Bir kent müzesi olarak kendini gösteren müze Cumhuriyet döneminde 1926’da banka olarak inşaa edilmiş, günümüzde bu bina resmi kurumlara devredilerek müzeye çevrilmiştir.2013 yılında hayata geçen bu müze çağdaş ve modern unsurların ışığında hayata geçmiştir.

2017 YILINDA TÜRKİYEDE EN ÇOK ZİYARET EDİLEN 10 MÜZE			
Sıralama	Müze İsmi	Şehir	Ziyaretçi Sayısı
1	Mevlana Müzesi	Konya	2,480,433
2	Topkapı Sarayı Müzesi	İstanbul	1,923,726
3	Ayasofya Müzesi	İstanbul	1,892,250
4	Hacıbektaş Müzesi	Nevşehir	498,880
5	Cumhuriyet Müzesi	Ankara	360,897
6	Topkapı Sarayı Müzesi	İstanbul	353,285
7	Arkeoloji Müzesi	İstanbul	299,616
8	St. Nikolaos Müzesi	Antalya	287,581
9	Anadolu Medeniyetleri Müzesi	Ankara	189,246
10	Zeugma Müzesi	Gaziantep	167,958

Tablo 3. 2017 Yılında Türkiye’de en çok ziyaret edilen Müzeleri ve ziyaretçi sayıları Kaynak: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü web sitesi (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>)

1.2. Müze Kavramı

Müzeler, kar amacı gütmeyen insanlık mirasını ve çevresini, koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen halka açık kurumlar olarak nitelendirilmektedir. Topluma ve onun gelişimine hizmet amacıyla var olan bu yapılar eğitim, çalışma ve eğlenme fonksiyonlarını günümüze kadar sürdürmektedir. Tarihi süreçte müzeler bilgi ve deneyim birikiminin yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Müze mekanlarının yeni ve yeniden tasarlanması sonucunda zamanla ortaya çıkan çağdaş müze yaklaşımına

göre tasarlanan müze mekanları ortaya çıkmıştır. Çağdaş müze anlayışı ve tasarımına yönelik ilkelerin kavranabilmesi başta Uluslararası Müzeler Konseyi ICOM "International Council of Museums" ve Müzeolojiye yönelik Uluslararası komite ICOFOM "International Committee for Museology"un yaptığı çalışmaların irdelenmesi gerekmektedir.

1.2.1. Müzenin Tanımı

Türk Dil Kurumuna göre, kelime anlamı olarak; müze " sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı" olarak tanımlanmıştır.

American Association of Museum (AAM), Amerikan Müzeler Birliği'nin tanımına göre; Müze, topluma açık, toplum yararları için yönetilen, tüm vergilerden muaf kar amacı olmayan kalıcı bir kurumdur. Kültürel ve sanatsal değer taşıyan eser ve nesneleri koruyarak, araştıran, inceleyen, sahip olduğu verileri bir araya getirerek toplum yararına eğitim ve öğretim faaliyetleri ile hizmet verme görevini üstlenir (Demir1998, s.5).

Yapılan tanımlara göre, müze, yalnızca tarihi ve kültürel objelerin bir araya getirilip sergilendiği mekanlar değil, sosyal ve kültürel yaşama konu olan, kamu ve topluma yönelik estetik duygusunu geliştiren koruma ve araştırma merkezleridir. Erbay, müzelerin "günümüzde, toplumun bilimsel ve kültürel geçmişini yansıtan ve geleceği biçimlendiren öğeleri sanat ve kültürle birleştiren eğitim kurumları" olduğunu ifade etmektedir. Modern müzeler; toplumda, değerli olanı saklama, araştırma, düşünerek daha iyi yönde gelişme sağlama ve geleceğe katkıda bulunma amacını oluşturan mekanlardır.

1.2.2. Müze Çeşitleri

Hizmet Ettikleri Bölgeye Göre Müzeler;

Hizmet ettikleri bölgeye göre müzeler çeşitlik gösterirler, bunlar: Ulusal müzeler, Kent müzeleri, Yerel müzeler ve Bölgesel müzelerdir.

Bağılı Bulundukları İdari Birime Göre Müzeler;

Bağılı bulundukları idari birime göre müzeler çeşitlilik gösterirler bunlar; Üniversite müzeleri, Askeri müzeler, Bağımsız ve özel müzeler, Ticari müzeler ve Devlet müzeleri.

Hitap Ettikleri Kitleye Göre Müzeler;

Hitap ettikleri kitleye göre müzeler 3'e ayrılır. Bunlar; Genel toplum müzeleri, Uzmanlaşmış müzeler ve Eğitici müzelerdir.

Koleksiyonlarına Göre Müzeler;

Koleksiyonlarına göre müzeler çeşitlerine ayrılmaktadır. Bunlar, Sanat, tarih doğa tarihi, bilim, askeri, ulaşım, endüstri, jeoloji ve arkeoloji olmak üzere ayrılmıştır.

Koleksiyonlarını Sergileme Yöntemlerine Göre Müzeler

Koleksiyonlarına ve sergileme yöntemlerine müzeler, Anıt, Geleneksel ve Açık hava olmak üzere çeşitlenmektedir.

1.2.3. Müzenin Amaç ve Görevleri

ICOM4 1998 bildirgesine göre müze; kâr amacı olmayan, halka açık toplum hizmetinde olan, her konuda insan ve yaşadığı çevreye dair tanıklık ederek, malzemelerin üzerinde araştırma yapan, verileri ve nesneleri toplayan, koruyan, sahip olduğu verileri inceleyip bilgiyi paylaşan hem eğitim, hem de haz alma doğrultusunda sergileyen, kalıcı kuruluşlar olarak tanıtılmıştır.

Müzeler temel olarak 5 esas üzerine çalışmaktadırlar. Bu esaslar, toplama, koruma, araştırma, sergileme ve eğitim şeklinde sıralanabilir.

1.3. Müzenin Temel İşlev ve Görevleri

Geçmişten günümüze müzeler, ortak paydada tarihi ve kültürel değerleri toplum için muhafaza ederek, değerlendirmeyi amaç edinirken, günümüze yaklaştıkça bu amaçlara ek olarak, eğitim ve öğretimin desteklenmesi, bu faaliyetlerle geçmişin gün yüzüne çıkmasını, açıklanmasını ve yoruma açık hale gelmesini ve bunun eğlenerek ve her yaştan insanın müzelere gidebilmesi ve katkıda bulunması eylemine dönüşmüştür. Bütün bu değişimin sonucunda müzecilik, artık eğitim ve

öğretim görevini farkına varmıştır. Çağdaş müzecilik toplum içinde kabul görmüş ve yaygınlaşmaya başlamıştır.

Dünyadaki örnekleri ile de müzeler eğitim faaliyetlerini arttırarak, toplumun her kesimi için eğitim kurumu görevini de üstlenmektedir. Bu nedenle 20. Yüzyıla geldiğimizde, müzecilik anlayışında ortaya çıkan amaç, geçmişten gelen ve geleceğe ışık tutan bilim, kültür ve sanat faaliyetlerinin topluma aktarılması, eğitimle birlikte de var olan verileri toplama, araştırma, değerlendirme, sergileme, koruma işlevleri önem kazanmıştır. (Dönmezoğlu, 2014)

Müzenin Eser Toplama İşlevi ve Yöntemleri;

Müzeler koleksiyonlarına göre farklı yerlerde ve farklı zamanlarda bulunmuş eser ve değerleri bir araya getirerek ziyaretçiler tarafından kolaylıkla izlenmesini sağlar. Her müze toplama işlevini kendi oluşturduğu politikasına, programlarına ve altyapısına uygun olarak kendi personeliyle sürdürmektedir.

Müzeler, satın alma, bağış, değiş-tokuş, hibe ve kaçak kazılarda elde edilen eserlere el konulması ile toplama işlevini gerçekleştirirler. Bunun yanı sıra özel teşekküllü müzelerde kendi sahip oldukları eserleri topluma sunarlar. Türkiye’de ve Dünya’da satın alma yoluyla eser toplama kısıtlı imkanlar nedeniyle önemli bir sorundur. Bu nedenle müze personeli ve idarecileri uzmanlarla birlikte değerlendirme yapıp kendileri için gerekli ve uygun eserlerin takibini yapmalı, bu eserleri koleksiyonlarına katmak için devlet desteği fon idaresi gibi yeni ekonomik uygulamalara başvurmalarıdır. Müzelerin en önemli işlevi olan toplama işlevi uzmanları tarafından desteklenen tarih kültür ve ekonomi bilgisi gerektirmektedir.

Müzenin Sergileme İşlevi ve Yöntemleri;

Türk Dil Kurumuna göre, sergi, “Halkın gezip görmesi, tanınması için uygun biçimde yerleştirilmiş ürünlerin, sanat eserlerinin tümü”, ve “Bir yerin, bir ülkenin veya çeşitli ülkelerin kendine özgü tarım, sanayi vb. ürünlerini tanıtmak için bunların uygun bir biçimde gösterildiği yer” (tdk.gov.tr/12.10.2018) olarak tanımlanmaktadır.

Sergileme ise, nesnenin hem mekanla, hem nesnenin hikayesi ile ilişkilidir. Müze iç mekanlarında etkin bir sergileme kurgulamak için, nesneler belli bir düzen içinde bir araya gelmeli, nesneleri açıklayan etiketler, görseller, şemalar ve teknoloji

destekli (işitsel, görsel ve dokunmatik) cihazlar ile anlatım güçlendirilmelidir. Başarılı ve etkili bir sergileme için, sergileme yöntemlerini belirlerken müzenin türü, koleksiyon içeriği ve hedef kitlesi önemlidir. Fakat özgünlük ve rekabet ortamı bulunduğu için, aynı tür müzeler bile daha yeni veya daha cazip olabilmek adına farklı sergileme yöntemlerini tercih edebilir.

Sergileme yöntemleri fiziksel ve kurgusal planlama gerektirmektedir. Müzenin eğitim anlayışı, koleksiyon içeriği ve eserleri koruma yöntemi sergileme kurgusunu da doğrudan etkiler. Mimari gereklilikler, eserlerin korunması ve güvenlik nedeniyle de sergileme yöntemleri değişkenlik gösterebilir. Seçilen sergileme yöntem ve teknolojileri mevcut yapıya ya da eserlere zarar vermemelidir. Örneğin tarihi yapılarda teknolojik destekli yenilikler yapılabilmesi için altyapı ve tadilat çalışmaları yapılması gerekebilir. Tarihi yapılarda mimari özgünlük nedeniyle tadilat tercih edilmeyebilir (Sönmez, 1994).

Müzenin Koruma Bakım ve Onarım İşlevi;

Müzelerde koruma işlevi eserlerin elde edilmesiyle başlar. Sergilenmesi aşamasında da devam eder. Koleksiyonu oluşturan kültür varlıklarına uygulanacak koruma yöntemleri için gerekli donanım, depo ve sergileme sistemlerinin oluşturulması koruma uzmanlarının da nitelikli laboratuvarlarda çalışmalar yapması gerekmektedir. Gerekli bakım ve onarım çalışmaları ise geçici veya dönüşümlü olarak sergileme yapılması gerekebilir. Müze koleksiyonunun koruma uygulamaları belirli ilkeler çerçevesinde doğru ve eksiksiz bir planlama ile yapılmalıdır. Müze araştırmacısı koruma uzmanı ve temizlik görevlisi gibi müze personelinin de koruma görevi bilinci ile işbirliği içinde çalışması gerekir.

Müzeler koleksiyonları itibari ile farklı döneme ait, farklı malzemelerden üretilmiş ve farklı çevrelerde değişim ya da yıpranmaya uğramış objelerden oluşmuş olabilir. Bu nedenle depo ve sergi alanlarının durum tespiti ile düzenlenmesi gerekir. Durum incelemesi ve belgelemesi yapılan eserler ilgili personel tarafından kontrol edilmeli, çevresel koşullar kontrol altında olmalı, yeterli güvenlik ve yangın önlemleri alınmalıdır. Koleksiyonların taşınmasını veya insanlarla temasını gerektiren durumlarda uygun biçimde paketlenmesi ve saklanması bilinmesi gerekmektedir. Önleyici koruma yöntemi gerektiren objeler için kapsamlı ve etkin koruma işlemlerinin yapılacağı koruma laboratuvarları kullanılır. Doğru koruma

onarım ve bakım çalışmaları ile birlikte müze koleksiyonunun ve niteliğinin sürekliliği sağlanır.

Tüm bunlara ek olarak koruma işlevi yalnızca nesnel değildir aynı zamanda koleksiyonu yorumlayabilmek için bilgi kaynaklarını kullanarak koleksiyonu anlamak gerekmektedir.

Müzenin Araştırma, Belgeleme İşlevi;

Müzelerde araştırma ve belgeleme işlevi koleksiyonun kaynağının tespiti ile başlar, nesne ile ilgili diğer öğelerinde araştırılması ile devam eder.(Atagök,1999) Nesnelerin ait olduğu dönemin kültürel, ekonomik, tarihsel ve sosyal yapısı nesne ile ilgili verileri oluşturur. Araştırma ile elde edilen veriler müzenin tüm faaliyetlerini kaynak olarak aktarılır. Fiziksel olarak, müzede bulunsa bile belge ile kayıt altına alınmayan objeler tanımsızdır ve kimliksizdir. Elde edilen verileri envanter formu hazırlayarak yazılı olarak tanımlamak ve fotoğraflarla belgelemek gerekir. Belgelerin bazıları arşivlerde tutulur, sergilenmesi uygun görülenlerde sergilenir.

Görsel 10. PTT Pul müzesi belgeleme ve arşiv bölümü (kişisel arşiv)

Müzenin Toplum ve Bireylerle İletişim İşlevi;

Müzelerin başarılı halkla ilişkiler faaliyeti için hedef kitlesini belirlemesi ve buna uygun iletişim biçimlerini seçmesi gerekmektedir.(Boyraz,2012). Kullanılacak yöntemler hedef kitlenin eğitim durumuna kültür seviyesine ve fiziksel özelliklerine göre değişiklik gösterebilir. Koleksiyonların sergilenme amacı ve mesajı ziyaretçilere aktarılmalıdır. Ziyaretçilerin beklentileri doğrultusunda bilgi olarak ve

güzel vakit geçirerek müzeden ayrılması önemlidir. 20. Yüzyıl müzeciliğinde müzeler yalnızca mekânsal olarak değil uzaktan da eski ve yeni ziyaretçileriyle iletişim kurmaya devam ederler. Basılı yayınlar, reklamlar, tanıtım ve organizasyonlar ve sosyal medya paylaşımları iletişimin sürdürülmesini sağlar.

Müzenin Diğer Kullanım Amaçları;

Müzelerin toplumla olan ilişkisi pasif biçimde ziyaret faaliyeti ile kısıtlı kalmaz. Ziyaretçiler tarihi mekan ziyaretlerinde çevreyi gezip tanıma eğlenme ve rekreasyon faaliyetlerini müzelerde gerçekleştirirler. Vakit geçirdikleri süre boyunca eğitim, yeme içme hediye satın alma gibi müzelerin sağladığı imkanlardan da yararlanırlar. Bunun yanında akademik ve amatör araştırmacılar için materyal ödünç vererek eğitimi desteklerler. Koleksiyonlarına ve konseptlerine göre atölye çalışmaları düzenleyerek eğitici sanat çalışmalarına ev sahipliği yaparlar.

1.4. Bölüm Değerlendirmesi

Bu tezin 2. Bölümüne dair bir özet yapmak gerekirse;

- Müzelerin biçimi ve fonksiyonu yüzyıllardır farklılık göstermektedir. İçerikleri, misyonları, işleyiş ve yönetim biçimleri nedeniyle çeşitlilik sergilemektedir (ICOM, 2010: 56).
- Müzelerin belirgin özelliği sürekli değişiyor olmasıdır. Kavram ve uygulama olarak yenilenen, biçimine ve işleyişine göre farklılıklar gösteren ve yeni fonksiyonlar kazanan yapılar olduğunu görmekteyiz.
- ICOM'a göre müzelerin temel işlevi eser toplama, sergileme, koruma bakım ve onarım, araştırma belgeleme ve bireylerle iletişime geçmedir.
- Müzecilik kelimesi köken olarak Yunan mitolojisindeki Mouseion'dan gelir.
- İlk kez Antik Yunan döneminde değerli eşyaların, sanatsal objelerin, ganimetlerin, kutsal eşyaların toplandığı theauros/theasuri denilen hazine binaları yapılmıştır.
- Yazının ve yazı gereçlerinin gelişmesiyle, bilginin depolandığı kütüphaneler oluşmaya başlamıştır. Örneğin; Büyük İskender'in ölümünden sonra Mısır'ı yöneten General I. Ptolemaios Soter Philadelphos (MÖ 367-283),

İskenderiye’de sarayının bir bölümünde mousaion ve kütüphaneden oluşan bir merkez kurmuştur. Çeşitli bilimsel aletlerin, sanat eserlerinin sergilendiği, korunduğu, tartışma ve konferans salonlarının yer aldığı ve gözlemevi gibi birimlerin olduğu önemli bir bilim merkezi haline gelen bu bina, günümüzdeki müzelerden farklı olsa da müze kavramının oluşmaya başladığını gösteren en eski örneklerden biri olarak kabul edilmektedir.

- 17.yüzyıl’da koleksiyonların çeşitlenmesi ile birlikte topluma açık olmayan birikimler toplumsal paylaşıma açılır. Özel bir koleksiyon ilk defa halkın görüşüne ve kullanımına açılır.(Elias Ashmore’un Oxford Üniversitesine bağışladığı özel koleksiyonu)
- 18. yüzyıl’da ise artık müzeler kurumsallaşma sürecine girer. Antikacılık ve koleksiyonculuk yaygınlaşmaya başlar.1789’da Fransız devriminden sonra halka açılan müzeler her kesimden insana hitap eden kurumlar haline gelmiştir. Bu dönemde British Müzesi kurulmuştur.
- 19.yüzyıl’da Avrupa dışındaki ülkelerde çok sayıda müze açılmıştır. Tarih müzeleri yaygınlaşmıştır.
- 20. yüzyılın başında ise , çağdaş sanat müzeleri ve bilim ve teknoloji müzeleri yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu dönemde müze mimarisi tasarlamak mimarlar için bir prestij haline gelmiştir. Zaha Hadid yaptığı müze tasarımlarıyla dikkat çeker. (Örneğin , MAXXI, Ulusal 21. Yüzyıl Sanatları Müzesi)
- 21. Yüzyıl teknolojinin sunduğu imkanlardan müzelerde faydalanmıştır. Sanal müzeler, mobil müzeler, interaktif müzeler v.b ortaya çıkmıştır.
- Avrupa ülkelerinde de olduğu gibi Türkiye’de de müzeciliğin temelini Saraylarda bulunan değerli hediyeler ve ganimetler oluşturur. Bu eserlerin sergilenmesi ile 1846’da ilk müze kurulmuştur. Türk müzeciliğinin izleri ilk Selçuklular Dönemine dayanmaktadır. Semavi Eyice,Konya’daki sur duvarları ve kapılarında , Selçuklu Kervansarayının cephelerinde sıralanmış eserlerden ve eşyalardan bahsetmektedir.

- Osmanlı döneminde de çeşitli sanat eserlerinin, yazıtlar, hediye ve ganimetler Ahmet Fethi Paşa tarafından Aya İrini'de saklanmaya başlamıştır. Bu dönemde ilk müze 'Müze-i Hümayun 'dur. 1880 yılında eser sayısının artması ile Müze-i Hümayun Çinili Köşk'e taşınmıştır.1881 yılında ise müze müdürlüğüne Osman Hamdi Bey getirilmiştir. Bu dönemde Osman Hamdi Bey Türk müzeciliğinin kurucusudur.
- Cumhuriyet döneminde Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde müzeciliğin gelişmesi için kanun düzenlemeleri yapılmıştır. Müze-i Hümayun İstanbul Arkeoloji müzesi olarak değiştirildi. Çıkarılan kanunlar kapsamında tekke, türbe ve zaviyelerdeki eserler Ankara Etnoğrafya Müzesine aktarıldı. Konya'daki Mevlana Türbesi Atatürk'ün isteği ile müzeye çevrildi. 14 Ağustos 1923 tarihinde belirlenen hükümet programı ile yeni müzeler açılmaya başlanmıştır.
- Müzenin temel işlev ve görevleri, toplama , sergileme, koruma ve onarım, araştırma ve belgeleme, toplum bireyleriyle iletişim olarak ayrılmaktadır.

2. BÖLÜM

MODERN MÜZELERİN İÇ MEKAN KURGUSU VE TASARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. Form

Müze yapıları genel olarak;

- Mevcut bir yapının restorasyon ve yeni bir düzenlemeyle müze olarak

işlevlendirilmesi ya da;

- Müze olarak kullanılmak üzere yeni bir yapının inşa edilmesi şeklinde

oluşturulurlar. Mevcut bir yapının restorasyon ve yeni bir düzenlemeyle yeniden işlevlendirilmesi, genellikle, tarihi miras niteliği taşıyan anıtsal yapılar için geçerlidir. Böylece bir yandan bu tür yapıların korunması hedeflenirken diğer bir taraftan ihtiyaç duyulan işlev için de bir mekan kazanılmış olur.

Örneğin; Ulus'da İş Bankası Müzesi olarak hayatına devam eden tarihi müze binası İtalyan Mimar Giulio Mongeri tarafından 1929 yılında inşa edilmiştir. Bankanın kurucu Mustafa Kemal Atatürk'dür.

Müzede 1923 yılında Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Türkiye'nin attığı tarihi adımlar ve İş Bankası tarihi ele alınıyor.

Görsel 11. Türkiye İş Bankası İktisadi Bağımsızlık Müzesi (<https://www.numankocak.com>)

Türkiye’den başka bir örnek; İstanbul Modern Sanat Müzesi(2004). Türkiye’nin ilk modern sanat müzesidir.2004 yılında kurulan müze modern sanatlar açısından önemli olan müzede süreli ve sürekli sergi adı altında sergiler düzenli olarak yapılmaktadır. Müze koleksiyonunda 20. yüzyıla ait resimden heykele, enstalasyondan videoya uzanan farklı eserler bulunmaktadır. İstanbul Modern, T.C. Denizcilik İşletmeleri için kuru yük deposu olarak inşa edilen 4 no’lu antrepo binasının müzeye dönüştürülmesi ile hayata geçmiştir.

Görsel 12. İstanbul Modern, İSTANBUL(<https://www.eczacibasi.com.tr>)

Diğer bir yöntem olan; müze amaçlı kullanılmak üzere yapılan binaların en önemli örneklerinden biri olan Frank Lloyd Wright'ın Solomon Guggenheim müzesinin (1943-1959) sanat için özel olarak tasarlanması müze mimarisinde bir dönüm noktası olmuştur.

Görsel 13/14. Solomon R. Guggenheim Müzesi ve iç mekan fotoğrafı.
(<http://www.arkitektuel.com/solomon-r-guggenheim-muzesi>)

Toplumu müzelere çekmek için, ürkütücü tapınak görüntüsünün yerine, dışarısı ile içerisini bütünleştiren, şeffaf, ilgi uyandıracak müze tasarımları yerini alır. Centre George Pompidou (1972-1976) diğer bir örnektir. Renzo Piano ve Richard Rogers'ın ortak tasarımıdır. Günümüzde Paris'in önemli sanat merkezlerinden biri olan Centre Pompidou, dünyanın farklı noktalarından gelen çağdaş sanat eserleri bulunmaktadır. (Burçak, 2001)

Görsel 15. Georges Pompidou Center, Paris
(<https://structurae.net/structures/georges-pompidou-center>)

Genel algı bu binanın bir modern sanatlar müzesi olduğu yönündeyse de aslında Centre Pompidou aynı zamanda dev bir kütüphane, sergi salonları, kafe ve restoranlardan oluşan çok kapsamlı bir kültür merkezidir.

Zaha Hadid'in tasarladığı MAXXI Müzesi 21. Yüzyıl çağdaş sanat müzelerinden biridir. 2009 yılında açılmıştır. Hadid müzenin bulunduğu çevreye zıt olarak tasarlamak istedi. Yüksek yapılanmanın bulunduğu Roma'nın Flaminio bölgesine yenilikçi bir bina getirilmek istendi. Müzede tasarım konsepti, mekanın kurgusu, kullanılan malzemeler müzelerin geleneksel yapısını sorgulatır eleştirel bir bakış açısıyla halka sunulmuştur. Müze bir bina olmaktan çok kentin dokusal yapısının bir parçası gibi, kimi zaman yüksek kimi yerde mevcut zemine katılırken görebiliyoruz. Müzede, 2 kat boyunca fuaye alanı, geçici ve kalıcı sergi alanları, konferans salonları, kafeterya, kütüphane, ve satış birimi bulunmaktadır.

Görsel 16. MAXXI Müzesi'nin dışardan görünümü (<https://www.archdaily.com>,2019)

Görsel 17. MAXXI Müzesi'nin fuaye alanından bir görüntü .(<https://www.archdaily.com>,2019)

Müzelerin bilgi, bilim ve sanat merkezi olarak önemleri son yüzyılda giderek artmış; elit bir anlayıştan, plüralist bir anlayışa yönelerek, toplumun her kesimine hitap eden bir konuma gelmiştir. ICOM'un "kültürel değerlerini korumak, incelemek, değerlendirmek, özellikle halkın beğenisinin yükselmesi ve eğitimi için sergilemek amacıyla toplum yararına sürekli yönetilen kurum" olarak tanımladığı müzelerin araştırma, koruma, toplama, belgeleme ve sergileme görevlerinin temel amacı, toplumun kültürel birikimini korumak ve bunları topluma sunarak, gelişimine katkıda bulunmak üzere bilgilendirmek olduğu anlaşılır.

Bu sebeple; müzelerin nesne merkezli bir anlayıştan ziyaretçi ve hizmet odaklı bir yaklaşıma yönelmeleri, mimari tasarımlarını da dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, mekan düzenlemelerinde, koruma, depolama, sergileme gibi yalnızca koleksiyonlara yönelik sorumluluğun, müzenin eğitsel amaçları ve ziyaretçilerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen bir tasarım anlayışına yönelmesini gerektirmiştir. Böylece müze binalarının tasarımlarında sergileme ve iç mekanlarının değişimi eğitim ve iletişimin ön plana geçmesiyle başlamıştır.

Bir mimar, tasarım kuralları gereği, teknik ve estetik tasarım kuralları ile birlikte, yönetsel koşulların oluşturduğu program verilerini; obje sahibi isteklerini ve müzenin amaç ve işlevi doğrultusunda ziyaretçi gereksinimlerini, sosyal çevresel koşullardan toplumsal yapı ve beklentilerini, kentin kültürel, politik, dini ve turistik geçmişini ve o andaki yapısını dikkate alarak kendi sanatsal yapısı doğrultusunda yorumlayarak tasarımını gerçekleştirir. Burada mimarın ekolü de önemli rol oynar.

Le Corbusier müzelerle ilgili derki; 'Müze mekanlarında, güzergah üzerinde kişilerin isteğine göre çapraz geçişler ile konuya paralel ve bunu tamamlayıcı olarak, alınabilecek bilgileri genişletmek ve zenginleştirmeye olanak sağlamalıdır. Bu şema, biri ötekini tamamlayan konuların sergilenmesi problemini ayrı ayrı çözmekte, ama bundan da öte devamlılık, esneklik ve gelişim ilkelerini yerine getirmektedir.

Görsel 18. Le Corbusier ,Heidi Weber Müzesi,Zürih (<https://www.archdaily.com>,2019)

2.2.İç Mekan Kurgusu ve Organizasyonu

“Müze tasarımlarında ilk belirleyici olan, mekan ve işlev ilişkisini daha da genişleterek, buna nesne-nesne, mekan-nesne ve insan-nesne ilişkilerinin dahil edilmesidir. “Sergileme mekanının tüm tasarım nesneleri, görünür kılmak üzere düzenlendiğine göre; sergi mekanı tasarımı; “bir yandan nesnenin anlattığının okunurluğunu ve etkisini artırmak, öte yandan nesnenin buradaki çekiciliğini, onu mekandan soyutlayarak vurgulamak açısından bunu başarabilmek zorundadır.” (Dönmezoğlu, 2013).

Müzelere yönelik araştırmalar göstermektedir ki, müzeye ilk defa gelen ile sıklıkla gelen ziyaretçinin davranışı ve öğrenmesi birbirinden oldukça farklıdır. Müzeye ilk defa gelen ziyaretçinin dikkatinin çoğu yönelim, yol bulma, davranış modellemesi ve yenilikle baş etmeye yönelik genel çaba içinde absorbe edilmektedir. Sıklıkla gelen ziyaretçi, nereye gideceğini, nasıl davranacağını bilmekte olup, daha çok sergilere odaklanmaktadır. Öncelikli olarak uygun davranış öğrenildiğinde birey ortamın diğer yönlerine odaklanabilmektedir. Sonuç ise; daha kapsamlı öğrenme, kişisel emniyet ve duygusal stablitedir (Falk and Dierking, 2000: 55).

Araştırmacılara ve uygulamacılara yönelik öneriler geliştirebilmek için incelenen müzelerin mimari tasarımı ve mekan kullanımı açısından ortak olan ve olmayan özellikleri tespit edilmiştir. Ortak mekanlar veya alanlar:

Toplanma mekanları: Giriş holleri, kafe.

Katılımı arttırmaya yönelik mekanlar: Kafe, restoran, çok amaçlı salon.

- Eğitime yönelik mekanlar: Konferans salonu, oditoryum.
- Sanatsal etkinlik mekanları: Kalıcı ve geçici sergi salonları, oditoryum.
- Açık alan kullanımı: Bahçe ya da avlu, meydan.

Ortak olmayan mekanlar veya alanlar:

- Eğitime yönelik mekanlar: Kütüphane ya da okuma salonu, atölye.
- Sanatsal ve kültürel etkinlik mekanları: Sinema salonu, resepsiyon salonu
- Satış mekanları: Kitap satış mağazası, müze mağazası.
- Toplanma mekanları: Atriyum
- Açık alan kullanımı: Teras

	Antik Çağlar	...-15. Yüzyıl	15. -17.Yüzyıl	18. -19.Yüzyıl	20. -...Yüzyıl
Müze Mekanı					
İçerik	Dinsel İçerik	Ganimetler Hazine	Ganimetler Özel Koleksiyon Sanat Eserleri	Koleksiyonlar Sanat Eserleri	Her Türü; Kültürel Sanatsal Doğal Değer
Kullanıcı	Hükümdarlar - Krallar Tapınan Halk	Hükümdarlar - Krallar	Hükümdarlar - Krallar Seçkin Tabaka	Seçkin Tabaka Halk	Her Sınıf ve Kültürden Halk

Görsel 19. Müzeciliğin evrimi – mekân, içerik ve kullanıcı profili bağlamında dönemsel analizi. (İhtiyar, 2011, s. 70)

Müzelerin girişlerinde çoğunlukla meydan, peyzaj düzenlemesi yapılmaktadır. Eğer böyle bir alana sahip değilse de avlulu çözümle açık alan düzenlenmiştir. Bu alanlar aynı zamanda dinlenme ve eğlenmeye yönelik alanlardır. Sanatsal ve toplumsal etkinliklerin düzenlendiği etkin kullanıma sahip meydanlar müzelerin cazibe merkezi olması açısından önemlidir. Müze kullanımı meydan, avlu ya da

bahçe kullanımı ile desteklenmelidir. Müze girişlerinde, ziyaretçilerin etkileneceği, mekanın büyük bir kısmının algılanacağı etkileyici bir mekan imgelemi oluşturulabilir. Sergi salonlarının dışında restoran, kafe, resepsiyon ve özel toplantıların düzenlendiği mekanlar oluşturularak müze, kent yaşantısının vazgeçilmez bir parçası haline dönüştürülebilir. İnsanların keyifle vakit geçireceği aynı zamanda da sanatsal etkinliklere katılabileceği ortamlar oluşturularak müze, gündelik yaşama dahil edilebilir.

Müzelerin gelişimi, tanıtımı, kent ekonomisi gibi pek çok sebeple ilişkili olarak satış birimleri oluşturulmalı, kentin, toplumun ve diğer ulusların etkileşiminde araç görevi üstlenecek kitap satış mağazası ve müze mağazası oluşturulmalıdır. Müzeler, insanların rahatça ulaşabileceği, engellilerin de düşünüldüğü duyarlı ve tutarlı bir mimari mekan anlayışına ve çevre düzenlemesine sahip olmalıdır. Engelsiz bir erişime hizmet etmelidir. Mekan düzenlemesinin dışında, mimari özgünlüğü ile de ses getiren yapılar olmalıdır. Taklitten uzak, kendine özgü karakteri olan mimarileri ile de örnek gösterilebilmelidir. Çağı yakalayan çağın koşullarına uygun nitelikteki teknoloji ve bilgiyi yansıtan yapılar olmalıdır. (Uysal, 2013, s. 162,163). 21.yüzyıl müzeciliğinde insanlarla iletişime geçmek en önemli işlevlerden biridir. Müze nesnelerin toplandığı bir alandan daha fazlası olarak büyük kitlelere ulaşmalıdır.

Müzenin ekonomiye olan etkileri görüldükçe müzeler sosyal cazibe merkezi haline gelmiştir. Müze tasarlayan mimarların sayısında artış olmuştur ve tasarımları hep bir yarış haline gelmiştir. Müzeler artık şehirlerim 'en gözde' mekanı haline gelmiştir.

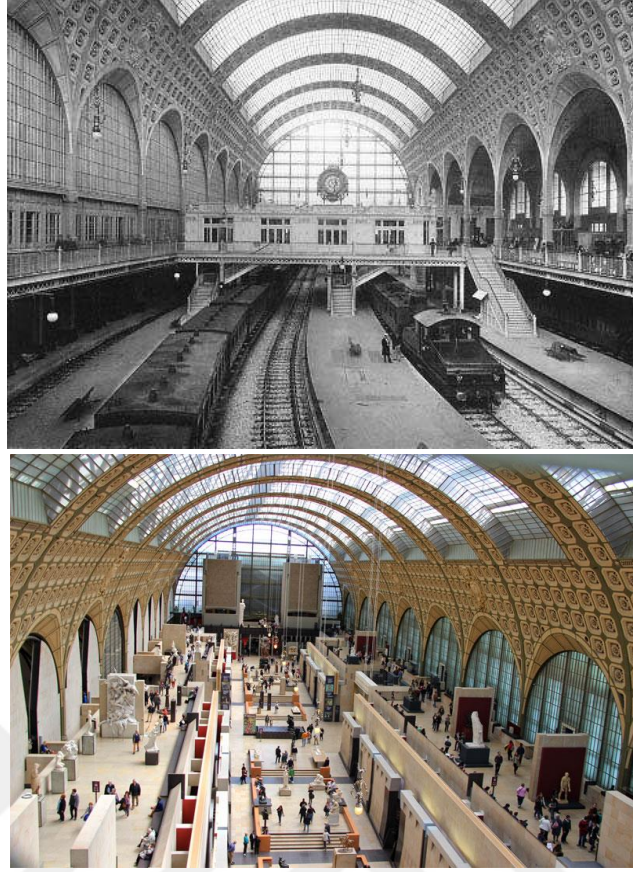
21.yüzyılda müze tasarlayan mimarlar ve yapılarının bir kısmı;

- Herzog & de Meuron, Tate Modern, Londra, İngiltere, 2000.
- Daniel Libeskind, Jewish Museum, Berlin, Almanya, 2001.
- Daniel Libeskind, Imperial War Museum North, Manchester, İngiltere, 2002.
- Tadao Ando, Museum of Modern Art, Texas, ABD, 2003.
- Daniel Libeskind, Denver Art Museum, Denver, ABD, 2006.
- Coop Himmelblau, Akron Sanat Müzesi, Akron, ABD, 2007.
- Herzog & de Meuron, Caixa Forum Madrid, Madrid, İspanya, 2007.

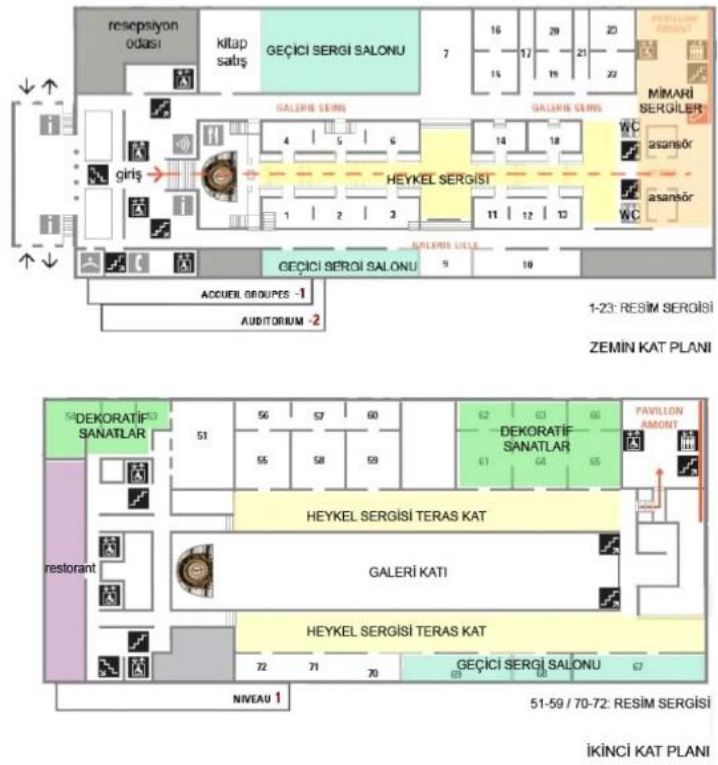
- Zaha Hadid, Guggenheim Vilnius Müzesi, Vilnius, Litvanya, 2007.(gerçekleşmedi)
- Daniel Libeskind, Çağdaş Yahudi Müzesi, San Francisco, ABD, 2008.
- Bernard Tschumi, Akropol Müzesi, Atina, Yunanistan, 2009. (2011 Mies Van Der Rohe ödülü).
- Coop Himmelblau, Etkileşimler Müzesi, Lyon, Fransa, 2009.
- David Chipperfield, Folkwang Museum, Essen, Almanya, 2010.
- Herzog & de Meuron, Miami Art Museum, Miami, 2010.
- Zaha Hadid, MAXXI, Roma, İtalya, 2010.
- Steven Holl, Surf ve Okyanus Müzesi, Biarritz, Fransa, 2011.

2.2.1. Müzenin Ana Mekanları

19. yüzyıl müze binalarının şehir merkezinde Neoklasik ve Barok binaların hacminde yer almasından kaynaklı genel olarak abartılı bir giriş vurgulanmaktadır. Mekan kurguları genel olarak çok parçalı mekanlardan oluşur. Simetrik olarak tasarlanan bu binaların iç mekan organizasyonları da buna uygun tasarlanmak durumundadır. Dikdörtgen plan şemasına sahiptirler. Genel olarak Bodrum kat dahil olmak üzere en az 4 kata yayılan mekanlardır. Sergi salonları katlara yayılır. Kalıcı ve geçici sergi salonlarına sahiptirler. Ana mekanlar, gösterişli atriumlar (Bu alan toplanma alanı olarak da kullanılır) ve sergi salonlarından oluşmaktadır. Bunun bir örneği Orsay müzesi, dışından bakıldığında tarihi zenginliği bulunan binanın içi modern bir kurguyla düzenlenmiştir. İç mekanda cam tavanlı doğal ışıkla aydınlanan, merkezi bir galeri vardır. Mekan boyunca ilerleyen rampa ve merdivenler mevcuttur. İçerisinde 145 galeriye sahiptir. Bina kademeli bir yapıya sahip olduğundan ara katlar bulunmaktadır. Ana sergi mekanından, ara mekanlara ve diğer sergi mekanlarına ulaşılmaktadır. Merkez galeri heykel sanatı örneklerine ayrılmıştır.

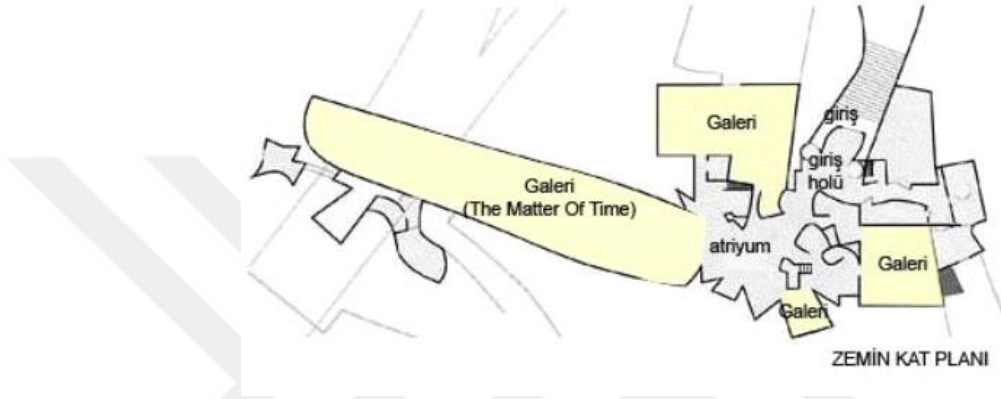

Görsel 20/21. Orsay Müzesi 'nin önce ve sonrası görüntüsü(<http://www.musee-orsay.fr>)

Görsel 22/23. Orsay Müzesi'nin iç mekan şeması, ana ve ara mekanlar (Uysal, 2013)

20.yüzyılda iç mekan ve dış mekan kavramı kaybolmuştur. Binalar ekspresyonist ve fütüristik olarak tasarlanmaya başlanmıştır. İç mekan organizasyonlarında her noktada detay ve hareketlilik gösterebilirler. Ana mekanlarda genel işlev sürekli ve hareketli sergi salonlarıdır.Genel olarak bütün müze mekanlarında olduğu gibi müzenin çevresini gezerek ana girişe ve atriyum'a ulaşabiliriz . Amaç tüm mekanı gezdirerek ziyaretçilere müzeyi yaşatmaktır.

Görsel 24. Guggenheim Müzesi Zemin Kat Ana mekanlar (Gehry, 1995)

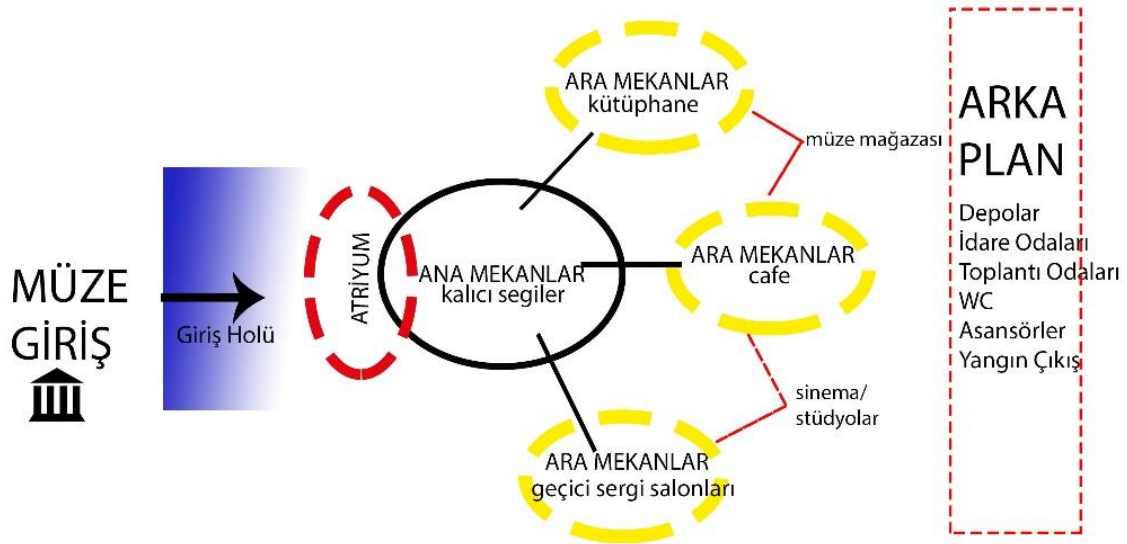
Görsel 25. Guggenheim Müzesi Atrium iç mekan görseli (<https://www.flickr.com>, 2018)

2.2.2. Müzenin Yan Mekanları

Müzelerin ek binalarında bulunan ya da giriş, atrium ve ana sergi alanının dışında kalan alanların hepsidir. Genel olarak ana mekanlar kalıcı ara mekanlarda geçici sergi alanları oluşturulur. Özel sergi salonların gene müzelerin ek binalarında konumlanabilir.

Ara mekanlar, daha çok ziyaretçilerin daha çok sosyalleştiği bölümlerdir. Halkı çoğu zaman müzelerle daha yakın ilişki kurmasını sağlayan ara mekanlardır. Hem modern hemde klasik müze anlayışında artık ara mekanlara yüklenen fonksiyonlar önem kazanmıştır. Bu mekanlar özetle;

Müze restoranı, Müze mağazası, Müze kütüphanesi, Özel sergi salonları, Atölyeler, Sinema salonları, seminer, Toplantı odaları, Depolar, İdari, ofisler, Tesisat birimleri ve Mutfak alanı olmak üzere dağılmıştır.

Görsel 26. Müze iç mekan organizasyonunu bir anlatan şema (kişisel arşiv)

Günümüz örneklerinden Pompidou müzesinde işlevlerine göre birçok ara alan barındırmaktadır. 2000 kişilik kütüphane , kütüphane , kafe ,restoran ve 396 kişilik performans salonu 150 kişilik sinema salonu ve 1 adet müze mağazası bulunmaktadır.

Görsel 27/28. Pompidou Merkezindeki restoran ve mağaza bölümleri (stock-photo, 2018)

2.3.İşlev, Biçim ve Estetik Kavramlar

2.3.1. Malzeme, Doku ve Renk Seçiminin İç Mekan Tasarımına Etkileri

Sergi mekanlarında mekan atmosferiğini en yoğun algılamamızı sağlayan unsurlardan biride renk ve kullanılan malzemenin dokusudur. Sergi mekanında belirlenen konsept; mekanın renklerinin ve malzemenin nasıl kullanılacağını belirler. Sergilenen objenin mekanın gölgesinde kalmaması çok önemlidir. Genel olarak duvarlarda beyaz ve nötr renklerin tercih edilmesinin sebebi budur. Tercih edilen kurumsal renk mekanda tasarım öğesi olarak kullanılabilir. Müzelerde kullanılan can alıcı bir renk o mekanın kimliğini anlatmalıdır. Kullanılan renk anlatılan hikayenin bir parçası olabilir.

Görsel 29. Museum of Ice Cream, NYC (<http://artlog.art50.net/tr/tag/pop-up-muze/>, 2019)

Görsel 30. Pop-up Museum, NYC (<https://www.wsj.com/articles/pop-up-museums>)

21. yüzyıl müzelerinden bazıları olan Dondurma Müzesi ve Pop-up Müzeleri, özellikle yeni nesil sosyal medya kullanıcılarının ve yeni neslin ilgisini çeken müzelerden . Bu müzeler canlı ve dikkat çekici renkler ve dokular kullanılması nedeniyle dikkat çekiyor. 2016'dan bu yana New York, Los Angeles, San Francisco ve Miami'de açılmış ve 1 milyon'dan fazla ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. Renkli ve farklı konseptlerdeki odalardan oluşan bu müzelerde ziyaretçiler sosyal medyada yoğun olarak paylaşılmaktadır. Hedef kitleside sosyal medya kullanıcıları oluşturmaktadır. Bu müzeler geleneksel müze konseptinin dışında olup Pop-up müze kavramını oluşturmaktadır. Amacı eğitim veya araştırma amacı gütmeyen 'burada fotoğraf çekeyim' dediğiniz sanatsal ve interaktif mekanlardır. (Erdoğan, 2018)

2.3.2. Grafik Tasarım Öğelerinin İç Mekan Tasarımına Etkileri ve Görsel Algıya Etkileri

Grafik tasarım uygulama alanında dinamik bir anlatım gerektirir. Bu dinamizmde itici güç, iletişimdir. Sözel ve görsel bilgilerin insanlar arasındaki akışı şekline tanımlayabileceğimiz iletişim, grafik tasarımın var olma nedenidir. İletişim organları, sözel ve görsel mesajlarını etkili ve çekici hale getirmek konusunda tasarımcılarla işbirliğine girerler (Becer, 2015).

Başarılı bir görsel iletişim sisteminin sağlanması için ana kural; mümkün olan en az sayıda görsel imge ile en yüksek sayıda bilgiyi aktarabilen sistemin varlığıdır. İç mekân tasarımı, nasıl ki hacimsel boşlukların değerlendirilmesi ve yeniden oluşturulması içinse, iç mekân grafik tasarımı da boşluğa yeni bir biçim kazandırmayı, yüzeyde bir biçim oluşturmayı hedefleyen bir amaç gütmektedir. Bu bağlamda, bir mesajı iletmek veya bir düşünceyi görselleştirmek için yazı ve görüntü öğelerinin algılanabilir ve görülebilir bir düzlemde, iki boyutlu veya üç boyutlu olarak yaratıcı bir süreç içerisinde organize edilmesini içeren grafik tasarım olgusu, mekânın bileşen ve öğelerinin tanımlanmasında, işlev kazanmasında etkili bir rol oynamaktadır.(Tavakkoli, 2014) . Müze tasarımında iletişim, tanıtım gibi çeşitli işlevler içeren grafik tasarım önemli bir unsurdur. Kullanılan tipoloji o mekanın kimliğini anlatmaktadır. Etkili bir tasarım aracı olarak kullanılan grafik unsurları, farklı meslek grubuna ait olsa da en etkili kullanımı diğer meslek gruplarıyla etkileşimde geçmesiyle sağlanmaktadır. Mekan içinde kullanılan grafik unsurlar mekan içindeki yönlendirmeyi sağlamakla birlikte mekanda işlevsel bir görev üstlenmektedir. Tipoloji kullanılarak tasarlanan öğeler mekanın içeriğine göre değişkenlik gösterir.

Görsel 31/32. Müze mekanlarında grafik unsurunun kullanımı, MOMA (<https://www.moma.org>)

Görsel 33. New York MOMA-Modern Sanat Müzesi-Çağdaş Sanat Eserleri Sergileme Yöntemi- Anlatımı Güçlendirmek İçin Grafik Tasarım Ve Yazılı Mesajlardan Faydalanılmış(<https://www.moma.org>)

Görsel 34. New York MOMA- Modern Sanat Müzesi, Eser Niteliğine Uygun Sergileme Örneği- Andy Warhol'un Campbell's Soup Serisi-1962 (khanacademy.org/19.10.18)

2.3.3. Aydınlatma Teknikleri Kullanımı

Sergilenen objeler etkili bir şekilde sergilenebilmeleri için kullanılan araçlardan biride aydınlatmadır. Uzmanlar objenin etkilenme derecelerini araştırıp uygun aydınlatma seviyesi belirleyerek müze iç mekanında aydınlatma durumunu tespit ederler. Doğal ve yapay aydınlatma teknikleri kullanılır. Her iki yöntemle de mekanın aydınlatılması tasarımın bir parçasıdır.

2.3.3.1. Yapay Aydınlatma Teknikleri

Müzeciliğin ilk yıllarında yoğun aydınlatma kullanılarak sergileme yapılırdı. Fakat sonradan tarihsel, sanatsal ve bilimsel değeri olan eserler olarak ayrılmaya başlandığında bütün eserlerin sanatsal hiçbir değişikliğe uğramamaları gerekti. Müzenin temel fonksiyonlarından biri olan koruma ve teşhir bu noktada birbiriyle çelişir bu yüzden eserlerin bozulmasını engellemek için kontrollü ışık gereksinimi vardır.

Aydınlık seviyesi; Genel aydınlık seviyesi homojen olarak yayılmalıdır. Sırasıyla, çok değerli eserler maximum 50lux, ikinci grup olan orta duyarlı eserler için maximum 150lux, üçüncü grup olan az duyarlı eserler için 300lux olmalıdır. Dolaşım yollarında bulunan aydınlatma seviyeleri 100lux 'dür.(C.Kurtay,2003)

Işığın renk sıcaklığı; Birinci grup için 2900K (Kelvin) , ikinci grup için 4000K 'dir. Bu parametreler günün farklı saatlerinde ve mevsimlerde değişiklik gösterebilmektedir. Hollerde renk sıcaklığı 6500K 'dir. (C.Kurtay,2003)

Sergileme saatleri; Müzelerin kapalı olduğu saatlerde eserler karanlıkta tutulmalıdır. Eserlerin tamamı değil dönüşümlü olarak sergilemek eserler için daha sağlıklıdır. (C.Kurtay,2003)

2.3.3.2. Doğal Aydınlatma Teknikleri

Gün ışığı içinde mor ve kızıl ötesi ışın kaynağını barındıran ışık kaynağıdır. Çok duyarlı ve orta duyarlı eserlerin zarar görmemesi için gün ışığı kullanımına dikkat edilmelidir.

Görsel 35/36. Japon mimar Tadao Ando'nun müze binalarında gün ışığının kullanımı
(<http://benesse-artsite.jp/en/art/ando-museum.html>)

2.4.Sergileme Teknikleri

Sergi alanının tasarlanmasında en önemlisi mekanın iyi analiz edilmesi ve ziyaretçiye nasıl bir hikaye anlatılmak istenmesiyle başlar. Mekan içerisinde sergileme ünitelerinin yerlerinin belirlenmesi kurgunun oluşturulması ve sergileme çeşitlerinin değişkenliği ziyaretçinin müzeden daha zevk almasını sağlar. Hikayenin doğru anlatılması çok önemlidir. Serginin başarıya ulaşabilmesi için kullanılan nesnelerin, sergileme biçiminin, görsellerin ve bilgilerin ziyaretçiye doğru aktarılmasıyla mümkün olur.

Çağdaş sanat müzeleri ise mesaj verme kaygısı güden ya da toplumun estetik duygularına hitap eden sergiler düzenlemektedir. Bu tür sergilerde kimi zaman serginin vermek istediği mesaj dolaylı yoldan ifade edilebilir ve anlaşılması güç eserler sergilenebilir. Bu sebeple müzeler, sanat eserlerinin vermek istediği mesajın anlaşılabilirliğini arttırabilecek ya da bu mesajı destekleyecek teknolojileri tercih etmektedir. Kısaca söylemek gerekirse aynı türdeki teknolojiler, farklı türlerdeki sergilerde kullanılabilir. Projeksiyon cihazı bilgi verme amaçlı sergilemelerde konu anlatımları için tercih edilebilirken, sanat müzelerinde sanat eseri için bir arka plan oluşturmak amacıyla kullanılabilir. Önemli olan sergileme türüne bağlı olarak tercih edilen teknolojinin ne amaçla ve hangi biçimde değerlendirileceğidir. Sonuç olarak sergilemeler müze türüne, içerik, ziyaretçiler, koleksiyonlar ve amaçlar doğrultusunda farklılıklar gösterebilir. Bu farklılıklarda sergilemenin türünü ortaya çıkartmakla birlikte bir sonraki aşama olan kullanılacak sergileme teknolojisinin seçimine doğrudan etki eder. Bilgiyi sergilemenin en temel yöntemi kronolojik, bilimsel ve biyolojik olarak düzenlenmiş şekilde sergileme yöntemidir. Bu sergileme yönteminde seçilen konunun hikaye edilerek anlatılması söz konusudur. Sergilenen hikayenin başlıkları konuyu çekici hale getirmek ve merak edilen bir konu haline getirir. Dean'ın da belirtmiş olduğu gibi "Hikayesi olmadan büyük bir sergileme açmaya çalışmak karışıklığı ve kopuk yorumlamayı davet etmek anlamındadır" ve hikaye anlatımı ile sunulan bir sergilemenin iletmek istediği mesajlar üzerinde insanların durup incelemelerine, düşünmelerine fırsat tanıdığını ve mekan ile bağlantı kurmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. (Dean,1996)

Görsel 37/38. Halle Devlet Prehistorya Müzesi/kronolojik sergileme örneği(<https://www.halle-tourismus.de>)

Belcher'e göre, sergilemelerde eski yöntemler ve yeni teknolojiler kullanılsa da içerik ve tür açısından tümünü 3 sınıf altında değerlendirebiliriz. Sergileme türlerini tanımlayan önermelerden biri şu şekildedir; Hissi Sergileme, Öğretici Sergileme ve Eğlendirici Sergileme (aktaran; Atasoy, 1999).

İlk olarak, ziyaretçilerin estetik ve duygusal hislerinde etki yaratma amacıyla olan düzenlemeleri, "hissi sergileme" olarak tanımlamaktadır. Bilgi verme ve eğlendirme amaçları ikinci plandadır.

Örneğin, çağdaş sanat müzelerinde eser yorumu açıktır ve mesaj kaygısı vardır. Bu tür müzelerde estetik önem kazanmaktadır. Eserin vermek istediği mesajı güçlendirecek ve anlaşılmasını destekleyecek görseller ve teknolojiler tercih edilebilir. Kullanılan bazı örnekler;

Görsel 39/40. Leonardo da Vinci Bilim ve Teknoloji Müzesi sergi alanları, Milano (Kişisel arşiv)

Görsel 41. Dokunma duyularına yönelik örnek(Interactive Displays/
<https://www.intuiface.com/blog/museums>)

Görsel 42. Leonardo Da Vinci Bilim ve Teknoloji Müzesindeki işitsel duyulara yönelik örnekler(kişisel arşiv)

2.5.Teknik Donanımlar

2.5.1. Havalandırma ve İklimlendirme(HVAC)

İklimlendirme seçimi yapılırken müzelerin 3 ayrı yapısal değişikliği göz önünde bulundurulur;

- Yeni müze yapıları ,
- Müze binası olarak yapılmış ve restorasyon geçirerek halen müze olarak devam eden yapılar,
- Müze binası olarak yapılmamış fakat restorasyon geçirerek müze olarak hayatına devam eden yapılar,

Tarihi müze yapılarının çoğu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü tarafından taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir. Bu mevzuat'dan dolayı müze yapılarını koruma zorunludur. Örnek olarak, İstanbul'daki Topkapı Sarayı ve İstanbul Arkeoloji Müzesi içinde bulunan eserler kadar kıymetlidir. Böyle durumlarda bu tip binaların hem içindeki eserler hemde binaların korunması için gerekli iklimlendirme uygulanmaktadır. Nem kontrolü binanın içinde ve dışında oluşabilecek zararları engeller.

Müzedede bulunan eserler neme karşı verdikleri tepkilere göre 3'e ayrılır;

- **Organik Eserler(Kağıt, ahşap, tekstil, kemik, deri)**
- **İnorganik Eserler (Taş, cam, pişmiş toprak, metaller)**
- **Kompozit Eserler**

1974 yılında ICOM (Milletlerarası Müzeler Konseyi) $54 \pm 4\%$ bağıl nem aralığını önermiştir. 1978'de Garry Thomson'un "The Museum Environment" kitabında müzeler için bağıl nem %50-55 ve 20°C kuru termometre sıcaklığı ortam şartları önerilmiştir. Bu kitap döneminin referans kaynağı olup birçok müze tarafından tavsiyesine uyulmuştur. 1990 ve 2000'lerin başında ise, bazı materyaller üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda birçok materyal için bağıl nem kontrolünün kuru termometre sıcaklığı kontrolünden daha öncelikli olduğu ortaya çıkmıştır.

Günümüzde ASHRAE tarafından yayınlanan HVAC Uygulamaları El Kitabı, müzeler, galeriler, kütüphaneler ve arşiv odaları için rehber olarak kabul edilmiştir. Enerji tasarrufu göz önünde bulundurularak ortam şartları son olarak, $45 \pm 8\%$ bağıl nem ve $21 \pm 4^{\circ}\text{C}$ kuru termometre sıcaklığı olarak belirlenmiştir.

Tip	Ayar Noktası ya da Yıllık Ortalama	Maksimum Dalgalanma ve Değişimler		
		Kontrol Sınıfı	Kısa Dalgalanmalar	Mevsimsel Ayarlamalar
Genel Müzeler, Sanat Galerileri, Kütüphaneler ve Arşivler	Bağıl Nem 50%, Kuru termometre sıcaklığı 15°C - 25°C	AA	$\pm 5\%$ bağıl nem, $\pm 2^{\circ}\text{C}$	Bağıl nem değişmez ancak kuru termometre sıcaklığı için $\pm 5^{\circ}\text{C}$ düzenleme yapılabilir.
		A	$\pm 5\%$ bağıl nem, $\pm 2^{\circ}\text{C}$	Bağıl nem $\pm 10\%$ düzenlenebilir, kuru termometre sıcaklığı ise aşağı 10°C yukarı 5°C ayarlanabilir
			$\pm 10\%$ bağıl nem, $\pm 2^{\circ}\text{C}$	Bağıl nem değişmez, kuru termometre sıcaklığı ise aşağı 10°C yukarı 5°C ayarlanabilir
		B	$\pm 10\%$ bağıl nem, $\pm 5^{\circ}\text{C}$	Bağıl nem $\pm 10\%$ düzenlenebilir, kuru termometre sıcaklığı ise 30°C 'yi geçmeyecek şekilde düzenlenebilir
		C	Yıl boyunca bağıl nem 25% - 75% , kuru termometre sıcaklığı bazen 30°C üzerine çıkabilir ancak genelde 25°C 'nin altında olmalıdır.	
		D	Bağıl nem 75% 'in altında olmalıdır.	

Görsel 43. ASHRAE tarafından belirtilen eserler için bağıl nem ve kuru termometre sıcaklığı özellikleri. (Müze iklimlendirmesi AA,A,B,C ve D gibi 5 sınıfa ayrılmıştır.

Sonuç olarak, aynı alanda farklı malzemelerden eserler sergilendiğinde, her iki türden eserinde bağıl nem ve kuru termometre değerleri farklı olduğundan böyle durumlarda yapılması gereken uzman makine mühendislerinin uygun ayar noktasını belirlemeleridir. Kurulacak sistemin uzun ömürlü olması gerekir. Müzeler için gereken sistem ısı pompalı, ısı geri kazanımlı ve değişken hava debili hassas kontrollü bir iklimlendirme sistemi kullanılır.

2.5.2 Güvenlik

Müzeler doğal afetlere (sel, yıldırım düşmesi, deprem), hırsızlığa veya kundaklamaya karşı korunmalıdır. Müzelerde eserlerin güvenliği sağlanmalıdır. Ziyaret eden yetişkin ve çocukların anlık zarar verebilme riskleride ortadan kaldırılmalıdır.(Aydıngün,2013)

Müze binalarında gerekli güvenlik önlemleri şunlardır;

- Müze binalarını korumak amaçlı güvenlik görevlilerinin olması.
- Profesyonel ekiplerin yardımıyla hırsızlara karşı alınacak kamera ve güvenlik sistemi

- Ziyaretçilerin ciddi hasarlar verebilecek ihtimaline karşı psikolojik ve fiziksel tedbirlerin alınması .
- Müze çalışanlarının Acil durum talimatlarını iyi bilmeleri konusunda eğitilmesi.
- Müze içinde yangına karşı kapsamlı önlemler alınması

“ICMS The International Committee for Museum Security” Uluslararası Müzeler Güvenliği yaptığı seminerler ve toplantılar sonucunda her yıl yeni önlemler ve bildirimler yayınlamaktadır.(Aydıngün,2013)

2.6. Çevreyle Etkileşimi ve Katkısı

Müzeler, turizmin vazgeçilmez birer parçasıdır. Gerek kültürel turizm gerek kentsel turizm, yerel toplumun tarihi, kültürel özelliklerini yansıttığı ve o topluma özgü kurumlar oldukları için, müzeler turizmin vazgeçilmezidir. Turizmde gidilecek yerlere ihtiyaç vardır ve müzeler de birinci sırada yer alırlar. Müzeler sadece birer gidilecek yer değil aynı zamanda yapıldığı bölgenin sembolü olması özelliğinden dolayı o bölgeye olan ilginin de artmasındaki belli başlı yapılardır. “Kent kimliğini ve kentlilik bilincini gelirliden, kentte yaşayan değişik etnik, dinsel, kültürel, toplumsal gruplar arasında karşılıklı anlayış karşılıklı saygı ve ortak yaşam kültürünü güçlendiren, bir sivil platform oluşturarak kentlilerin kentteki tarih mirasının korumasında aktif bir rol oynayan, kentin sorunlarına çözüm bulma kapasitesini artıran ve demokratik bir biçimde tartışılıp belirlenmiş kentsel gelişme perspektiflerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunan, kentin bir bütün olarak ve derinliğine tanıtımına yardımcı olan, uzmanlaşmış iletişim, eğitim, koruma ve kültür merkezleri olarak kent müzeleri öne çıkıyorlar” (Silier, 2010). Dünyanın en önemli müzelerinin bulunduğu şehirlerin kültürlerine ve markalaşmasına çok önemli katkıda bulundukları bilinmektedir.

Müzenin Bulunduğu Konum ve Erişilebilirliği;

Müzelerin kentlerle ilişkileri sorgulandığında, müzelerin kentle iç içe ve bütünleşik bir kültürel yapı olmaları gerektiği ortaya konmuştur.(İstanbul Kent Müzesi Çalıştay raporu,2012).

Müzelerin bulundukları konum ve çevre o kentin güncel ve sürekli olarak dinamik bir yapıda olmasını sağlar. Müzeler şehrin dinamizmini yansıtır. Bulundukları yerde sürekli olarak insan sirkülasyonu, farklı kültürden ve görüşten insanların bulundukları sosyo-kültürel alanlardır. Müzelerin, görünür yerlerde şehrin kültürel etkinliklerine yakın konumda bulunmaları tercih edilir. Metro, otobüs ya da metrobüs hatlarına yakın olan müzeler turistler açısından daha kolay erişilebilir olmalıdır. Müzelere erişimi destekleyecek bazı çağdaş uygulamaların kullanılması gerekmektedir. Bunların bazıları şu şekilde sıralanabilir;

- E-bülten
- Dergi
- İnteraktif Bloklar
- Kente yayılan kiosklar
- PR çalışması
- Sosyal medya ağları
- Sanal müze ve sanal gezi uygulamaları
- Sürekli güncellenen web siteleri

2.6.1. Dünya'dan Örnekler

Aile mirası yapıların müzeye dönüşmesi;

Müze bulunduğu kente katkı ve değer sağlar. Dünyadaki bazı örneklerinden biri, İskoçya'nın başkenti Glasgow kentidir. Bu kent Sanat ve din alanlarındaki geniş koleksiyonlara sahip müzeleri ile 1990 yılında Avrupa Kültür Kenti ünvanını almıştır. Kentte popüler olan Burrell Koleksiyonu müzesi, Burrell ailesinin sahip olduğu sanat, seramik, vitray ve antika mobilya eserlerini müzeye sunması ile 1943'de halk hizmetine açılmıştır. Koleksiyonerlik olgusu ve Burrell ailesinin de katkısı da bu oluşumda önemlidir.

Görsel 44. İskoçya Glasgow'da Bulunan Burrell Koleksiyonu Müzesi-Dış Mekan
(TripAdvisor,18.01.2018)

Görsel 45. Burrell Koleksiyonu Müzesi -İç Mekan (wikimedia.org, 18.01.2019)

Floransa sanatın başkenti olarak yerini almıştır ve İtalya'nın turist çeken kentlerinden birisi haline gelmiştir. Medici ailesinin katkılarıyla Leonardo Da Vinci gibi birçok sanatçının eserlerini barındırmaktadır. İtalya'da şehrin en önemli ailelerinden Medici ailesinin sanat mirası kendi saraylarında sergilenmeye başlanmış ve müzeye dönüştürülmüştür. 1982 yılında yılından bu yana UNESCO Dünya Mirası listesinde bulunmaktadır.

Görsel 46. Medici Koleksiyonu Müzesi (<http://www.museumsinflorence.com>, 02.07.2019)

‘Bilbao Etkisi’

Dünya’da bilinen örneklerden, İspanya’nın Bask bölgesinde bir kent olan ‘Bilbao’ 1989 yılında 1,5 milyon dolar bütçeli bir yenileme programına başlamıştır. Bu program kapsamında limanların yenilenmesi, yeni toplu ulaşım hizmetleri, konferans ve konser salonlarının yansira bir de modern ve çağdaş sanat müzesi projesi düşünülmüştür.

Görsel 47. Bilbao Konum Haritası(<http://imsakolese.blogspot.com>, 15.04.2019)

‘Guggenheim Müzesi’ 1990’lı yıllarda çok tartışılarak başlanmış büyük bir sanat müzesi projesidir. Mimarı Frank Gehry’nin olduğu bu müze kente ekonomik ve

markasal anlamda olumlu dönüşü olmuştur. Şehrin markalaşmasını sağlayan Guggenheim Müzesi bölgeye olan turist ziyaretinde büyük bir artış sağlamıştır.

Görsel 48. Bilbao şehri ve Guggenheim Müzesinin Konumu (<https://www.arkitektuel.com>, 2016)

Bu müzenin başarısı 'Bilbao Etkisi' olarak literatüre geçmiştir. Birçok müze bu kavramdan etkilenmiştir. Guggenheim müzesi dış cephesinde kullanılan titanyum malzeme ve heykelsi yapısıyla şehrin zenginlik sembolü haline gelmiştir. Guggenheim müzesi mimarisi, iç mekan tasarımı ve sergileme yöntemleri ve alanları açısından devrim niteliğinde olmuştur.

Görsel 49. Guggenheim Müzesi (<https://www.flickr.com>)

2.6.Bölüm Değerlendirmesi

Müzeler 20.yüzyıl başlarından itibaren turizmin gözdesi olmakla birlikte, bulunduğu çevreyi kaldıran yapılar haline geldiğini bu bölümde çeşitli örneklerle değinildi. Müzeler kentin ekonomik ve kültürel açıdan değişimine ve gelişimine öncü olurlar ve markalaşmasına katkıda bulunurlar. İstanbul Kent Müzesi Çalıştayı raporunda müzelerin kentle bütünleşik olması ve erişilebilir konumda bulunması gerektiği vurgulanmıştır.

Günümüzde sık ziyaret edilen müzeleri kentin daha dinamik olmasını sağlar. Aynı zamanda hazırlanan web siteleri, bültenler, dergiler, şehir kioskları, sosyal medya ve sanal müzelerle erişimleri kolaylaşmıştır. Bilinen örneklerle, aile miraslarının kente bağışlanarak sonrasında müzeye dönüşmesiyle kentin sembolü olan müzeler bu bölümde anlatılmıştır. Burrell ve Medici koleksiyonları UNESCO Dünya mirası listesinde bulunmaktadır. Diğer bir örnek ise; bilinen adıyla 'Bilbao Etkisi'nin İspanya'nın Bask bölgesini nasıl etkilediği görülmektedir. Bu bilgilerin ışığında müzelerin bulunduğu kent'deki önemi zenginlik ve prestij sembolü olmalarının sebepleri anlatılmıştır. Diğer bölümde, müze'nin form'u iki ayrı başlıkta anlatılmıştır. Mevcut bir yapının renovasyon projesi ile tekrar işlevlendirilmesi ve müze olması için tasarlanan yeni bir yapının incelenmesi olarak ele alınmıştır. Buna örnek olarak Guggenheim Müzesi ve Türkiye'den Türkiye İş Bankası binası örneği verilmiştir.

21. yüzyıl çağdaş sanat müzeleri olarak tasarlanan MAXXI Müzesi ve Georges Pompidou Center yenilikçi bir anlayışla tasarlanan örneklerdir. Bu müzeler bulunduğu kentin dokusal yapısının bir parçası olmuştur. Müze olmalarının yanı sıra aynı zamanda konsept olarak çok kapsamlı kültür merkezleridir. İç mekan tasarımları, kullanılan malzemeler açısından son teknoloji kullanılarak tasarlanmıştır. Bu örneklerle anlıyoruz ki; artık müzeler nesnel merkezli anlayıştan çıkmış, ziyaretçi ve hizmet odaklı mekanlar haline gelmiştir. 21. Yüzyıl'da müze binalarının iç mekan tasarımları sergilemenin yanı sıra eğitim ve iletişim odaklı yerlerdir.

19. Yüzyıl müze binalarında Neoklasik ve Barok akımların etkilerinden dolayı iç mekan kurguları daha abartılı olduğu görülmektedir. Görkemli Atriumlar ve her kata yayılan sergi salonları bulunmaktadır. Buna örnek olarak Orsay müzesi

incelenmiştir. 20. Yüzyılda ise iç mekan kurgusu artık fütüristik ve ekspresyonist olarak tasarlanmaya başlamıştır. Mekan içinde hareketlilik ve işlevsellik ön plandadır. Bu sebeple müzelerde biçim ve estetik kaygılar ortaya çıkmıştır. Toplumun estetik duyularına hitap eden sergileme yöntemlerine başvurulmuştur. Sergilemenin çeşitlendirilmesi ziyaretçilerin müzelerde daha fazla vakit geçirmesini sağlamıştır. Sergilemede kullanılan eski yöntemler müzelere olan önyargının sebebi olduğu için artık amaç müzeler daha iletişimi yüksek yöntemlere başvurmuştur. Bu yöntemler kısaca, hissi sergileme, öğretici sergileme ve eğlendirici sergileme olarak açıklanabilir. Ziyaretçiye kazanmak esastır. Diğer bir estetik kaygı renk, malzeme ve doku olarak anlatılmıştır. POP-UP Müzesi renk konusunda örnek olarak verilmiştir.

İşlev bakımından kullanılan aydınlatma teknikleri, doğal aydınlatma ve yapay aydınlatma olarak iki ayrı başlıkta detaylı olarak anlatılmıştır. Sergilemede kullanılan aydınlatmaların Lux ve Lumen değerleri belirtilmiştir. Müzelerin iç mekan organizasyonunu etkileyen teknik donanımlar Havalandırma, İklimlendirme ve Güvenlik başlıklarıyla incelenmiştir. Müzede bulunan eserler neme karşı verdikleri tepkiye göre 3'e ayrılır. Organik, İnorganik ve Kompozit olmak üzere. Bu kategoriler göz önünde bulundurularak önlemler alınır. Günümüzde ASHRAE tarafından yayınlanan HVAC el kitabı rehber olarak kabul edilir.

ICMS'nin yaptığı seminerler her sene müzeler için gerekli güvenlik önlemlerini geliştirmektedir. Bu bölümde son olarak Grafik Tasarım disiplininin müzelere olan katkısından bahsedilmiştir. Grafik Tasarım uygulamaları müzelerdeki iletişimi arttırdığı gözlemlenmiştir. Amaç müzelerde görsel ve sözel mesajları daha etkili hale getirmektedir. Yönlendirme, bilgi ve mesaj içeriği taşımaktadır. Etkili bir tasarım aracı olarak kabul edilmiştir.

Sonuç olarak; müzenin formu ve iç mekan organizasyonu etkileyen faktörlere detaylı başlıklarla değinilmiştir. İleriki bölümlerde bu bilgiler temel oluşturmaktadır.

3.BÖLÜM

YENİ MÜZECİLİK ANLAYIŞI VE TEKNOLOJİ DESTEĞİ BAĞLAMINDA 'İTERAKTİF MÜZECİLİK'

3.1. İteraktif Müze Kavramı

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Abdullah Karapınar'ın 'Türkiye'nin Müzeleri' yayınında belirttiğine göre, "Günümüzde müzelerde teknolojik olanakları kullanarak ziyaretçilere daha interaktif bir deneyim yaşatmak hedeflenmektedir. Hızla ilerleyen teknoloji ile çeşitli sunum teknikleri üretilmektedir. Ziyaretçilerin birebir tecrübe ettikleri dijital kiosklar anında bilgi almak amaçlı kullanılan teknolojidir. Sanal canlandırma, hologramlar, 3 boyutlu sinevizyon uygulamaları ziyaretçilere hizmet vermektedir. (Harmanda, 2014)

Modern müzeler sadece koruma, saklama ve depolama alanı olmaktan çok her yaşta ziyaretçiye açık ve herkese hitap eden mekanlar olması amaçlanmaktadır. Sadece entelektüel seviyesi yüksek ziyaretçiler değil aynı zamanda gençlerin ve küçük yaşta ziyaretçilerinde teknoloji kullanılarak müzelere ilgi artmıştır. Teknoloji ile büyüyen genç nesiller interaktif müzelerde yabancılaşma çekmemektedir. Günümüzde müzeler hem eğitim hem de sosyalleşme açısından kuvvetlendirilmiştir. (Dönmezoğlu, 2013)

Müzelerde gelişen teknoloji ile insanlar pasif olmaktan çıkıp daha aktif bir hale gelmiştir. Pasif olan dikkat çekmemektedir, bilgiyi ezberletmek anlayışının yeni insan modeline karşı zor olması nedeniyle interaktif yöntemler bilgi aktarımında başarılı olmaktadır. Yeni nesle hitap etmek, modern bir yaklaşım olan interaktivite ile mümkündür.

Amacı insanı aktif konuma taşımaktır. Bu uygulamalar sayesinde müzelere olan ilgi artmaktadır.

3.2. İteraktif Müzeler ve Teknoloji Desteği

Dünya'da ve Türkiye'de birçok özel ya da kamuya ait müze bulunmaktadır. Amaçları topluma ulaşmak bilgi vermektir. Ancak çoğunun bu konuda başarılı olabildikleri konusunda tartışmalar sürmektedir. Hızla ilerleyen bilgi ve iletişim

çağında müzelerinde aynı doğrultuda toplumuna ulaşması ve bilgi akışının hızlanması beklenmektedir. Yeni neslin buna yardımcı olması amaçlanmıştır. Aktif ve dinamik olma ihtiyacı müzelere aktarılacak istenmiştir. Bundan dolayıdır ki; 'İnteraktif müzeler' yaygınlaşmaktadır.

3.2.1. İnteraktif Müzelerde Kullanılan Sergileme Teknikleri

Müzelerde teknolojik sergileme sistemlerinin kullanılabilmesi için müze iç mekan organizasyonuna göre bir dağılım yapılması gerekir. Müze çeşidi, sergilenecek tarihi eserlerin çeşidine göre kullanılacak teknolojide farklılık göstermektedir. Ayrıca müze mimarisinin ve eserlerin güvenliği önemli olduğundan binanın alt yapısına ve teknolojik alt yapının zarar vermeden yerleştirilmesi önemlidir. Projeksiyon, dijital kiosklar, hologramlar kullanılan teknolojilerden bazılarıdır. Kiosklar'dan detaylı bilgiye ulaşabilmek mümkündür. Anlatımı destekleyici 3 boyutlu projeksiyon gösterileri ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Gökbilimi, doğa tarihi başlığı altında toplanan müzeler kullanılan Planetaryumlar müzelerin ilgi çeken diğer bir teknolojik bölümüdür. Direk olarak sergileme ile bağlantılı olmayıp bilimsel olayları ziyaretçilere anlatmak için kullanılır. Gelişen teknolojiyle birlikte Qr kodlar, robotlar, simülasyonlar, uzaktan algılama sistemleri ve mobil cihaz uygulamaları müzelerde sıkça kullanılan interaktif uygulamalardır.

3.2.1.1. Görselliğin Ön Planda Olduğu Teknolojiler

Müzelerde eserlerin sayısı, türü, yılı ve kullanım amaçlarını sorgulamak için kullanılan bazı teknolojiler geliştirilmiştir. Bu verileri içeren bilgiler ziyaretçiler için bilgiye daha hızlı ulaşmak için tasarlanmıştır. Dokunmatik ekranlar, Karekod ile okutulabilen uygulamalar, hareketli panolar görselliğin ön planda olduğu teknolojik uygulamalardır.

Görsel 50. Antalya Arkeoloji Müzesi dokunmatik bilgi ekranı((<https://www.reo-tek.com>, 2019)

Görsel 51. QR kod uygulamasına örnek görsel (<http://www.ibeaken.com/ibeaken-projects/museums/britishmuseum>)

Örneğin Antalya Arkeoloji Müzesinde Antik Perge Tiyatrosu ve Herkül'ün 12 işi hakkında bilgi veren interaktif sergi uygulaması mevcuttur. 3 Boyutlu olarak taranan eserler dokunmatik ekranlardan incelenebilmektedir. Herkül'ün görevleri ise kitap olarak canlandırılarak ziyaretçilerin kullanımına sunulmuştur.

3.2.1.2. Duyuların Ön Planda Olduğu Teknolojiler

Audiovisual sistemler, kulaklıklar, kokuya yönelik sergiler müzelerde kullanılan bazı örneklerdir.

Görsel 52. Koku ve Şehir sergisi, Erimtan Arkeoloji Müzesi(<https://bi-ozet.com>)

Görsel 53. County müzik Müzesi, Bristol U.S(<https://www.tnvacation.com/local/bristol-birthplace-country-music-museum>)

3.2.1.3. Sanal Teknolojinin Ön Planda Olduğu Teknolojiler

Panoramik müzeler, Sanal müzeler, uzaktan gezilebilirlik sağlamaktadır. Sanat eserleriyle ilgili bilgileri uzaktan öğrenebilir sistemler geliştirilmiştir. Aynı zamanda Sanal Teknolojinin yardımıyla geliştirilen VR destekli 3D sanal ortamlar, Simülatörler, Robotlar sürekli yenilenen ve değişen uygulamalarıyla teknolojinin kullanıldığı bu müzeler günümüzde ziyaretçilerin daha çok vakit geçirdiği sosyal mekanlar haline gelmiştir.

Görsel 54. Eskişehir Arkeoloji Müzesi, Savaş Arabası Simülatörü(<https://www.reo-tek.com>)

Görsel 55. Sanal Gerçekliklik teknolojisi VR örnek görsel(<http://www.robreport.com.tr>)

3.3. Dünya’da Bulunan İnteraktif Müze Örnekleri

Zürih National Museum’da bulunan İsviçre Arkeolojisi başlıklı sergide kullanılan teknolojik ve interaktif uygulamalar incelendiğinde dikkat çeken bir bölüme rastlanır. Müzede dünya çapında bilinen Atölye Brückner (Atelier Brückner) tasarlamış olduğu teknolojik sergileme alanları bulunmaktadır. Brückner ekibi müzeler,sergi alanları ve mekanlar tasarlayıp buluşlarını teknoloji kullanarak canlandırıyor.

Görsel 56. Zurih’de bulunan arkeoloji müzesinden görünüm, Atölye Brückner tarafından kurgulanan dijital sergi bölümü(<https://www.atelier-brueckner.com/2019>)

Müze’nin girişinde bulunan bu kocaman camekanın içine metal çubuklarla yerleştirilmiş arkeolojik öğeler bulunmaktadır. Scanner yöntemiyle camın içinde bulunan objelerin herbiri seçilebilip, yerleştirilen ekrandan o objenin tarihini öğrenmek mümkün olabiliyor. Cameka’nın üzerine yazılan ‘TOUCH’(dokun) yazısı ile ziyaretçiler cama dokunduğu anda objelerle ilgili hazırlanan animasyonlar filmler oynatılıyor.

Görsel 57. Zürih'de bulunan arkeoloji müzesinden görünüm, bu bölümde insan hareketini algılayan İsviçre haritası şeklinde tasarlanan aydınlatma. (<https://www.atelier-brueckner.com/2019>)

Görsel 58. Müze'de bulunan interaktif uygulamalardan genel bir görüntü(<https://www.atelier-brueckner.com/2019>)

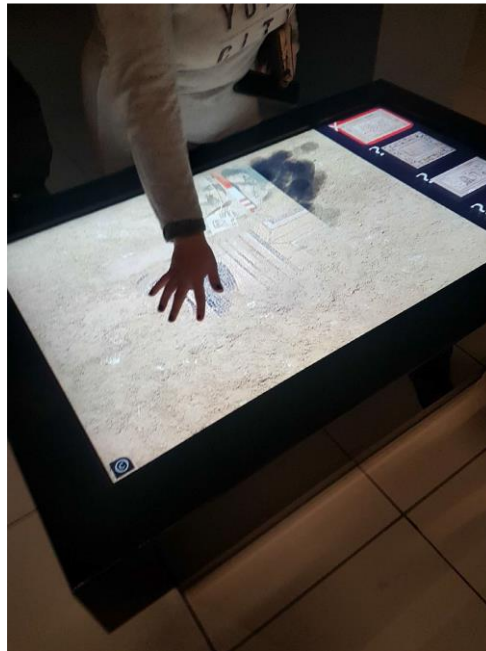
Dünya'dan diğer bir örnek; Cleveland Sanat Müzesi. Müzede içerisinden birçok sanat galerisi ve sergi alanı bulunmaktadır. İçinde bulunan galerilerde birçok interaktif uygulama bulunur. Yüz algılayan ekranlar ve dokunmatik ekranlar bulunur.

Görsel 59/60. Müzedeki dokunmatik ekran görseli / Müzedeki yüz ifadelerini algılayan interaktif ekran görseli(<https://dergipark.org.tr>,2019)

3.4.Türkiye’de Bulunan İnteraktif Müze Örnekleri

Gaziantep’de bulunan Gaziantep Zeugma Mozaik müzesi 9 Eylül 2011 tarihinde açılmıştır. Müze’de roma ve antik döneme ait mozaik, duvar resmi, sütun, heykel, lahitler ve mimari parçalar sergilenmektedir. Müze mozaikler hakkında bilgi verebilmek için az miktarda interaktif ekran bulunur.

Görsel 61. Gaziantep Zeugma Müzesinde bulunan ekranlar. (Fotoğraf: Asena BAŞER AKYÜREK, <https://dergipark.org.tr>)

Görsel 62. Zeugma Mozaik Müzesi- Rehberli Dijital Anlatım Birimi.((Fotoğraf: Asena BAŞER AKYÜREK)

Batman Müzesi: Müzede Neolitik Çağ'dan Osmanlı Dönemi'nin sonuna kadar olan arkeolojik eserler sergilenmektedir. Müzenin özellikle Hasankeyf ile Ilısu Barajı Kurtarma Kazıları ve Hallan Çemi kazılarında bulunan eserler önemli yer tutmaktadır. Müzenin kapalı sergi alanı 415 m²dir.

Görsel 63. Batman müzesi İteraktif sunum örneği
(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti>,2019)

Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi: Ağırlıklı olarak Eskişehir ili sınırları içinde bulunan ören yerlerinde yapılan kazı ve yüzey araştırmaları sonucunda açığa çıkarılan eserlerin sergilendiği müzede, geçici sergi salonuna ek olarak konferans salonu,

laboratuvar ve fotoğrafhane bölümleri bulunmaktadır. Sanatsal organizasyonlara da ev sahipliği yapacak olan müze, modern yapısı ile Türkiye'deki çağdaş müzecilik anlayışının en önemli örneklerinden biri konumundadır.

Görsel 64. Eskişehir Eti Arkeoloji Müzesi Taş Eserleri Salonundan Görünüm
(<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti>,2019)

3.5. Bölüm Değerlendirmesi

Teknolojinin her geçen gün ilerlemesi, bilgisayar kullanımı ve iletişim araçlarının günümüzde çok sık kullanımı müzeler dede değişime sebep olmuştur. Klasik müze anlayışının teknoloji çağında yetersiz kalacağı duygusu, müzelerin tasarımında çeşitli uygulamalar kullanmaya zorlamıştır. Hedef müzeleri daha ilgi çekici mekanlar haline getirmektir ve daha etkili öğrenmeyi sağlamaktır. Sanal kullanımlar şüphesiz müzelerde rekabete yol açmıştır. Müzelerin teknoloji kullanmaları sonucu yeni müze çeşitliliği de başlamıştır. Eko müzeler, Doğa müzeleri ve İnteraktif müzeler, Sanal müzeler, Dijital müzeler bazılarıdır. Temel sergileme unsuru olan görsellik dışında diğer duylara yönelik teknolojileri de kullanan etkileşimli sergi uygulamalarının en belirgin örnekleri bilgi sorgulama (kiosk) cihazlarıdır. Dokunmatik bir ekrana sahip olan bu cihazlarda ziyaretçiler ekrandaki butonlara dokunarak istedikleri bilgilere ya da görsellere ulaşabilirler. En büyük artıları bilgisayar bilgisi gerektirmeyen ve kullanımı pratik olan bir ara yüze, yani komutların basit simgeler, düğmeler ve pencerelerle gösterildiği bir ekrana sahip olmalarıdır. Dolayısıyla son derece kullanışlı olan bu tip sistemlere günümüz

müzelerinde ve sergi alanlarında sıkça yer verilmektedir. Diğer bir yöntem işitme ve dokunma duyularına yönelik teknolojilerdir. Teknolojinin hedefinde aynı zamanda görme ve duyma engelli insanların müzelerde güzel vakit geçirebilmelerini sağlamaktır. Aynı şekilde çocuklar içinde iyi bir deneyim kazandırmak için teknolojik uygulamalar kullanılır. Simülasyon cihazları, video Wall'lar, kiosklar gibi iletişim araçları bilgiye çabuk ulaşmayı sağlamaktadır.

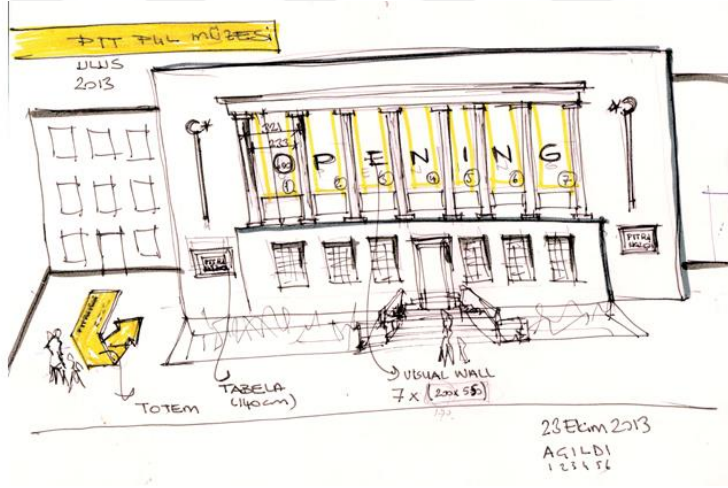
Bu bilgiler ışığında Dünya'da uygulanan interaktif uygulamaların daha çeşitli ve ileri teknolojide insanlarla buluştuğunu gördük. Müze tasarımı konusunda uzmanlaşmış mimarlık ofisleri tasarladıkları sergi elemanlarını sanal teknolojiyle buluşturuyor. Türkiye'de bu konuda hızlı ilerlemeye ihtiyaç vardır. Kullanılan hali hazırda teknolojilerin hızla duymalıdır. Nitekim teknoloji hızla ilerlemektedir.

4. BÖLÜM

İTERAKTİF MÜZELER BAĞLAMINDA PTT PUL MÜZESİ'NİN ANALİZİ

4.1.Form

Müze'nin mimarı Clemens Holzmeister, binayı Neoklasik mimarlığın bir örneği olacak şekilde tasarlamıştır. Bina 1933-1934 yılları arasında Emlak ve Eytam Bankası olarak kullanılmıştır. Ardından uzun süre kullanılmamıştır. PTT tarafından restore edilip müzeye çevrilmiştir. 6500 metrekare alana ve 5 kat üzerine yayılmıştır. Mevcut bir yapının renovasyon projesi ile yeni bir düzenleme yapılarak tekrar işlevlendirilmiştir.

Görsel 65. Müze'nin renovasyonu için yapılan eskiz. (<http://www.arkiv.com.tr/proje/ptt-pul-muzesi>)

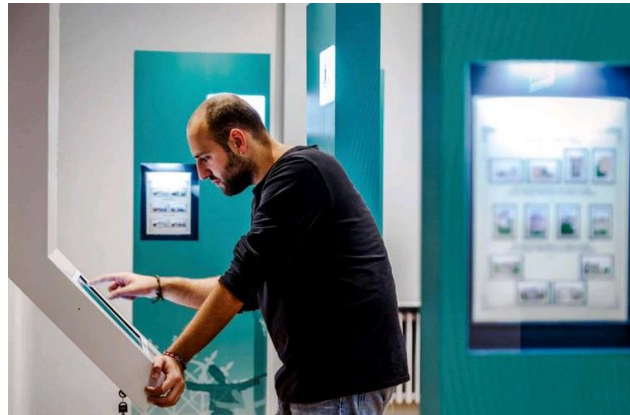
Görsel 66. Ptt Pul Müzesinin bulunduğu cadde görünüm.(kişisel arşiv)

4.2.Müzenin İç Mekan Kurgusu ve İnteraktif Uygulamaların Kullanımı

Müzedede genel prensip; bilgi, teknoloji ve eserlerin ziyaretçilerin ilgisini dağıtmadan mekansal bir kurgu ile tasarlanmasıdır. Giriş kat ziyaretçiyi merkezden dağılan bir mekan organizasyonu ile karşılamaktadır. Dairesel dolaşım alanı ve buna bağlı sergi alanları ve ara mekanlar gelen ziyaretçilere geniş bir görsel iletişim alanı sağlamaktadır. Giriş katta sırasıyla Türk posta tarihi anlatılmaktadır. Yine aynı katta PTT nazırı odası canlandırması vardır. İnteraktif öğelerin kullanıldığı bu katta **3d sinema, sinevizyon gösterimi, kostüm sergisi, pullarla yüzyıl sergisi, filateli (posta pullarıyla uğraşan bilim, pulculuk) sözlüğü** bulunmaktadır. Ziyaretçilerin interaktif uygulamalar kullanarak müzede gezmeleri sağlanmıştır.

Görsel 67. PTT Nazırı odası canlandırması ve bilgi kiosku görseli (<http://www.arkiv.com.tr>)

Görsel 68. Müzede bulunan dijital kiosklar (<http://www.arkiv.com.tr>)

İnteraktif uygulamalar müzedeki tarihi eserlerin(pullar) dijital ortama aktarılması sayesinde bilgiye hızlı erişimi sağlamaktadır. PTT tarihi ve pullar hakkındaki detaylı bilgileri kiosklar aracılığı ile ziyaretçilerin bilgi alması sağlanmıştır. Kronolojik yöntem kullanılarak PTT tarihini anlatan LED ekranlar bulunmaktadır. Mekanın atrium alanında geniş bir oturma alanı bulunmaktadır, bu alanda 3 boyutlu sinevizyon gösterimi yapılmaktadır. Düzenlenen geçici ve kalıcı sergiler için hazırlanan vidyolar bu alanda interaktif bir şekilde gösterilmektedir. Mekanın devam eden bölümlerinde restoran ve kafe alanları bulunmaktadır. Hediyelik eşyaların satıldığı bir alana da yer verilmiştir. Ziyaretçilerin sosyalleşebildikleri alanlar müzede daha çok vakit geçirmeyi amaçlamaktadır.

4.2.1. Müzenin Ana, Ara ve Yan Mekanları

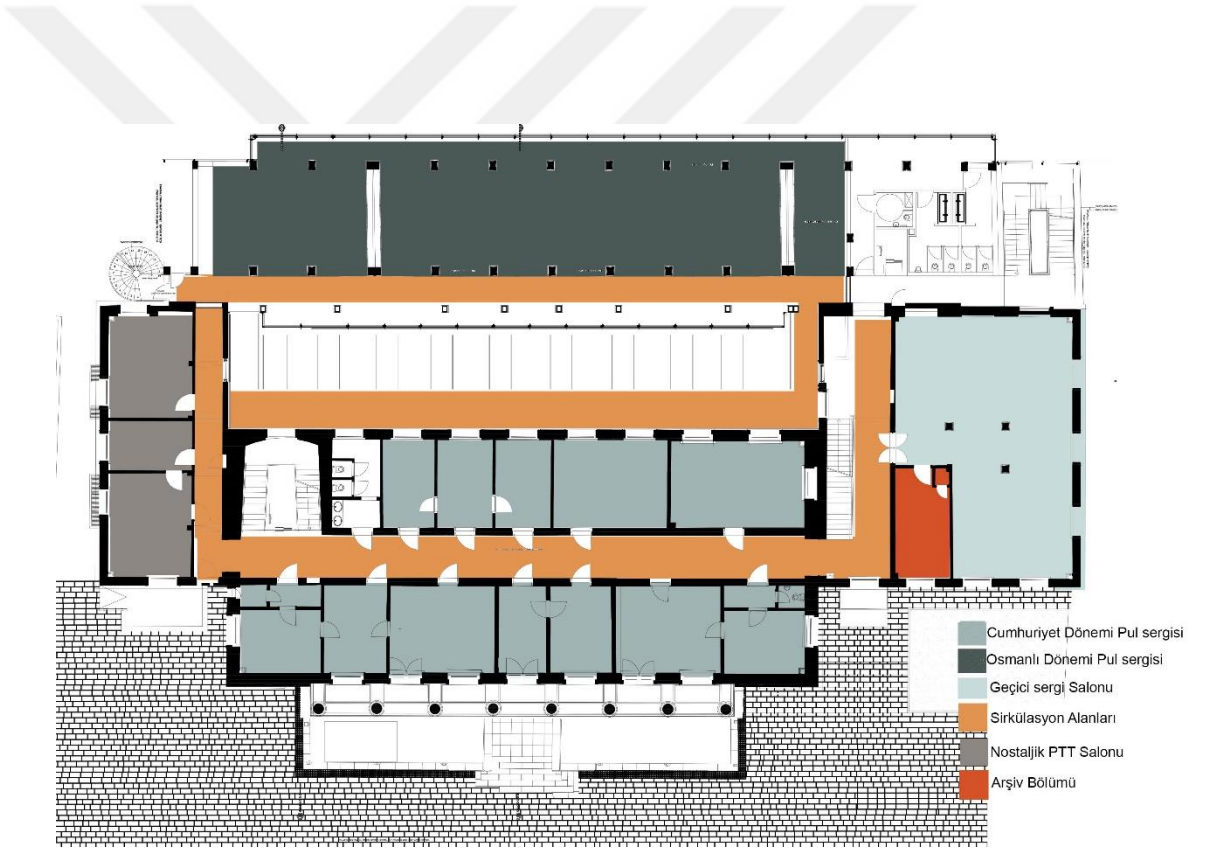

Görsel 69. Giriş Kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.

Giriş katına ayrılan mekanlar sırasıyla şöyledir;

- Bilet satış ve Danışma,

- Posta tarihini kronolojik yöntemle anlatıldığı sergi alanı,
- Örnek olarak tasarlanmış; Posta nazırları ve Genel müdürler odası,
- İstiklal harbinde kullanılan PTT canlandırması, videolarla desteklenmiştir.
- Mekanda bulunan büyük bir perdesiyle sağlanan 3D sinevizyon alanı,
- Dönemlerine göre PTT kostüm sergisi alanı,
- Posta ve haberleşme tarihinin objelerle anlatıldığı sergi alanı,
- Restoran ve kafe bölümü,
- Mağaza bölümü

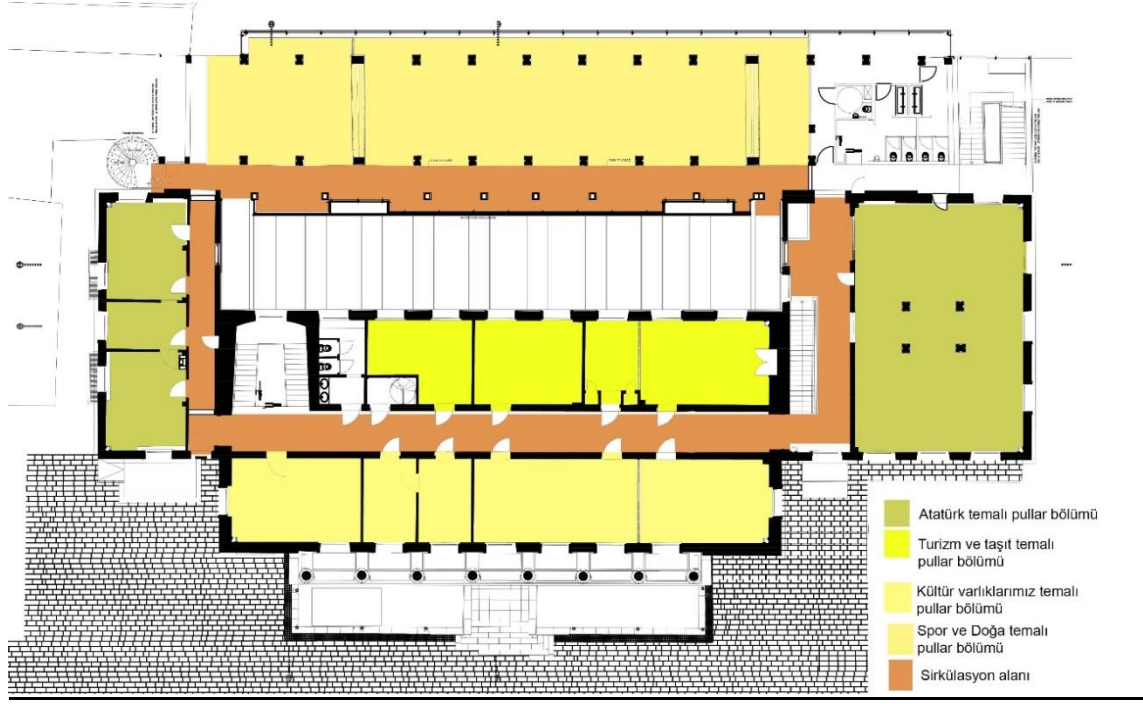

Görse 70. 1.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.

1.Kata ayrılan mekanlar sırasıyla şöyledir;

- Osmanlı Dönemi pulları,
- Cumhuriyet Dönemi pulları,
- Arşiv bölümü,

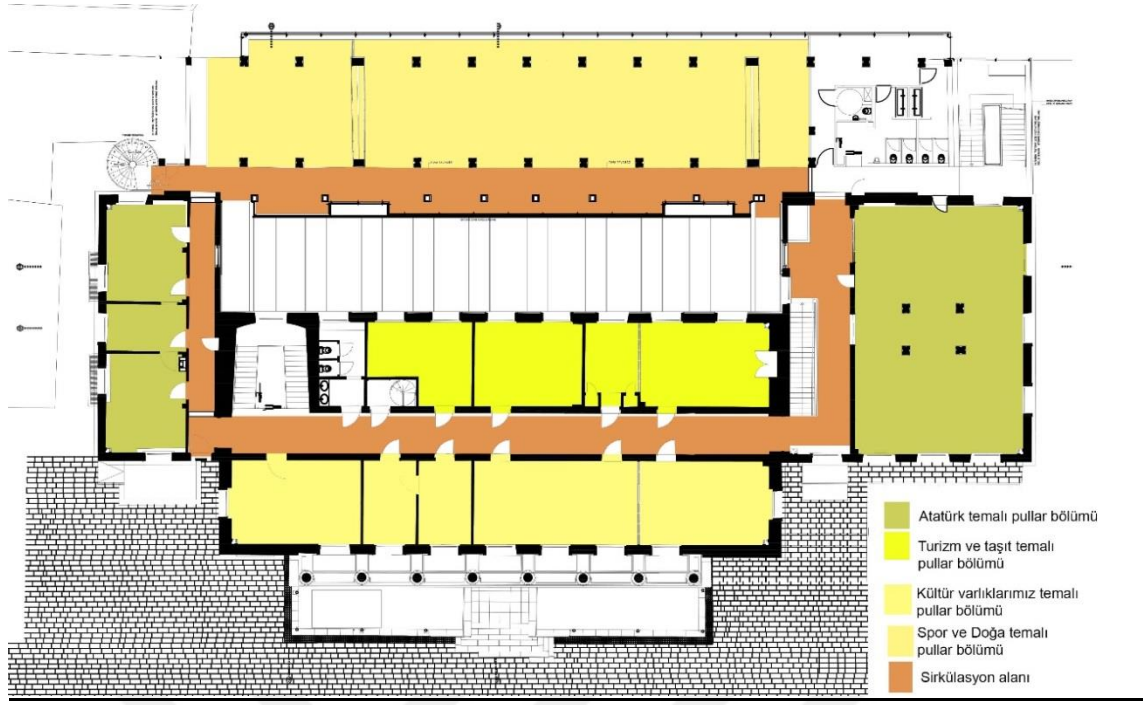
- Nostaljik PTT salonu,
- Geçici sergi salonları,

Görşel 71. 2.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkölasyon alanları şematik anlatım.

2.Kata ayrılan mekanlar sırasıyla şöyledir; Tematik koleksiyonların sergilendiğı alan;

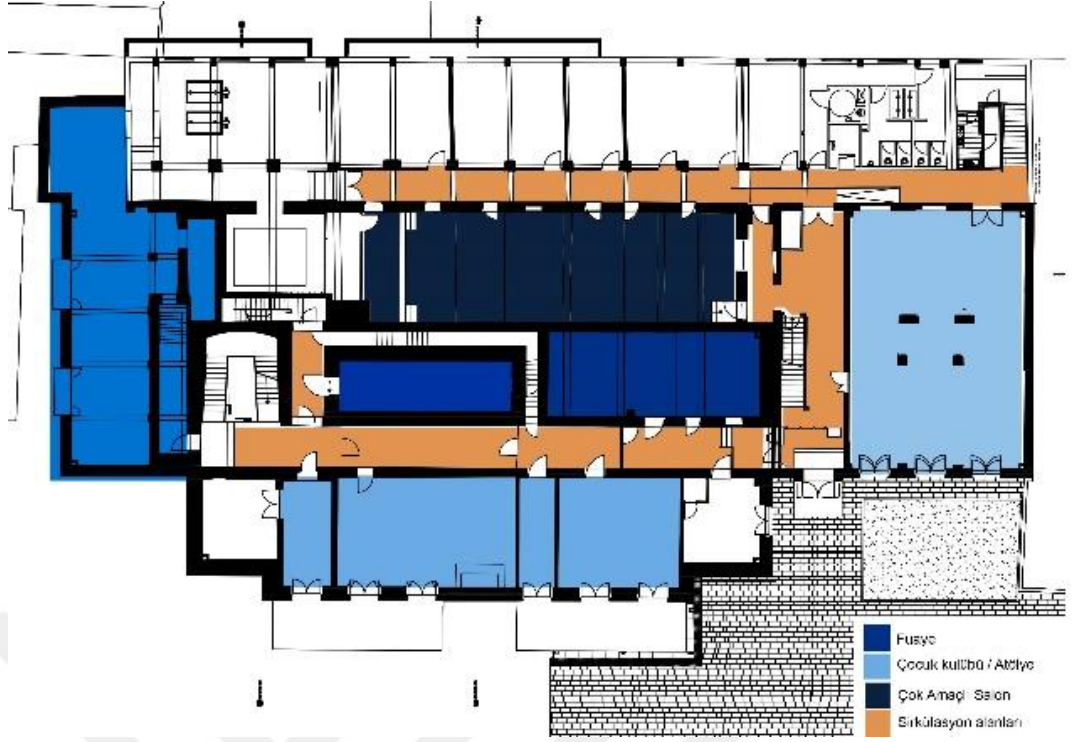
- Doğa temalı pullar sergi alanı,
- Spor temalı pullar sergi alanı,
- Filatenik ürün sergi salonu,
- Tarih temalı pullar sergi alanı,
- Turizm temalı pullar sergi alanı,
- Kültür varlıklarımız temalı pullar sergi alanı,
- Taşıt temalı pullar sergi alanı,
- Atatürk temalı pullar kat arşivi,

Görşel 72. 2.kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.

2.Kat ayrılan mekanlar sırasıyla şöyledir; Tematik koleksiyonların sergilendiği alan;

- Doğa temalı pullar sergi alanı,
- Spor temalı pullar sergi alanı,
- Filatenik ürün sergi salonu,
- Tarih temalı pullar sergi alanı,
- Turizm temalı pullar sergi alanı,
- Kültür varlıklarımız temalı pullar sergi alanı,
- Taşıt temalı pullar sergi alanı,
- Atatürk temalı pullar kat arşivi,

Görşel 73. 1.Bodrum kat planı ara ve ana bölümler ve sirkülasyon alanları şematik anlatım.

Bodrum Kat ayrılan mekanlar sırasıyla şöyledir;

- PTT Çocuk Kulübü,
- Çok amaçlı salon,
- Müze Atölye,
- Arşiv

Her katta dolaşım alanları ve ara mekanlar ana mekanlar gibi bir tasarım ögesi olarak ele alınmıştır. Giriş katta cafe ve dükkan ara mekanları mevcuttur. 1.2. ve 3. Katlarda kat arşivleri bulunmaktadır. Her katta koridorlarda sergilenen pulların konseptine uygun tasarım öğeleri kullanılmıştır.

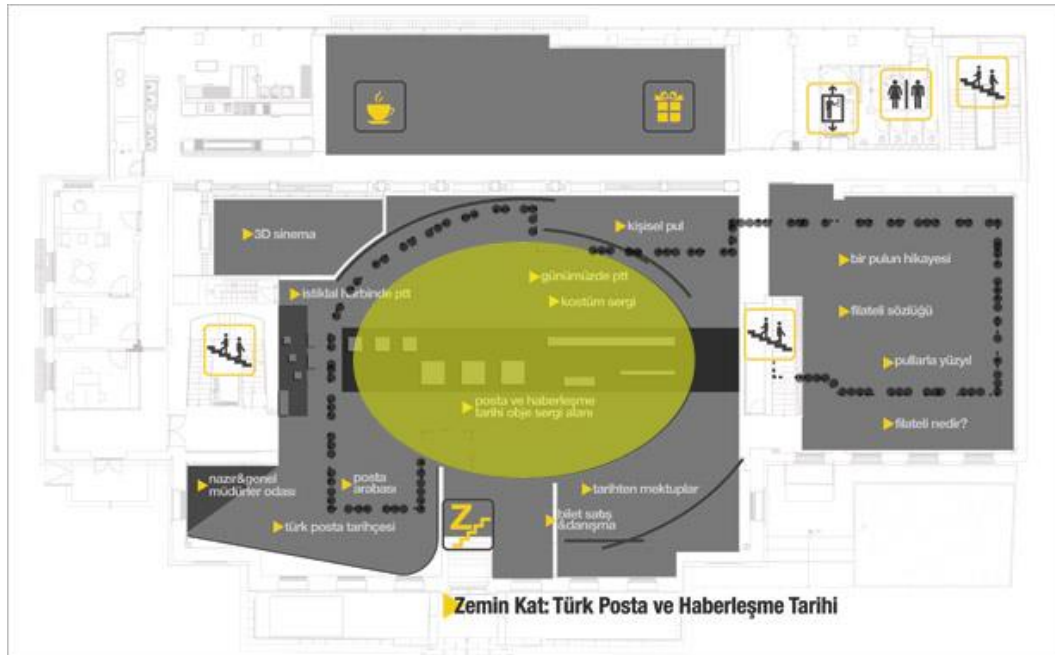

Görşel 74/75. 1.kat ve 2.kat koridorundan görüntüler (<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

4.2.2. Plan Analizleri ve Kullanılan İnteraktif Uygulamalar

Giriş Kat Plan Analizi,

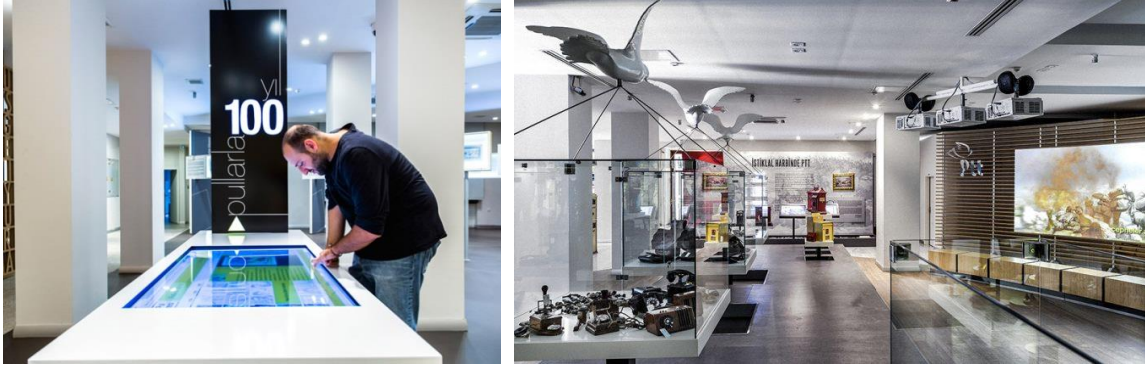
Giriş katta ara mekanlar ana mekana bağlı olarak işlevini sürdürür. Ziyaretçiler müzede sıkılmadan güzel vakit geçirsın mantığı ile cafe, çalışma alanı ve müze dükkan alanları eklenmiştir.

Görsel 76. Giriş kat iç mekan dağılımı ve dolaşım alanı şematik anlatımı
(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

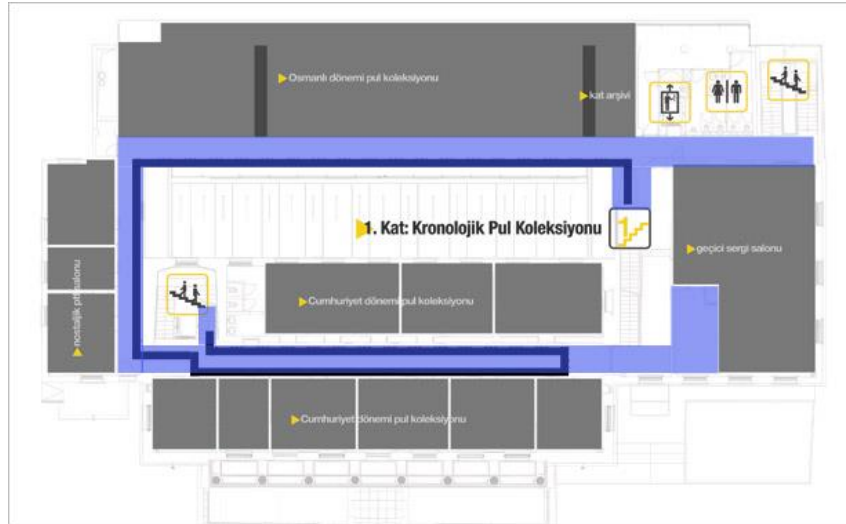
Görsel 77. Giriş kat genel görünüm,posta ve haberleşme tarihi obje sergi alanı(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

Görsel 78/79. Filateli sözlüğü / 3 boyutlu sinema gösterimi alanı(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

1.kat Plan Analizi,

1.katta sergileme alanları, kat arşivi, geçici sergi alanı bulunmaktadır. Giriş katından farklı olarak daha sergileme odaklı bir alan oluşturulmuştur. Kronolojik olarak pullar sergilenmektedir. Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemine ait pullar sergilenmektedir. Dolaşım alanları ince ve uzun biçimiyle ana hacmi kontrol eden bir yapısı vardır. Dolaşım alanlarına açılan bütün alanlarda dönemlerine ait pullar sergilenmektedir. Her katta sergilenen pulların temasına uygun farklı sergileme yöntemleri ve konsepti uygulanmıştır. Sergileme elemanları giriş kattaki gibi özel olarak tasarlanmıştır.

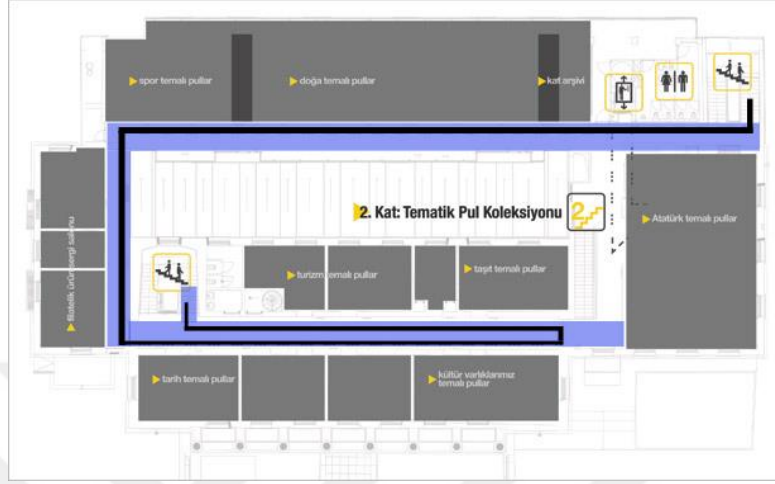

Görsel 80. 1. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı (<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

2.kat Plan Analizi,

2.katta Tematik pullar sergilenmektedir. Doğa, spor, tarih, turizm, taşıt ve Atatürk Temalı pullar sergilenir. Bu katta da kat arşivi bulunmaktadır. 1. Katla aynı kat

planına sahiptir. Dolaşım alanlarına açılan odalarda pullar sergilenir. Ana hacmi çevreleyen bir dolaşım alanına sahiptir. Bütün mekanı gezdirerek kolay bir dolaşım sağlamaktadır. Bu katta da diğer katlardan farklı sergileme yöntemleri kullanılmıştır. Sergi elemanları farklı tasarlanmıştır.

Görsel 81. 2. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı
(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

3.kat Plan Analizi,

3.katta Dünya pulları koleksiyonu sergilenmektedir ve kat arşivi mevcuttur.

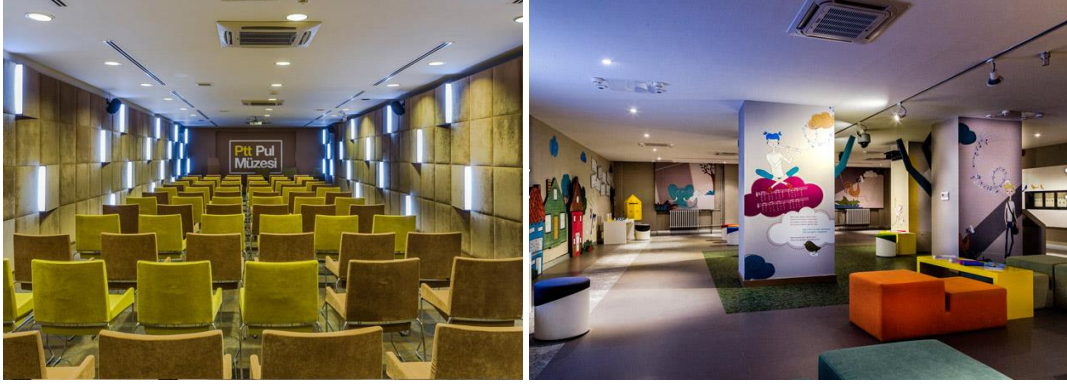

Görsel 82. 3. kat iç mekan dağılımı ve çizgisel dolaşımı şematik anlatımı
(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

Bodrum kat Plan Analizi,

Bodrum kata inildiğinde ise çok amaçlı salon,sergi alanı,çocuklar için atölye,pul arşivi ve depo mevcuttur. Bu katta özellikle çocukların sosyalleşmesi

amaçlanmıştır. Çocukları pul, mektup ve posta dünyasıyla tanıştırma olanağı sağlanmıştır.

Görsel 83/84. Bodrum kat çok amaçlı konferans salonu / PTT Çocuk Kulübü
(<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

4.3.Müzenin İşlev, Biçim ve Estetik Kavramları

4.3.1. Malzeme, Doku ve Renk Seçimi Kullanımının Müze İç Mekan Tasarımına Etkileri

İç mekanda organize edilecek her türlü tasarım ögesi; renk, malzeme, doku, ışık gibi o mekanın görselliğinin oluşmasını ve mekanın kimlik kazanmasını sağlar. Tasarımcı bu öğeler ile mekanda ziyaretçilerine kendilerini konfor içinde hissetmelerini sağlar.(Kaptan,2001)

Mekandaki estetik kaygılar o mekanı zaman içinde kalıcı kılmaktadır. Estetik kaygılar zamanın teknolojisini, renk ve dokusunu yansıttığında mekana modern bir tasarım katkısında bulunulur. Mekan genelinde hakim olan renk, insanlarda estetik duyguları harekete geçirir. Ferah, rahatlatıcı, basık, dar, kalabalık, itici v.b duygular kullanılan renklerin insan üzerindeki etkilerindendir. Mekan içinde kullanılan renklerin çağrışım yapabilmesi açısından doğru yerde ve doğru dozda kullanılması insan psikolojisinde önemlidir. Örneğin; PTT Pul müzesinde ağırlıklı sarı renk davetkar ve enerjik bir olarak bilinir.

Renk ve doku ayrılmaz ikilidir. Renk 'den farklı doku olarak 3 boyutludur. Dokunma duyumuzu harekete geçirir, insanlarda dokunma dürtüsünü ortaya çıkararak kullanılan malzemenin doğal ya da yapay olup olmadığını kontrol etme hissi uyandırır. En önemli işlevi ise mekanın estetik gereksinimine katkıda bulunmasıdır.

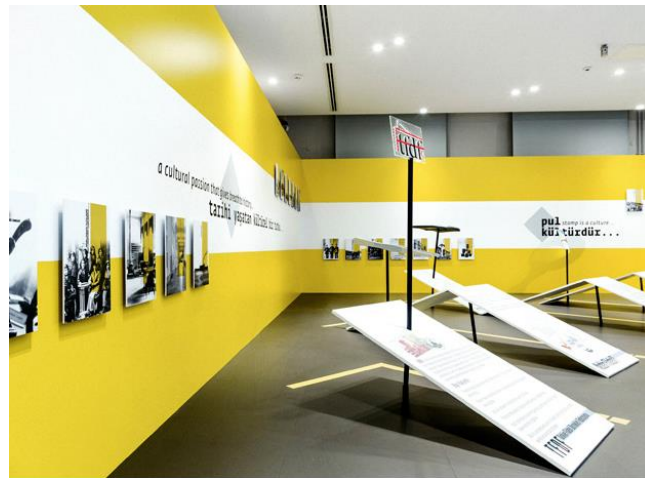
Mekanda kullanılan 'Sarı' kurumsal renktir. PTT logosundaki sarı mekanın genelinde bir tasarım ögesi olarak kullanılmıştır. Müzenin genelinde dengeli olarak kullanılmıştır örneğin, giriş tabelasında, sergi elemanlarında, mobilyalarda, grafik anlatımlarda, tipolojide ve kullanılan kurumsal iletişim araçlarında (web sitesi, tanıtım broşürlerinde) baskın olarak görebiliyoruz.

Görsel 85. PTT logosu (<http://ptt.gov.tr>)

Görsel 86. PTT Pul Müzesi için hazırlanan tanıtım broşürü(kişisel arşiv)

Görsel 87. PTT Pul Müzesinde bulunan sergi elemanı görseli (<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

PTT Pul müzesinde dolaşım alanları ve merdivenlerin malzemesi korunmuştur. Orijinal tırabzanlar korunmuştur. Bütün katlardan sergi alanı olarak düşünülen zemin malzemesi genel olarak şap, bazı yükseltilmiş döşeme yapılan alanlarda daha yumuşak malzeme kullanılmıştır. Zeminde kullanılan şap iç mekanda genel bir süreklilik yaratmaktadır. Sık ziyaret edilen sosyal alanlarda şap yaygınlaşan bir malzeme haline gelmiştir. Modern bir his uyandırmaktadır. PTT Pul müzesinde eski ve modern malzemeler uyum içinde kullanılmıştır.

Görsel 88. 1.kattan sergileme alanı görseli ve kullanılan renk ve malzemeler (<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>,2019)

4.3.2. Grafik Tasarım Öğelerinin İç Mekan Tasarımına Etkileri ve Görsel Algıya Etkileri

Grafik tasarım öğeleri, iç mekan tasarımına katkı sağlamaktadır. Yönlendirme ve bilgilendirme müzede her katta bulunmaktadır. Müzede güçlü bir tasarım öğesidir. PTT Pul Müzesinin tasarım aşamasında proje uygulama ve iç mimari grubun yansıra grafik tasarım proje ekibi ve kurumsal kimlik danışmalığından ekiplerinden faydalanılmıştır.

Kurumsal renk sarıdır. Müzede sarı renk, yönlendirme işaretleri, kat bilgilerinin yazıldığı panolarda kullanılmıştır. Tasarlanan sergi elemanlarının bazılarının da sarı renk mevcuttur. Mekan içinde kullanılan sarı renk dikkat çekmesi açısından psikolojik olarak etkilidir, önemli olan bunun kullanım dozunun olması gerekenin üzerinde olmamasıdır.

Görsel 89/90/91. Ptt Müzesinde bulunan yönlendirme işaretleri ve kat bilgileri (kişisel arşiv)

4.3.3. Aydınlatma Teknikleri Kullanımı

PTT Pul Müzesinde kullanılan aydınlatma teknikleri;

- **Vurgu Aydınlatması;** belirli bir nesneyi aydınlatmak ve ilgiyi o nesneye çekmek için kullanılır. Doğrusal bir ışıktır. Küçük bir alanı aydınlatır ve yüksek aydınlatma düzeyiyle ilgiyi oraya çekmeyi hedefler. Genel aydınlatma ile birlikte kullanılması şarttır. Tek başına etkili olması beklenmez. Bu atmosferi yakalamak için genellikle spot aydınlatmalar kullanılır. Yüksek aydınlatma seviyesi kullanılarak sergilenen objenin bütün detaylarının görünmesi sağlanır.
- **Genel Aydınlatma:** Alanın genelinin belirli bir ışık seviyesinde kalması için kullanılır. Işığın sabit bir düzeyde kalmasını sağlar.
- **LED Aydınlatma:** LED aydınlatmanın kullanım kolaylığı sayesinde ve sağladığı geniş renk aralığı sayesinde müzeler dede çok sık kullanılmaktadır.
- **Güneş ışığı:** Genellikle müzelerde olmasını istediğimiz aydınlatma çeşididir. Tasarlanan müzelerde genellikle yüksek tavanlı alanlar ve atriumlarda olmasına özen gösterilir. Kullanıldığı bölümler çok önemlidir, çünkü kontrolünün zor olması genelde sergilenen objelere zarar vermesi ve gölge sorunları yaşanabilecek sorunlardan bazılarıdır.

Dolaşım Alanı Aydınlatma Teknikleri;

- Müzede dolaşım alanlarında koridorlarda ve arşiv bölümlerinde asma tavan uygulaması yapılarak genellikle çizgisel led aydınlatmalar kullanıldığı gözlenmiştir.

Görsel 92/93. Dolaşım alanları aydınlatma genel görünüm(kişisel arşiv)

Ana ve Ara Mekan Aydınlatma Teknikleri;

- Müzede sergileme alanlarında genellikle vurgusal aydınlatma kullanılmıştır. Ray spot aydınlatmalar sergilenen pulların net görünmesini sağlamaktadır. Sergi alanlarının genelinde kullanıştır.

Gün Işığı Kullanımı;

- Müzelerde önemli etki yaratan gün ışığı müzede olabildiğince engellenmiştir. Doğal gün ışığının büyük zarar verebileceğı düşüncesiyle mevcut bütün camlar ışık geçirmeyen perdelerle(blackout) kapatılmıştır. İçerdeki ısının derecesi sabit tutulmaktadır. Bu müzede gün ışığından faydalanılmamaktadır.

Görsel 94. Müzede sergi alanından görünüm (kişisel arşiv)

4.4. Sergileme Teknikleri ve İnteraktivite

Sergileme alanlarının oluşturulmasında öncelikle mekan analizi yapılmalıdır. Mekanda sergilenecek eşyaların ve belgelerin hangi kronolojik sırayla sergilenmesi gerektiğine karar verilir. Ziyaretçiler için müzede akışkan ve anlaşılır bir hikaye kurgusuyla sergileme önemlidir. Yazılı belgeler, korunma altına alınmış objeler ve havayla temas etmemesi gereken özel korunulacak objeler için sergileme elemanları tasarlanır.

Ziyaretçinin sergilenen nesneleri uygun konforda ve odaklanabilecek şekilde sergiyi gezerken görebilmesi gerekmektedir. Standart ölçülerin ışığında tasarlanan sergi üniteleri, tasarlanırken bulunduğu mekanın hikayesini anlatabilmelidir. PTT Pul Müzesinde olduğu gibi mekana kurgulanarak yayılan sergi üniteleri binanın her katında amacına göre çeşitlilik göstermektedir. Müze mekanlarını ilgi çekici hale getiren unsurların başında sergileme çeşitliliği gelir.

Görsel 95. PTT Pul Müzesi giriş kat sergileme elemanları(kişisel arşiv)

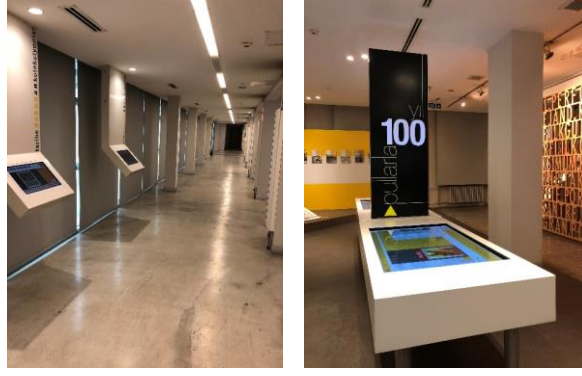

Görsel 96/97. PTT Pul Müzesi 1. Kat sergileme elemanları(kişisel arşiv)

4.4.1.Müzedeki Kullanılan Örnekler

PTT Pul müzesi interaktif uygulamaların kullanıldığı bir müzedir. İnteraktif uygulamaların müzede ziyaretçinin bilgiyi edinmesinde daha etkili olduğu görülmüştür. Müzede gezmenin haricinde, dokunarak ve dinleyerek deneyimlediğimiz interaktif uygulamalar bulunmaktadır. 'Yani bir nesneye olan ilgiyi arttırmak ve bu nesneye yönelik bilgiyi etkin bir şekilde aktarmak için, dokunma, dinleme ve koklama gibi diğer duyarları hedef alan uygulamalar müze sergilerinde tercih edilebilir. Teknolojik aletlerde müze sergilemelerinde bu amaçla kullanılmaktadır.' (Madran, 1999)

PTT Pul Müzesinde kullanılan interaktif uygulamadan bazıları;

Görsel 98/99. Bilgisayar destekli dokunmatik kiosklar.(Kişisel arşiv)

Görsel 100. Hologram (Kişisel arşiv)

Görsel 101. 3 Boyutlu sinema alanı(kişisel arşiv)

Görsel 102. Kulaklık kullanarak bilgi edinme noktaları(kişisel arşiv)

4.5. Teknik Donanım ve Güvenlik

4.5.1. Havalandırma ve İklimlendirme(HVAC)

Müzelerdeki kültür hazinelerini korumak amaçlı iklimlendirme çalışması yapılmaktadır. Müze iç mekanlarında değişen iklime oranla iç mekanda sergilenen objelerin malzemesine göre iç mekan sıcaklığı sabitlenmelidir. Önceden iyi planlama yapılması gereken hassas bir konudur, sonradan çıkabilecek arızalanmalar yüksek maliyetlere neden olabilir. Sergilenen eserler herhangi bir çürümeye, yıpranmaya, hasara karşı mekan içindeki nem ve sıcaklık kontrol altına alınmalıdır. Bina içinde ve dışında uygulanacak her türlü yanlış müdahale tarihi değer taşıyan bir müze binasının zarar istenmeyen zararlar görmesine neden olabilir. İç mekanda kullanılan aydınlatmaların doğru standartlarda kullanılması gereklidir, aydınlatma ortamdaki sıcaklığı etkilemektedir. Müze içinde kullanılması gereken aydınlatma çeşitleri, lux ve lümen değeri **2.3.3.1.** bölümde detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Bunun yanında nem, hava kirliliği, ortamda istenmeyen canlılar ve insanlar müze içindeki iklimi etkileyen diğer unsurlardır. Müzenin bulunduğu konum diğer bir etkidir örneğin denize daha yakın konumlanan müzelerde iklimlendirme nem 'den dolayı daha hassaslaşır, çünkü nemin fazla olması hasarı ve çürümeyi başlatır. Tarihi binalarda genellikle iklimlendirme uygulamaları genel yapının zarar görmemesi açısından zordur. Günümüzde müzelerde kullanılan ASHRAE tarafından yayınlanan HVAC Uygulamaları El Kitabı ile ilgili detaylı bilgi **3.5.1.** bölümde verilmiştir.

PTT Pul Müzesinde mekanik iklimlendirme sistemi kullanılmıştır. Müzede yıpranmaya en müsait malzeme olan kağıt (**organik eser**) ağırlıklı olduğundan bütün katlardaki sıcaklık ve nem sabitlenmiştir.

4.5.2. Güvenlik

Bölüm 3.5.2'de belirtilen müze için gerekli güvenlik önlemlerinin yanı sıra alınan yangın önlemleri ve detektörler mevcuttur. Kültür ve Turizm Bakanlığının belirlediği Müzeler İç Hizmetler Yönetmeliği **Madde7'**ye göre,

- a) **Müze teşhir salonları ile vitrin ve depo anahtarları müdürün veya müdür yardımcısının, yoksa müdürün belirleyeceği bir uzmanın sorumluluk ve muhafazası altında mühürlü bir dolapta veya kasada bulundurulur. Vitrinler ve depo kapıları; bu vitrin ve depolardan**

sorumlu uzmanın başkanlığında, müdür tarafından görevlendirilecek bir eleman ile birlikte mühürlenerek tutanakla kapatılır ve açılır. Zorunlu hallerde teşhir salonları, depo ve vitrinler bir komisyon marifetiyle açılır ve kapatılır. Bu işlem bir tutanakla tespit olunur. Büroların anahtarları da müdür tarafından belirlenecek bir eleman sorumluluğunda ayrı bir dolapta muhafaza edilir.

b) Bakanlığın izni olmadan eser, Valiliğin izni olmadan başka bir ayniyat müzeden dışarı çıkarılamaz.

c) Müzenin kapanışından sonra müzede, yalnız nöbet görevi bulunan müze personeli bulunur. Bunların dışında müdür izni olmadan hiç kimse müzeye giremez.

ç) Müze ziyaretçilerinin müzeyi ziyaretlerinden önce, yandaki çanta ve benzeri eşyalar, müze girişindeki görevli personel tarafından bagaj numarası verilerek teslim alınır.

d) Adaylığı kaldırılmamış olanlar ile yardımcı hizmetler sınıfına mensup personele zimmetle müzelik eser teslim edilemez. Zorunlu hallerde Bakanlığın izni ile görüşüne göre işlem yapılır.

Bütün ülkelerde tarihi binalarda yangın güvenliğinin temininde ortak amaç, binanın tarihi dokusuna en az zararı vererek değişiklik yapmadan güvenliği sağlamaktır. Yangın güvenliği açısından üzerinde çalışılan bina kültürel miras olarak kabul edilen tarihi bir bina olduğunda korunması gereken değerler arasına binanın kendisi, binanın içinde bulunan tarihi değeri olan objeler ve bina aktivitesinin devam etmesini sağlayacak önlemler de girmektedir. Bu nedenden ötürü bu tip binalarda binaya özel ihtiyaçların ve sorunların tanımlanması daha sonra belirlenen amaca göre çok iyi bir dengeleme yapılması gerekmektedir. Böylece binaya ve binanın bulunduğu bölgeye göre değişebilecek bir yangından korunma stratejisi oluşturulmuş olur.(Karlsen, 2002)

Yangına karşı alınabilecek yapısal tedbirler;

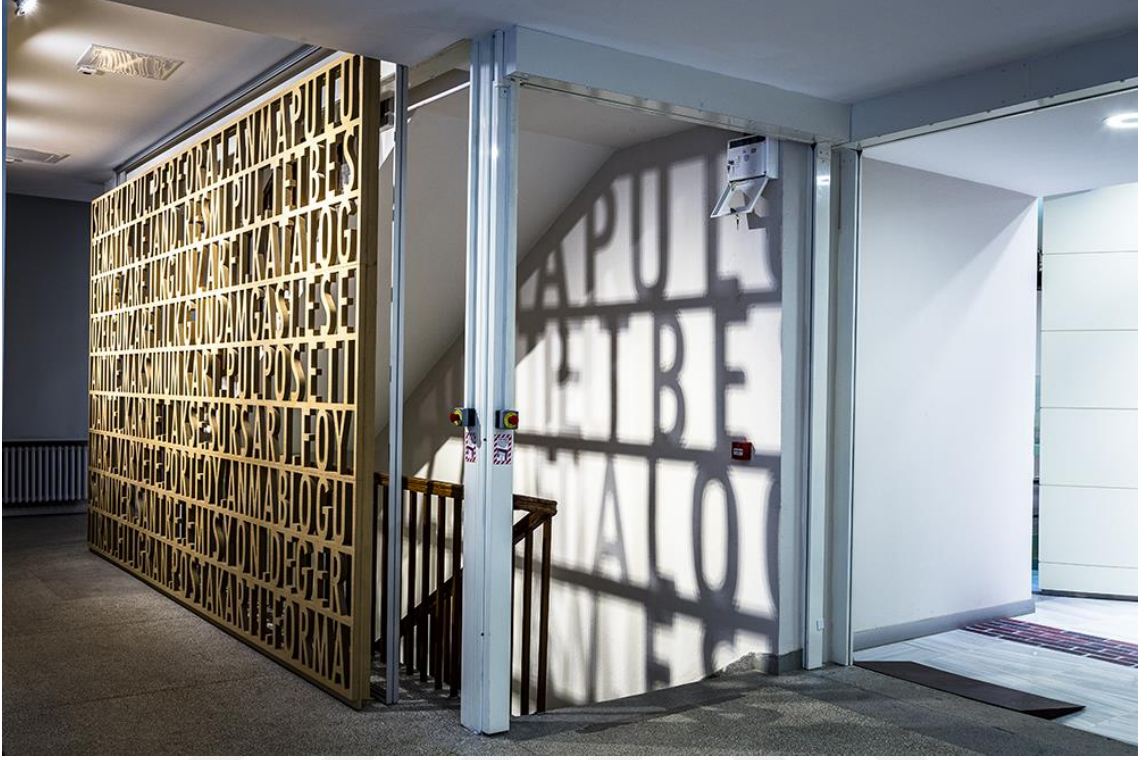
- Yangın duvarları ve yangın kapıları ile yapı içerisinde alt bölmelerin oluşturulması,
- Yanıcı malzeme miktarının sınırlandırılması,
- Uygun kaçış noktalarının tasarlanması,

Teknolojik Tedbirler;

Tarihi binalarda orijinal yapıya en az zarar veren sistemler olduğundan daha çok tercih edilirler(Özgünler, 2018):

- Yangın algılama sistemleri
- Yangın uyarı sistemleri

- İç ve dış otomatik söndürme sistemleri
- Yeterli basınçta müdahale suyu sağlayacak pompalar

Görsel 103. PTT Pul Müzesinde katlar arasında kullanılan acil durum kapıları(kişisel arşiv)

4.6. Konumu ve Çevreyle Etkileşimi

PTT Pul müzesi Ankara Ulus Caddesi üzerinde bulunan Cumhuriyet tarihinin en önemli binalarından bir tanesidir. 1933-1934 yıllarında Türkiye’de TBMM binası gibi birçok önemli binaya imzasını atmış Avusturyalı mimar Clemens Holzmeister tarafından tasarlanmıştır. Neo–klasik yapıda tasarlanmıştır. O dönemlerde Emlak ve Eytam Bankası olarak kullanılmıştır. Uzun yıllar kullanılmayan bina 2013 yılında PTT tarafından restore edildi ve İstanbul’da bir mimarlık firması olan ‘Tasarımhane’ tarafından tüm Türk pul koleksiyonlarının sergilendiği modern bir müzeye çevrildi. 6500 m2 alana ve 5 kat üzerine yayılan müze Ankara’nın tarihi merkezinin tamda ortasında yer almaktadır. Bulunduğu konum itibari ile müze kentin en ulaşılabilir yerinde konumlanmıştır. Binanın yapısı gereği insanı etkileyen dış cephesi bulunduğu bölgede dikkat çekmesini sağlamaktadır. Renovasyon aşmasında binanın orijinal cephesi korunmuştur. Geleneksel malzemelerden uzaklaşmadan orijinal durum titizlikle güzelleştirilmiştir.

Görsel 104. Ptt Pul Müzesi'nin bulunduğu konum.(<https://www.google.com/maps>)

4.7. Bölüm Değerlendirmesi

Yapılan analizler sonucunda PTT Pul Müzesinin yapı ve iç mekan kurgusuna dair tespit ve bulgular şu şekilde sıralanabilir;

- PTT Pul müzesinin konumu ve çevresi incelendiğinde konum olarak şehrin kalbinde olmasıyla ziyaretçilerin erişimi kolaydır. Müzeye otobüs ve metro ile kolay ulaşım sağlanır.
- Dışardan bakıldığında eski Emlak ve Eytam Bankası olarak tarihi yapısı aynen korunmuştur. Binanın Cumhuriyet döneminde inşaa edilen eski dokusu restore edilmiştir. Müzenin içine girildiğinde modern bir müze kimliği görülmektedir.
- Müze iç mekanı incelendiğinde; deneyimli bir firma tarafından modern bir pul müzesi olmak üzere tasarlanmış olduğunu görüyoruz. Giriş kat dairel plan tipine sahiptir insanların hem sosyalleşip hem de interaktif bir müze deneyimi yaşaması amaçlanmıştır.
- Hem modern hem de interaktif uygulamalar müzenin genelinde uygulanmaya çalışılmıştır.
- Müzede bulunan dükkan ve cafe sadece bir müze değil aynı zamanda insanların güzel vakit geçirebilecekleri alanlar yaratma isteği günümüz modern müzeciliği için gereklidir.

- Müzede çok amaçlı konferans salonu ve çocuk kulübü bulunmaktadır, müzede çocuk ziyaretçilere yönelik çekici alanlar yaratılmıştır. Küçük yaştaki çocuklara müzeyi sevdirmek Dünyada 'da yaygın bir fikirdir.
- Müze içindeki İnteraktif uygulamalar mekana önceden belirlenmiş bir kurguyla yerleştirilmiştir. Dijital kiosklar noktaları ve dinleyerek bilgi alınan noktalar mevcut kronolojiye göre bilgi aktarımında bulunmaktadır.
- 3 boyutlu sinema ve hareket algılayan görsel ekranlar yerleştirilmiştir.
- Dünya'daki örnekleriyle karşılaştırıldığında interaktif uygulamaların çeşitliliğinin artırılması ve sürekli güncellenmesi gerekmektedir. Çocuklara hitap eden alanlar haricinde interaktif uygulamaların artması gerekmektedir.
- Müzenin iklimlendirilmesi, Pullar için gerekli nem ve sıcaklığa uygun olarak yapılmıştır. Pullar yıpranma konusunda çok hassas olduğu için binanın yaşı gözetmeksizin gerekli bütün teknik alt yapı mevcuttur.
- Müzede kullanılan aydınlatma teknikleri, ana mekanlar, ara mekanlar ve dolaşım alanlarında farklılıklar göstermektedir. Binanın genel yapısı hiç değiştirilmediği için gün ışığı kullanımı kısıtlıdır. Gün ışığından faydalanılmamıştır. Binadaki mevcut bütün açıklıklar ışık geçirmeyen storlarla kapatılmıştır. Sergilenen pulların yaşı çok eskidir, tarihi eser niteliğinde olduğu için yıpranması ya da hasar görmemesi için bu şekilde bir önlem alınmıştır.
- Mekanın genelinde kullanılan grafik unsurlar müzenin daha dinamik olmasını sağlamıştır. Mekanın genelinde sarı renk hakimdir. Dünyadaki diğer örnekler incelendiğinde rengin öneminin tasarımdaki etkisinin önemli olduğunu görmekteyiz.

5.BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu Tez çalışması kapsamında Dünya’da ve Türkiye’de müze kavramının nasıl ortaya çıktığına yer verilmiştir. Müzeler bulunduğu şehrin en önemli kültürel varlığıdır. 18. Yüzyılda Batıdaki koleksiyonların kamusallaşmaya başlamasıyla, Türkiye’de de Osmanlı Döneminde Osman Hamdi beyin ilk olarak gayretleriyle müzeciliğin ilk adımları atılmıştır. Cumhuriyetin kurulduğu dönemde Atatürk’ün sanata ve kültüre verdiği değer ile Türkiye’de pek çok şehir müzesi kurulmuştur. 21.Yüzyılda ise artık müzeler toplum içinde yer bulmuş, topluma barındırdığı eserleri aktaran ve insanların kültürel ve sosyal değerlerini arttıran kurumlar haline gelmiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte yeni çağdaş bir misyona ulaşmıştır.

Dünyada modern müzecilik anlayışının gelişmesiyle bulundukları şehre olan katkılarını örneklerle incelenmiştir. Sadece turistik ve kültürel misyonunun haricinde artık ekonomik olarak şehre büyük katkısının olabileceğini biliyoruz. Türkiye’de ve Dünya’da en çok ziyaret edilen müzeler tablolarla incelendiğinde, rakamlara ve şehirlere bakıldığında turistik olmasının önemi ve nüfus yoğunluğu ön plana çıkmıştır. Dünyada Pekin’deki Saray müzesi, Türkiye’de ise Konya’da bulunan Mevlana müzesi en çok ziyaret edilen müzeler olarak görülmüştür. Türkiye’de İstanbul en çok müzeye sahip şehrimiz olarak görülmektedir.

Günümüzde Türkiye genelinde bulunan müzelerin birçoğunda teknolojiden sıkça faydalanmaktadır. Yeni müzecilik anlayışı ile yaygınlaşmaktadır, örneğin eko müzeler, interaktif müzeler, sanal ve mobil müzeler bunlardan bazılarıdır. Dünya’dan ve Türkiye’den örnek İnteraktif müzeler ve kullanılan interaktif uygulamalar incelenmiştir. Daha detaylı analiz için Ankara’da bulunan PTT Pul Müzesi analiz edilmiştir. Müze ziyaret edilerek, fotoğraflanıp uygulamasını yapan firmadan plan çizimleri elde edilmiş ve bu veriler değerlendirilmek üzere dijital ortama aktarılmıştır. Tasarım ekibinden firma gizliliği sebebiyle herhangi bilgi ya da ek bir çizim elde edilememiştir.

Tüm bu süreçlerin sonucunda, PTT Pul müzesi iç mekan analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır.

Sonuç olarak, Dünya’da ve Türkiye’de müzelerin mimari ve teknolojik ve sosyo-kültürel olarak nasıl ilerlediği incelendiğinde şu çıkarımlara ulaşılmıştır;

- Müze mimarisi artık 20.yüzyıl’dan itibaren müze binaları daha modern, 21.yüzyılın başlarından itibaren ise teknolojinin imkanlarından daha fazla yararlanılan mimari eserler olmaya başlamıştır.
- İnşa edilen müzeler ünlü mimarlar tarafından bir saygınlık eseri görülmeye başlanmıştır. Mimarların en bilinen eserleri tasarladıkları müzeler haline gelmiştir.
- Müzeler artık insanların saklanan tarihi eserlerin ziyaret edilmesinin yanı sıra sosyal alanlar haline getirilmiştir.
- İnsanların daha uzun vakit geçirdikleri ve daha kaliteli vakit geçirdikleri alanlar haline gelmesi müzelerin iç mekan tasarımlarında radikal değişimlere yol açmıştır.
- Müzelere eklenen yeni sergi alanları, kütüphaneler, konferans alanları, dükkanlar ve yeme-içme alanları müzelerde daha yoğun sosyal ilişkiler kurmayı sağlamıştır.

Sonuç olarak, mekan analizinin yapıldığı 5.bölümde, çıkarılan sonuçların ışığında daha işlevsel ve sağlıklı projeler üretilebilmesi için yapılan tespitler aşağıda sıralanmıştır;

- Tez çalışmasında Türkiye’den ve Dünya’dan birçok müze incelenmiş ve kıyaslanmıştır. Dünya’da üretilen müze projeleri artık mimarlar için büyük bir itibar olması açısından çıkan işlerin Dünya çapında bir yere gelmesi kaçınılmazdır. Mimari tasarıma gösterilen özen, çıkarılan çizimlerin kalitesi ve üretilen teknolojiler üst seviyededir. Bu doğrultuda Türkiye’deki projelerin çeşitliliğinin artırılması ve Dünya çapında ses getirebilecek seviyeye ulaşması gerekmektedir.
- Türkiye’nin pek çok ilinde uygulanmaya başlanan yeni nesil ‘İnteraktif Müzeler’ kullandıkları teknolojik uygulamalarla ziyaretçilerin ilgisini cezbetmektedir. Bu müzelere olan ilginin artması sağlanmalıdır.

Günümüzde toplumu şekillendiren müzelerin bireyler ile iletişim kurabilmesi önemlidir.

- Türkiye’de yeni yeni uygulanmaya başlanan ‘İnteraktif Müzeler’ daha dikkat çekici olabilmelidir. Dünyadaki örnekleri gibi daha çok eğlence katılarak çeşitlendirilebilmelidir. Sanal teknolojilerin daha aktif kullanıldığı örnekler Dünyada mevcuttur.
- Günümüzde sosyal medyada yapılan paylaşımların (Instagram, Facebook vb.) çok dikkate alındığı herkes tarafından bilinmektedir. Kullanılan pek çok gezi uygulamasında (TripAdvisor vb.) yapılan yorumlar insanları olumlu ya da olumsuz yönde yönlendirmektedir. Mekanlara verilen puanlar ve aldıkları iyi yorumlara göre ziyaret edilme sıklığı da değişmektedir. Bu yüzden ki, artık sosyal medya’nın çok da kurbanı olmadan Türkiye’deki özel ve kamusal müzelerin sosyal medyada daha aktif olmaları ve kullandıkları sitelerin daha profesyonel olmaları beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Altunbaş, A. & Özdemir, Ç.,2012**, “Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizde Müzeler”. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Artun, A., 2006**, Sanat Müzeleri 1-2, İstanbul İletişim Yayınları.
- Artun, A., 2007**, “Türkiye de Müzecilik”, cilt 2, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul.
- ASHRAE, 2007**, “A.,Museums, Galleries, Archives, and Libraries.” ASHRAE Handbook–HVAC Applications
- Atagök, T.,1999**, “Yeniden Müzeciliği Düşünmek.” Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, s:3-10.,s:175-179
- Atasoy, S.,1999**, Müzecilikten Yansımalar, 1.Baskı,Anka Yayınları, İstanbul.
- Aydınğün, Ş., 2013**, Müzelerde Çağdaş Güvenlik Yöntemleri, 1.Baskı, s: 829, Kocaeli Üniversitesi.
- Aykut, Z.,2017**, Müze Sergilemelerinde İzleyici-Sergi Etkileşimi Bağlamında Mekan Tasarımı, Cilt 2, Sayı:2, 2019 tarihinde <https://dergipark.org.tr/download/article-file/397062> adresinden alındı.
- Becer, E., 2015**, İletişim ve Grafik Tasarım, Ankara:Dost Kitabevi
- Buyurgan, S.,Mercin, L., 2005**, Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları, Varan Matbaacılık San.Tic.Lt.Şti. Ankara
- Boyraz, B., 2012**, “İletişim Bağlamında Müze Teknolojileri ve Müzelerde Enformasyon”, Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,Cilt1, Sayı:2
- Demir, C., 1998**, “Müze Pazarlaması”,(Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Dean, D., 1996**, “Museum Exhibition Theory and Practice,” London&New York:Roudledge.
- Dönmezoğlu, D., 2013**, “Günümüz Müzeciliğinde Sergileme Tekniklerinin Sanal Teknolojiler ile Desteklenmesi ve Uygulama Örnekleri. ” (Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü)

Eyice, S., 1990, “Müzeciliğimizin başlangıcı ve Türk-İslam Müzeleri” s: 5-8, ed. İnci Bayburtluoğlu, (2-3, Temmuz 1989-Haziran 1990)

Gerçek, F., 1999, Türk Müzeciliği T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Harmanda, Y., Ateşoğulları, S., Öztürk, T., Ongun, G., Dönmez, H., 2014, Türkiye'nin Müzeleri, Kültür Bakanlığı, Ankara.

İstanbul Kent Müzesi Çalıştay Raporu,2012, 2019 tarihinde <http://www.arkitera.com/files/haber/15091/Kent-Muzesi.pdf> adresinden alındı.

Falk, J. H.,Dierking, L. D., 2000, “Learning from museums, Visitor experiences and the making of meaning” (Oxford: American Association for State and Local History Book Series, AltaMira Press)

Karadeniz, C. & Çıldır, Z., 2014, “İngiltere’de Müze Eğitimi, Londra’dan İzlenimler”, Kalemkitap Yayınları, Ankara

Kandemir, Ö. & Uçar, Ö., 2015, “Değişen Müze Kavramı ve Çağdaş Müze Mekanlarının Oluşturulmasına Yönelik Tasarım Girdileri” (Sanat ve Tasarım Dergisi,Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi), Eskişehir

Kaptan, B.B, 2001, “İç Mekanın Niteliğini Belirleyen Öğelerin Görsellik Kazanmasını Sağlayan Oluşumlar” Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümü ,s:113-128

Karlsen, E., 2002, “Fire Protection of Norwegian Cultural Heritage” <https://dergipark.org.tr/download/article-file/386370> adresinden alınmıştır.

Keş, Y. , Akyürek, A., 2018, “Teknoloji İle Büyüyen Yeni Nesil için İnteraktif Müzeler”, İMÜ Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, s. 95-110.

Keser, N., 2005, “Sanat Sözlüğü”. Ütopya.

Kurtay, C.& Aybar, U.& Başkaya A.& Aksulu, I., 2003, “Müzelerde Algılama ve Aydınlatma Kriterlerinin Analizi: Anadolu Medeniyetleri Müzesi Orta Holü.” Gazi Üniversitesi Müh.Mim. Fakültesi Dergisi,Cilt18,Sayı:2, 95-113

Madran, E., 2001, “*Kent,Toplum,Müze Deneyimler-Katkılar*”, Numune Matbaacılık, ed. Burçak Madran, İstanbul

Oruçoğlu, Z., 2002, Toplumsal uyum merkezi olarak müzeler, Sanat ve Sosyal Adanmışlık

ODTÜ., 2012, SANART 5.Uluslararası Sempozyummu ,Ankara:ODTÜ

Özgünler, Ö., 2018, “Tarihi Binalarda Yangına Karşı Korunma ve Mevzuatın İrdelenmesi”, (Derleme/Makale, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul)

Özkasım, H., 1995, T.C. Kültür Bakanlığına bağlı müzelerde finansal sorunlar ve yeni kaynak önerileri, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Silier, O., 2010, Dünya’da ve Türkiye’de Kent Müzeleri, 2018 tarihinde <http://www.egemimarlik.org/74/5.pdf> adresinden alındı.

Okan, O.,2018, “Günümüz Müzecilik Anlayışındaki Yaklaşımlar ve Müze Oluşumunu Etkileyen Unsurlar”, Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Yayını, Haziran 2018 Cilt:03 s:215-242

Pasinli, A., 2002, Türkiye Müzeleri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Shaw, Wendy,M,K, 2004, Osmanlı Müzeciliği ,İletişim yayıncılık, İstanbul.

Taşcıoğlu, M., 2013, “Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Mekan”, YEM Yayın, 1.Baskı,İstanbul.

Tavakkoli, R., 2014, İç Mimaride Grafik Tasarım, (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara) <https://docplayer.biz.tr/27440563-Hacettepe-universitesi-guzel-sanatlar-enstitusu-ic-mimarlik-ve-cevre-tasarimi-anasanat-dali-ic-mimaride-grafik-tasarim.html> adresinden alınmıştır.

Tufts, S., Milne, S., 1999, “Museums: A supply-side perspective.” Annals of Tourism Research,Volume 26.

Sönmez, Z., 1994, “Avrupa’da Uygulanan Bazı Örneklerle Çağdaş Müzecilik ve Serbest Sergileme”, Askeri Müze ve Kültür Sitesi, II. Müzecilik Semineri Bildiriler, Eylül 19-23, İstanbul:101-103.

Yapı Dergisi., İç Mimarlık eki, 2014, “PTT Pul Müzesi”, YEM, İstanbul, s:18-23

Yücel, E., 1999, Türkiye’de Müzecilik, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

<http://ptt.gov.tr>, (Erişim tarihi:13.05.2018)

<http://www.pttpulmuzesi.org.tr>, (Erişim tarihi:13.08.2018)

<http://www.arkiv.com.tr>, (Erişim tarihi:21.10.2018)

<http://www.arkiv.com.tr/proje/pttpulmuzesi>, (Erişim tarihi:21.10.2018)

<https://www.google.com/maps>, (Erişim tarihi:04.05.2019)

<https://www.atelier-brueckner.com>, (Erişim tarihi:21.05.2019)

<https://www.moma.org>, (Erişim tarihi:01.05.2018)

<https://dergipark.org.tr/download/article-file/637693>, (Erişim tarihi:13.03.2018)

<https://dergipark.org.tr/download/article-file/397062>, (Erişim tarihi:13.03.2018)

<http://reo-tek.com>, Savaş arabası simülatörü, (Erişim tarihi:18/10/2018)

<http://www.erimtanmuseum.org>, (Erişim tarihi:02.07.2019)

<http://network.icom.museum/icms>, (Erişim tarihi:12.04.2018)

<http://icom.museum/the-committees/international-committees/international-committee/international-committee-for-museum-security>, (Erişim tarihi: 6.7.2018)

<http://www.museumsassociation.org/museum-practice/security/15092010-security-how-secure-is-your-museum> (Erişim tarihi:6.07.2018)

<http://www.museum-security.org/> (Erişim tarihi: 21.05.2019)

<https://www.flickr.com> (Erişim tarihi: 23.05.2019)

<http://www.musee-orsay.fr> (Erişim tarihi: 06.05.2019)

<https://www.eczacibasi.com.tr> (Erişim tarihi: 15.04.2019)

<https://www.numankocak.com> (Erişim tarihi: 10.04.2019)

<http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr> (Erişim tarihi: 5.04.2019)

<http://www.3dmekanlar.com> (Erişim tarihi: 08.12.2018)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/cinili-kosk,2016> (Erişim tarihi: 13.12.2018)

<http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr> (Erişim tarihi: 05.03.2019)

<http://artlog.art50.net/tr/50-muze/cocukluk-hayallerinin-gerceklestigi-yer-museum-of-ice-cream/> (Erişim tarihi: 18.08.2018)

<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/Eklenti> (Erişim tarihi: 05.03.2019)

Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez Raporunda,

- Tez Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu Tez Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez Raporu çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

20/08/2019

Özlem Tezcan

**Yüksek Lisans
Tezi Orijinallik Raporu**

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü

Tez Başlığı: MODERN MÜZE İÇ MEKANLARINDA KAVRAMSAL TASARIM
KRİTERLERİ KAPSAMINDA İNTERAKTİF UYGULAMALARIN İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı verilen Tez Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak
Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol
edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
15.08.2019	103	99174	21.06.2019	14	1160311110

Uygulanan filtreler:

- 1/ Kaynakça hariç
- 2/ Alıntılar dâhil
- 3/ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Orijinallik Raporu
Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın
herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda
doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş
olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (tarih 19/08/2019)

Özlem TEZCAN

Öğrenci No.:N13224109

Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Program:

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
☒			

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Pelin Yıldız

**Master's
Thesis Originality Report**

HACETTEPE UNIVERSITY
Institute of Fine Arts

Title : Study of Interactive Application in Modern Museum within the Scope of Conceptual Design Criteria

The whole thesis report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
15.08.2019	103	99174	21.06.2019	14	1160311110

Filtering options applied are:

- 1/ Bibliography excluded
- 2/ Quotes included
- 3/ Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (date 19/08/2019)

Özlem TEZCAN

Student No.:N13224109

Department: Interior Architecture and Environmental Design

Program/Degree:

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
☒			

SUPERVISOR APPROVAL

APPROVED

Prof. Dr. Pelin Yıldız

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarını bende kalacak, tezimin/raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin/Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin/sanat çalışması raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde/sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*** kapsamında tezim/sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

☐ Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)

☐ Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. (2)

☐ Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

20/08/2019

Özlem TEZCAN

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

- (1) Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmasını ş ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7.1. Ulusal çıkarılan veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü teziere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir

